

XXIV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

42. заседание

Срѣда, 18 януарий 1939 г.

(Открито въ 15 ч. 35 м.)

Председателствувалъ подпредседателътъ Георги Марковъ. Секретари: М. Янчулевъ и С. Поповъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Съобщения:		Говорили: Петъръ Стояновъ	976
Отпуски	945	Д. Узуновъ	979
Питане	945	М-ръ В. Аврамовъ	980
Предложение	945	Случки:	
По дневния редъ:		1. Обяснение отъ председателството по поводъ	
Бюджетопроекти за разходите презъ 1939 б. г. по:		протеста на народния представител Н. Василевъ при разискванията по бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда, че бюрото, въпреки правилника, е позволило на народните представители да продължатъ своите писани и устни речи повече отъ законното време	945
1. Министерството на търговията, промишлеността и труда (Продължение разискванията и приемане)		2. Напомняне отъ страна на председателството къмъ народните представители, че последниятъ сж длъжни да присъствуватъ при гласуването на отделните параграфи по бюджетопроектите въ Народното събрание	946
Говорили: М-ръ И. Кожухаровъ	946	3. Лично обяснение на народния представител В. Рашевъ по поводъ казаното отъ министра на търговията, промишлеността и труда И. Кожухаровъ, при речта му по бюджетопроекта, че първиятъ билъ изхвърленъ като председател на околийския синдикатъ въ Търново за бездействие	959
Докл. Н. Търкалановъ	960	Дневенъ редъ за следващото заседание	987
Е. Поповъ	963		
Д. Гичевъ	963		
Д. Узуновъ	964		
Е. Екимовъ	965		
Петко Стояновъ	966		
С. Цановъ	966		
Г. Василевъ	967		
П. Стайновъ	968		
М. Драндаревски			
2. Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните (Докладване, разискване и приемане)			

Председателствувалъ Георги Марковъ: (Звъни) Пристигнали нужното число народни представители. Отварямъ заседанието.

(Отсъствуватъ народните представители: Александър Симовъ, х. Атанасъ Поповъ, Борисъ Мончевъ, д-ръ Борисъ Даскаловъ, Василь Мандаровъ, д-ръ Георги Славчевъ, Гето Кръстевъ, Жико Струнжевъ, Йорданъ Тодоровъ, д-ръ Кънчо Милановъ, Недѣлко Атанасовъ, д-ръ Никола Дуровъ, д-ръ Петко Балкански, Ради Пляковъ, Ради Найденовъ, Стоянъ Димовъ, Тодоръ Кожухаровъ и Христо Каркъмовъ)

Преди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, има да направя следниятъ съобщения.

Председателството е разрешило отпуски на следните народни представители:

на г-нь д-ръ Петко Балкански — 1 день, за 18 т. м.;
на г-нь Стоянъ Димовъ — 1 день, за 18 т. м.;
на г-нь Иванъ Поповъ — 2 дена, за 20 и 21 т. м.;
на г-нь Екимъ Топузановъ — 2 дена, за 20 и 21 т. м.;
на г-нь Петко Костовъ — 2 дена, за 20 и 21 т. м.;
на г-нь Христо Таукчиевъ — 2 дена, за 20 и 21 т. м.;
на г-нь Стойчо Топаловъ — 2 дена, за 20 и 21 т. м.;
на г-нь Христо Мирски — 2 дена, за 20 и 21 т. м.;
на г-нь Михаилъ Донсузовъ — 2 дена, 20 и 21 т. м.;
на г-нь Ради Пляковъ — 3 дни, за 13, 20 и 21 т. м.;
на г-нь х. Атанасъ Поповъ — 3 дни, за 18, 20 и 21 т. м.;
на г-нь Георги Миковъ — 3 дни, за 20, 21 и 23 т. м.;
на г-нь д-ръ Найденовъ Найденовъ — 3 дни, за 13, 14 и 16 т. м. и
на г-нь д-ръ Никола Дуровъ — 10 дни по болестъ.

Прилага медицинско свидетелство.

Постъпило е до бюрото на Народното събрание писане отъ г-нь Дончо Узуновъ, горноорѣховски народенъ представител, по въпроса за говоренето по заглавията на законопроектите.

Постъпило е отъ Министерството на финансите предложение за отпущане месечно парично пособие на Надежда Игнатиевна Евертъ, живуща въ София, вдовица на руски офицеръ, ветеранъ отъ Освободителната война 1877/1878 г. въ България.

Димитъръ Търкалановъ: Кога ще отговори г-нь министърътъ на вътрешните работи на питанието? Азъ съмъ отправилъ до него три питання, а нито на едно отъ тяхъ не е отговорилъ.

Председателствувалъ Георги Марковъ: Председателството ще напомни на г-нь министра.

Димитъръ Търкалановъ: Азъ моля да му напомните да отговори на тия питання, понеже г-нь министърътъ не присъствува тукъ. Ако не ни се отговаря на питаннята, нѣма смисълъ да ги правимъ.

Председателствувалъ Георги Марковъ: (Слава правъ) Председателството ще отговори на направения протестъ отъ г-нь Никола Василевъ снощи при дебатите по бюджета на Министерството на търговията. Г-нь Василевъ упрѣкна бюрото, че, въпреки правилника, е позволило на народните представители да продължатъ своите писани и устни речи повече отъ законното време.

Нека се обясним по този въпрос, г-да народни представители.

Председателството на Камарата смята въпроса за бюджета един от най-големите въпроси на държавата и на управлението ѝ. От друга страна, вие сами знаете, че бюджетът на държавата, въ продължение на близо четири години, не е обсъждан в Народното събрание, вследствие на което щеше да бъде много пресилено, ако председателството беше се формализирало и спазваше времето 15 минути, съгласно чл. 17 от правилника. Това — от една страна. От друга страна, като имаше и мълчаливото съгласие на всички оратори и на цялото Народно събрание, че ораторите няма да вземат думата по отделните параграфи, председателството даде възможност на ораторите по бюджетите да говорят въ продължение на 45 минути и евентуално, за да могат да завършат речта си, не повече от един час. Заседно с г-н. Василева и аз трябва да конституирам, че даже въпреки туй продължаване на времето за говорене, беше злоупотребено от някои народни представители. Това ми дава повод от името на председателството на Народното събрание да помоля всички оратори, които ще говорят за въпроса, да имат предвид причините за това отсъпление, което е направено от бюрото, и да не злоупотребяват с това продължение на времето.

Г-н Василев наемка също и за писаните речи. Бюрото е длъжно да се изясни и по този въпрос. То не може да ограничи народния представител въ това отношение — дали устно или писмено да произнесе своята реч. Но то би помолило онези г-да народни представители, които ще четат писани речи, въ своите речи да извърлят всички онези подробности, които могат да се кажат, по които може би не е нужно да се четат, защото въ писаната реч винаги се казва съществено. Следователно излишно е да се удължава времето с такива обширни подробности въ писани речи.

Димитър Гичев: И министър-председателят си чете речта.

Председателстващ Георги Марков: Като използвам сега момента, за да отговоря на тези два въпроса, заедно с това аз ще трябва да напомня на г-да народни представители следното. Вървам, че всички сте забелязали, че не само по време на дебатите, но и при гласуването на отделните параграфи на бюджетите някои от г-да народните представители не присъствуват въ залата. Това е едно грубо нарушение на правилника. Аз трябва да подчертая, че всички тук сме представители на българския народ, и когато се гласува бюджетът на държавата, ние всички — ако не сме длъжни непрекъснато да слушаме дебатите — длъжни сме да гласуваме или да не гласуваме кредитите по бюджета, за да се знае каква е волята на българския народ.

Правя, следователно, едно напомняне на всички г-да народни представители, че те са длъжни да присъствуват редовно и докрай при гласуването на параграфите по параграфи на отделните бюджети въ Народното събрание, за да може българският народ чрез тяхния глас да изрази волята си въ Народното събрание. (Ръкоплъскания. Сяда на мястото си)

Минаваме към първа точка от днешния ред:

БЮДЖЕТОПРОЕКТЪ ЗА РАЗХОДИТЕ ПО МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА, ПРОМИШЛЕНОСТТА И ТРУДА.

Снощи разискванията се приключиха.

Има думата г-н министърът на търговията, промишлеността и труда, за да отговори на всички въпроси, които бяха повдигнати при дебатите.

Министър Илия Кожухаров: (Посрещнатъ съ продължителни ръкоплъскания от дясно и центъра. Отъ трибуната) Г-да народни представители! Когато въ вечерното на отпочване дебатите по бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда поблюбувах да науча имената на записалите се оратори, прочетох листата на сакитъ съ истинско задоволство. Всичките осем оратори, които се записаха и изказаха по бюджета на Министерството на търговията, притежаваха една несъмнена компетентност по въпросите, които Министерството на търговията, промишлеността и труда има да разрешава. По бюджета на това министерство бяха изслушани трима души индустриалци, четирима души търговци и един от друга свободна професия, който въ

миналото е имал най-отговорна роля въ Министерството на търговията, промишлеността и труда. Това несъмнено е един факт, който трябва да внесе най-напредъ успокоение въ сърцата на народните представители, че третият въпрос се разглежда съ всички; от друга страна, това не може да не внесе и всрѣдъ българското общество също такава успокоение, че въпросите на нашата стопанска политика отъ трибуната на нашето Народно събрание се разглеждатъ сериозно отъ добри познавачи.

Азъ следихъ, г-да народни представители, съ внимание това, което се изложи тукъ, и се отнесохъ съ сериозна грижа къмъ всички въпроси, които бяха засегнати въ вчерашните дебати. Като се нагърбвамъ съ задачата да защита и политиката, и бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда, азъ ще сторя това съ свободата да подбера отъ всички въпроси, които бяха засегнати, само ония, които чертаятъ основните линии на стопанската политика отъ министерството и да изоставя тия, които не даватъ физиономия на управлението на Министерството на търговията, промишлеността и труда.

Открай време бюджетътъ на Министерството на търговията, промишлеността и труда е повдигалъ един отъ най-интересните и най-съществени, а същевременно и най-спорни въпроси, които интересуватъ държавното ни управление. По своята дейностъ, по задачите, които сме му поставили, по методите, които се следватъ въ управлението, Министерството на търговията, промишлеността и труда е едно отъ сърдичата на нашия стопански животъ, въ което сякашъ като въ фокусъ се събиратъ един отъ най-интересните въпроси, които засягатъ и общите задачи на държавното ни управление, и интересите едва ли не на всички български граждани. Защото по строежъ, по функции и по методи на работа дейността, която се извършва отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда, не само широка, но тя засяга един отъ най-големите задачи на нашето народно стопанство. Като почнете отъ проблемите на нашата външна и вътрешна търговия, като засегнете задачите на нашата индустриална политика, като минете презъ социалната политика, която има своята най-главна опора въ една отъ службите на Министерството на търговията, промишлеността и труда; като засегнете известни задачи, въ които държавата вече се е ангажира като отделенъ стопанстващъ субектъ — въпросътъ за минн „Перникъ“; като засегнете проблемите на нашата зърнена търговия чрезъ Дирекцията за храноизносъ; като минете чрезъ функциите на Експортния институтъ; като добавите къмъ този голъмъ и широкъ обсега задачите на нашето професионално образование, задачите на Дирекцията на статистиката и всички други по-големи и по-дребни задачи, които влизатъ като възложени функции на Министерството на търговията, промишлеността и труда — вие не можете да не признаете, г-да народни представители, че оправдано вчера при разглеждането на бюджетопроекта на министерството се развиха един отъ най-интересните дебати, които могатъ да интересуватъ държавното ни управление, за да се направятъ някои полезни заключения, или да се дадатъ полезни препоръки за начините, по които трябва да се разрешатъ известни въпроси.

Ще се помня въ времето, съ което разполагамъ, да разгледамъ последователно въпросите, които, както казахъ, ще избира съ една свобода, като по-съществени, отъ цялата тази безкрайна низа отъ въпроси, интересувачи Министерството на търговията. Въ този строежъ на своята речъ азъ ще изпусна всичко онова, което не е съществено за общите задачи, които даватъ физиономията и чертаятъ трайните пътища въ управлението на Министерството на търговията, промишлеността и труда.

Ще си позволя, г-да народни представители, да започна съ една отъ най-интересните проблеми, съ един отъ най-сложните въпроси, който не отъ скоро, а вече отъ няколко години спира вниманието на нашата обществена мисълъ, за който и г-да народните представители, които се изказаха вчера, отделиха едно отъ най-важните места въ дебатите, които станаха.

Думата ми е, г-да народни представители, за Дирекцията за организиране на професиите. Азъ ще започна съ този съкотливъ въпросъ, защото той сякашъ излиза малко надалече изъ плоскостта, на която е изградена стопанската политика на министерството. По идеологично поставяне, по строежъ и по задачи, Дирекцията на професиите, или досегащото отделение за смяните, наистина излиза малко по-широко изъ тѣсно-стопанските задачи на Министерството на търговията. Дирекцията е изградена върху една по-широка обществена и профе-

сионална база. Проблемата е действително интересна, г-да народни представители. Тя съставлява спрѣ вниманието на почти всички изказали се народни представители, занимава и вниманието на българското общество, а особено вниманието на нѣколкото стотинѣ хиляди организирани професионални деятели въ всички области на нашето стопанско устройство, които биха желали да знаятъ, които биха желали да чуятъ и да разумѣятъ какво е отношението на нашия Парламентъ къмъ професионалното организиране, така както то е поставено понастоящемъ въ създаденитѣ закони, които регламентиратъ професионалния животъ у насъ.

И наистина, г-да народни представители, законитѣ за организиране на професитѣ, които се създадоха отъ 1934 г. насамъ, засегнаха и регламентираха една отъ най-интереснитѣ проблеми — общественото организиране въ нашата страна. Азъ съмъ длъженъ да се обясня по този въпросъ, защото по него държавното ни управление трѣбва да има едно ясно отношение, трѣбва да бждатъ изяснени самитѣ задачи — обществени, професионални — и отъ гледна точка на държавното ни управление.

Трѣбва да признаемъ тутакси, г-да народни представители, че въ създаденото законодателство, което регламентира професионалното организиране у насъ, има нѣщо много самотитно, оригинално, българско. Ако ние върнемъ нашия погледъ назадъ преди събитията отъ 19 май, когато смѣтаме, че се даде началниятъ тласкъ на идеята за професионално организиране, ние ще намѣримъ тази идея — може би неясна, може би не така конкретно очертана, както понастоящемъ отъ 3—4 години вече тя се очерта у насъ — въ всички прояви на нашия дотогавашенъ професионаленъ, общественъ и политически животъ. Ако върнемъ нашия погледъ още въ раннитѣ години на доосвободителната ни епоха, ние ще намѣримъ организацията на занаятчийскитѣ, създадена още въ тъмнитѣ години на робството. Тая организация бѣше единъ отъ голѣмитѣ и стабилни крайгълъбни камъни на българщината, около който се въртѣха много отъ идеитѣ на нашето национално състояние. Ако хвърлимъ погледъ върху организационното състояние на професионалния животъ до преди неговото регламентиране съ законитѣ, издадени следъ 19 май, ние ще видимъ съществуващата организация на индустриалцитѣ, ще видимъ съществуващата организация на търговцитѣ съ нейнитѣ 8.700 организирани членове, ще видимъ и съществуващата организация на занаятчиитѣ, както и многобройнитѣ разнебитени фаланги на българското работничество, неорганизиранитѣ нито стройно, нито единно, както трѣбва да бждатъ като професия, а борещи се въ различнитѣ тогавашни партийни организации.

Идеята, следователно, за професионаленъ животъ на тия, които сѣ ангажирани въ активното наше стопанство, нито е нова, нито е дошла така на приумица, нито пъкъ е една заемка, взета подражателно отъ други страни, които сѣ разрешили този въпросъ. Идеята за професионалното организиране е въ своя дълбокъ коренъ потопена въ стопанския, професионаленъ и общественъ животъ на нашата държава дълги години преди да се постави въпросътъ за организиране на професитѣ чрезъ законитѣ, които се създадоха въ последнитѣ години.

Г-да народни представители! Вѣрно е, че тогава, когато се създава нѣщо ново, несмѣстующащо въ държавното ни управление, то може да бжде подхвърлено на многостранна критика, то ще намѣри своитѣ отрицатели или своитѣ доброжелатели, ще намѣри благоприятна или отрицателна критика. Но предъ фактитѣ, такива каквито се създаватъ въ живота, каквито ги имаме предъ нашитѣ очи, нито скептицитѣ, нито невѣрникитѣ, нито лекомисленитѣ трѣбва да си затваря очитѣ. Ние трѣбва да видимъ, да третираме и да признаемъ фактитѣ такива, каквито тѣ съществуватъ въ живота. Никому не е позволено да си затваря очитѣ предъ всичко това, което се извършва въ срѣдата на хората, работещи активно въ нашето стопанство — търговци, индустриалци, занаятчиитѣ, земеделци и работници — и да смѣта, че държавата така на приумица, сякашъ по хрумване, безъ да си даде достатъчно смѣтка, поддържа една институция, безъ да знае какви задачи да ѝ даде, безъ да знае какви функции да ѝ възложи, безъ да знае за какво да ѝ оползотвори. Азъ смѣтамъ, че ако теглимъ двѣтѣ линии на балансиране подъ всичко това, което отъ 1934 г. насамъ се извърши за организиране на професитѣ, ние ще се натъкнемъ на крупни факти, предъ които не ни е позволено да си затваряме очитѣ; и макаръ и да изпитаме горчивина, ние трѣбва да бждемъ искрени и откровени, и да наречемъ нѣщата такива, каквито тѣ сѣ — съ тѣхнитѣ истински имена.

Ще си позволя да дамъ картината на нашето професионално организиране, за да видите, че тия купни факти, за които става дума, съществуватъ, че тѣ обединяватъ нече и усиления, надеждитѣ и стремежа на нѣколко стотинѣ хиляди души организирани български граждани, членуващи въ съществуващитѣ професионални организации. Българскиятъ търговски съюзъ има единъ централенъ комитетъ, 11 браншови съюзи, 7 областни търговски общности, 78 околийски търговски синдикати, 405 общи търговски сдружавания, 620 браншови търговски сдружавания, съ всичко 78 хиляди организирани членове. Неорганизиранитѣ извънъ неговитѣ срѣди, оставатъ само 10.600 души. Следователно, седемъ осми отъ българскиятъ търговецъ членува въ Българския търговски съюзъ, а само една осма оставатъ извънъ него.

Българскиятъ занаятчийски съюзъ има единъ централенъ комитетъ, 11 браншови съюзи, 7 областни занаятчийски общности, 81 околийски занаятчийски синдикати, 476 общи занаятчийски сдружавания, 738 браншови занаятчийски сдружавания, съ 75 хиляди организирани членове. Извънъ организацията оставатъ само 11 хиляди души.

Съюзътъ на българскитѣ индустриалци, една организация, която така вѣснѣто съществуваше и преди издаването на самия законъ за професионалното организиране, влѣзе като готова организация въ рамкитѣ, които и постави законътъ за нейния новъ животъ. Съюзътъ има единъ централенъ комитетъ, 19 родови индустриални съюзи, 21 общи индустриални сдружения, 1036 организирани членове, които отговарятъ на ценза, предвиденъ въ закона, и 7.021 неотговарящи на ценза, защото, макаръ и да вършатъ индустриална дейностъ, призната отъ закона за индустриална, поради цензоветѣ, предвидени въ закона за организиране на тая професия, тѣ нѣматъ качествата на активни членове въ самия съюзъ. Или общо организирани сѣ 8.057 индустриалци.

Земеделскитѣ стопани, г-да, сѣ организирани въ 4.260 села въ България въ 3.430 задруги. Всичко сѣ организирани 309 хиляди членове. Г-да, азъ зная, че би направило удоволствие на нѣкои хора да смѣтатъ, че тия 309 хиляди души сѣ мртвитѣ Гоголеви души, че ги има само по списъцитѣ. (Възражения отъ дѣво. Пререкание между нѣкои народни представители отъ дѣво и дѣсно)

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Стойно Славовъ: Това не е свободна организация.

Дончо Узуновъ: Дружбашкиятъ съюзъ свободна организация ли бѣше?

Стефанъ Цановъ: Щомъ ги ръководи бившиятъ министъръ Банко Банковъ, това не може да бжде вѣрно!

Министъръ Илия Кожухаровъ: Но въ недалечното минало е имало нѣколко случая, когато безкрайнитѣ фаланги на хората, които работятъ върху българскитѣ поля, сѣ дохождали и въ София и другаде, и се е виждало, че знамената сѣ по-малко, отколкото членоветѣ на организацията. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра. Възражения отъ дѣво)

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да!

Стойно Славовъ: Знамената на задругитѣ стоятъ невзети отъ околийскитѣ управления!

Министъръ Илия Кожухаровъ: Ако е въпросъ за духовитостъ, азъ ви я казахъ; тая духовитостъ действително прави честь на този, който я е измислилъ. Но всѣщностъ тѣзи нѣколко хиляди знамена сѣ нищо въ сравнение съ тѣзи многобройни фаланги, които васъ ви плашатъ. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Г-да народни представители! Българскиятъ работнически съюзъ има следната организационна структура. Има единъ общъ Съюзъ на българскитѣ работници, съ 16 браншови съюзи, 76 околийски работнически синдикати, 200 общи работнически сдружения, и 1.158 клонови и браншови сдружения. По сведенията, които лично азъ събрахъ въ Дирекцията на труда, отъ 300.000 души работници, имаме организирани въ Българския работнически съюзъ 160.000 работници (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра), а извънъ организацията стоятъ 140.000 души работници.

Или, ако направим рекапитулация, г-да народни представители — а азъ имамъ откровеността да призная цифритъ такива, каквито сж тѣ всъщностъ, защото сж тѣхъ не трѣбва да се лъжемъ — всички организирани индустриалци, занаятци, търговци, работници и земеделци сж на брой 630.000, а извънъ организациитѣ, за ваше удоволствие, г-да (Обръща се къмъ народнитѣ представители въ лѣво), оставатъ 758.000 души. Следователно, тѣзи организации за 4 години привлѣкоха въ своитѣ кадри около 600.000 души активно работещи въ нашето стопанство. Тѣ успѣха да ги организиратъ въ този кратъкъ организационенъ периодъ, подхвърляни на всички колебания, които съществуватъ въ тѣхнитѣ срѣди отъ 1934 г. насамъ, подхвърляни на кръстосания огънь на една безпоощадна критика, на която все пакъ трѣбва да признаемъ човѣшкитѣ стимули, които я движатъ. Това е една борба на животъ и смъртъ, защото се изпраздниха известни кадри, за да бѣдатъ попълнени кадритѣ на българското професионално организиране. (Ржкоплѣския отъ дѣсно и центъра. Възражения отъ лѣво)

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля,

Стойно Славовъ: Свобода на организиране трѣбва да има.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Азъ зная защо се пледира тази свобода.

Дончо Узуновъ: Страхъ ги е.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Страхъ ги е Мене ме е страхъ за друго, г-да народни представители. Страхъ ме е, когато известни организации, на които се опира държавата ни въ нейната организационна структура и въ нейнитѣ вънни и външнѣ задачи, които сж и поставени, престанатъ да сѣлятъ нейна опора. И азъ винаги бихъ се страхувалъ, ако тия организации престанатъ да бѣдатъ опора на нашата държава и отидатъ да подпиратъ васъ, г-да народни представители. (Сочи въ лѣво. Ржкоплѣския отъ дѣсно и центъра. Възражения отъ лѣво. Пререкания между нѣкои народни представители отъ лѣво и дѣсно и тропане по банкитѣ)

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля, г-да!

Иванъ Калъчевъ: Вие, г-нѣ министри, къде бѣхте преди 19 ай?

Председателстващъ Георги Марковъ: Г-нѣ Калъчевъ! Моля, пазете тишина! (Пререкания) Вие, когато говорите, не искате други да вдигатъ шумъ. Моля, пазете тишина! (Пререкания. Председателстващиятъ силно звъни) Моля, г-да народни представители, какво е това? На какво прилича? Моля ви се, министъръ говори! Искате да ви отговори на всички въпроси, а не му давате възможностъ да говори.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Азъ не се изненадвамъ отъ картината, която наблюдавамъ, защото казахъ още въ началото на моята речъ, че ще засегна най-парливитѣ въпроси. Дайте правото и свободата на тия господа Къмъ народнитѣ представители въ лѣво), когато имъ поставямъ малко въглица подъ краката, да скачатъ, защото действително ги пари. (Ржкоплѣския отъ дѣсно) Дайте имъ това удоволствие! (Възражения отъ лѣво)

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да!

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Самиятъ този фактъ, че и въ тази и въ тази срѣда (Сочи въ лѣво и въ дѣсно) има приятели на професионалното организиране, показва, че тоя фактъ е важенъ и че ние и отъ двѣтъ страни трѣбва да имаме спокойствието да анализираме всички аргументи за и противъ. Азъ имамъ вчера спокойствието и самообладането на оная маса отатъкъ (Сочи министерската маса) да слушамъ много неласкави преценки не само по въпроса за професионалното организиране, но по цѣла редица въпроси на нашето държавно управление. На насъ ви липсва самообладанието да можете да слушате една критика! Вие говорите на българския народъ за народни свободи, а забравяте, че нѣма по-голяма свобода

отъ тази — да се даде възможностъ на оратора въ Народното събрание да говори спокоенъ и необезпокояванъ отъ тази трибуна. (Ржкоплѣския отъ дѣсно и центъра) Това е единствениятъ олтаръ, предъ който най-добре може да се служи и отъ който най-добре може да се говори предъ лицето на цѣлия народъ. Вие не давате тази свобода, вие не я обезпечавате, вие ликанирате, вие саботирате тази най-голяма свобода, която българскиятъ гражданинъ може да има — свободата на словото, свободата на мисълта. (Ржкоплѣския отъ дѣсно и центъра) Нѣма друго по-свещено мѣсто отъ това. (Сочи трибуна) Отъ него вие винаги говорите, че се намирате въ „свещената ограда“. Но когато говоримъ за тая свещена ограда, трѣбва да знаемъ, че за да бѣде тя такава, тукъ трѣбва да присѣствуватъ истински свещенослужители, които п еди всичко да иматъ самообладанието да слушатъ това, което не е съгласно съ тѣхнитѣ лични мнения. (Ржкоплѣския отъ дѣсно и центъра. Възражения отъ лѣво)

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля, г-да!

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Азъ чухъ много добре апострофа, който се прави за сѣдбата на Дирекцията за организиране на професиитѣ: че тя трѣбвало да бѣде такава, каквато била сѣдбата на другитѣ две дирекции — за пропагандата и за организирането на младежта. Г-да народни представители! Та вие не ги разбрахте тия дирекции, та вие ги отрехохте преди да ги чуете, безъ нѣкой да ги е защитилъ. Та вие не ги знаехте, защото въ партизанското си засѣпление вие искахте само да кагурнете една идея на управлението, безъ да сте я разбрали, безъ да сте я чули, безъ да сте я видѣли. (Ржкоплѣския отъ дѣсно и центъра)

Г-да народни представители! Идеята за създаването на Дирекция за организиране на професиитѣ не е едно случайно хрумване. Азъ трѣбва да ви кажа, че още на 16 юлий 1935 г. Министерството на търговията, което винаги е тачило професионалнитѣ организации и е било въ хармония съ идеитѣ, които ги движатъ, и съ въпроситѣ, които ги възбуждатъ, се отнесе до всички съществуващи професионални организации и ги запита: кажете, г-да, недоволняно и свободно, какъ да организираме контролната служба на професионалнитѣ организации — да бѣде тя отдѣлна самостоятелна служба ли, да бѣде такава къмъ Министерството на търговията ли, да отиде къмъ Министерския съветъ ли или да създадемъ нѣкаква друга по-целесобразна и по-полезна за поставенитѣ задачи форма? Имамъ отговора на Българския занаятчийски съюзъ и отговора на Съюза на българскитѣ търговци. Не бѣдете небрежни, г-да, къмъ тѣзи мнения, които се изказватъ, недейте ги бравира, недейте ги отминава съ пренебрежение.

Димитър Търкалановъ: Само че управителнитѣ съвети на тия организации бѣха назначени следъ 19 май, и тѣ сж дали мнение!

Министъръ Илия Кожухаровъ: Въ професионалнитѣ организации, г-да народни представители, нахѣта една много ценна фаланга отъ българска ржководеща интелигенция. Ако въ българския Парламентъ имаме само 100 души съ висше образование, ако следъ 60-годишенъ свободенъ животъ въ всички служби и по върховетѣ на държавното ни управление ние имаме 13 хиляди души съ висше образование, недейте забравя, че въ последнитѣ години се отбеляза масово нахлуване на българската интелигенция въ всички области на стопанския животъ на страната. Тя отиде по върховетѣ, за да даде едно истинско сътрудничество въ народното ни стопанство, за да го тласне по нови пѣтища, да му постави нови задачи, за да се издигне по този начинъ общостопанската култура на нашата страна. Въ всички професионални организации, г-да народни представители, вие ще намѣрите една прекрасна фаланга отъ българската ржководеща стопанска интелигенция. Българскитѣ търговци винаги сж се отличавали съ една културна черта, и когато азъ ви казвамъ, че сж организирани 72 хиляди души български търговци, отдайте почитъ на тази грамадна стопанска фаланга (Ржкоплѣския отъ дѣсно и центъра), отдайте почитъ на хората, които сж поставени начело на нейното ржководство, защото тамъ има една самостоятелна стопанска мисълъ, тамъ има една самостоятелна стопанска дейностъ, тамъ има една несъмнена интелигентностъ,

който никой не може да постави под знака на държавното ръководство. Та вие искате. . .

Йорданъ Русевъ: (Възражая) (Силни възражения отъ дясно и центъра)

Отъ дясно: Седи тамъ бе!

Председателстващъ Георги Марковъ: Правя апелъ къмъ господата отъ малцинството. Азъ имъ гарантирахъ, съ съдействието на цѣлото Народно събрание, да говорятъ съвършено свободно, даже повече, отколкото трѣбва. Моля, недейте създава условия, които ще затруднятъ усилията на председателството да ви дава тая свобода и въ бъдеще. Моля, бъдете внимателни! Независимо отъ това, че мога да взема и мѣрки, съобразно правилника, въ бъдеще затруднявате своето положение на оратори. Моля, имайте предвидъ, че когато говори министъръ, трѣбва всички да го слушате.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Азъ благодаря, г-да народни представители, на председателя, който взема мѣрки, за да може да сложи редъ въ безредието на българския Парламентъ. Изглежда, че той се повече вълнува, отколкото самъ азъ, защото — нека да употребя единъ духовитъ и драстиченъ изразъ на г-нъ Сакаровъ — „за апострофи азъ пей давамъ“. Както за него, така и за мене, а и за други, тѣ сѣ шпоритъ, които пришпорватъ мисълта, за да тръгне по-бързо напредъ и да остави настрана тѣзи, които се обаждатъ — както е въ познатата приказка за кербана, който продължава да върви напредъ. Следователно, нито ще ми бъде смутена мисълта, нито ще изоставя тезата си, въпреки саботажа, който се прави на трибуната на Народното събрание, за да не се позволи да се изказватъ мисли и свободни преценки отъ това мѣсто, за което азъ казахъ, че е единствениятъ най-свѣтълъ олтаръ, който може да има българскиятъ народъ. (Ръкоплѣскания отъ дясно и центъра)

Г-да народни представители! Азъ зная, че тукъ (Сочи въ лѣво) има едно гордо съзнание, че въ тази срѣда се намира свободната политическа мисълъ, че тукъ има голѣмата борческа енергия, че тукъ се болятъ за правдини и за свободи, но както въ тази срѣда (Сочи въ дясно и къмъ центъра), така и въ онази срѣда (Сочи въ лѣво) има приятели на професионалните организации. Позволете ми да цитирамъ мнението на единъ, който не е последенъ въ тази смѣщата срѣда. Г-нъ проф. Петко Стайновъ, който винаги си дава смѣтка за това, което говори и има винаги съзнание за това, което пише, презъ 1938 г. така очерта ролята на работническите организации.

Михаилъ Михѣйловъ: Кой месецъ?

Министъръ Илия Кожухаровъ: Месецъ септември 1938 г.

Михаилъ Михайловъ: Азъ рекохъ да не е февруарий.

Министъръ Илия Кожухаровъ: (Чете) „Движението на професионално организирани, и по-специално движението на професионалното организиране на работниците, което се подхваща отъ близо три години, е единъ значителенъ фактъ въ нашия стопански и социаленъ животъ. Ония, които подмѣтатъ за нѣкаква „казионностъ“ — въ кавички — „и търсятъ, по лесно обясними причини, да подценятъ значението му, въ душата си не могатъ да не таятъ едно признание и едно огорчение, че работниците почватъ да свикватъ съ новосъздадените организации.“

Не може да се каже, че работническото професионално организиране е вече окончателно изградено. То има вече редъ проявления, които сѣ истинска придобивка за работниците и които станаха възможни само при новото организиране на самитѣ работници. Думата ми е, преди всичко, за колективните договори. Положението и работоспособността на работника, отговорността и инициативата на работодателя, не сѣ днесъ въпроси, които интересуватъ само засегнатитѣ хора. Споровѣтъ и конфликтитѣ между тѣхъ не сѣ вече чисто стопански проблемъ. Държавата има за мисия да наложи зачитане на общественъ интересъ и отъ единитѣ и отъ другитѣ. На правото за хлѣбъ съответствува днесъ задължението за работа. Пътътъ е вече начертанъ.“

Г-да народни представители! Вчеръ сѣ истинско учудване изслушахъ тезитѣ, които се поддържаха отъ нѣкои

оратори, които бѣха активни членове въ дѣлото на професионалното организиране. Когато трѣбваше да подира причинитѣ, защо, напр., търновскиятъ народенъ представител, който изнесе отъ това мѣсто своята теза противъ професионалното организиране, е така настроенъ къмъ него — защото знаехъ, че той не е заемалъ едно отъ последнитѣ мѣста въ дѣлото на професионалното организиране въ провинцията; когато се заинтересувахъ да науча причинитѣ, поради които той има едно подобно отношение, отъ справката, която направихъ, се оказа, че той е председателствувалъ търновския околийски търговски синдикатъ, който е билъ единъ отъ най-слабитѣ въ организационно и професионално отношение.

Михаилъ Михайловъ: Като има такъвъ председател!

Министъръ Илия Кожухаровъ: За отрицателното му отношение къмъ професионалното организиране той е билъ отстраненъ отъ тази му длъжностъ въ 1936 г. по искането на контролнитѣ служби, които сѣ следали за поведението на хората, които доврѣето на професионално организирани членове е поставило на тия ръководни мѣста. Той е билъ единъ отъ данайскитѣ коне, които сѣ искали да влѣзатъ въ Троя на професионалното организиране. И тогава, когато неговата мисия е била демаскирана, тогава когато е отпочналъ своитѣ партийно-политически прояви въ срѣдата на организирани търновски търговци, той е билъ махнатъ отъ това мѣсто.

Нѣкой отъ дясно: Позоръ! Позоръ!

Министъръ Илия Кожухаровъ: За мене е много ясна картината, защо въ съзнанието на този търговецъ се е наслоило едно отрицателно държане къмъ дѣлото на професионалното организиране.

Димитъръ Търкалановъ: Това не е аргументъ за убеждението на единъ народенъ представител.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Винаги, когато се изнасятъ известни тези, ние трѣбва да се опитаме да подиримъ чистотата на подбудитѣ, които мотивиратъ едно или друго отношение къмъ тѣхъ.

Бѣхъ изненаданъ сѣщо и отъ друга една постѣпка на човѣкъ, стоящъ сѣщо не на последно мѣсто въ дѣлото на професионалното организиране. Отъ тукъ (Сочи трибуната) вчеръ се изнесе въпросътъ за изпрашената телеграма, съ която се нареждаше — по познатия клакъорски пътъ — да се славослови дѣлото на управлението на министъръ-председателя г-нъ Кыосевановъ. Азъ не зная дали е само смѣлостъ твърдението, че единъ режимъ, една личностъ, едно управление . . .

Димитъръ Търкалановъ: Това е истина, г-нъ министре!

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Министъръ Илия Кожухаровъ: . . . може да се характеризиратъ съ тая само своеволна постѣпка на единъ забравилъ се държавенъ служител. Фактътъ, който се изнесе — издаването на това окръжно — е вѣренъ. Азъ нямамъ нужда, г-нъ Търкалановъ, отъ Вашата помощъ, защото моята мисълъ не е хрома, за да я подирате вие по пътя, по който тя е тръгнала.

Фактътъ е действително вѣренъ. Този служител е съзнавалъ, че постѣпката му отъ гледна точка на етиката въ държавното управление е недопустима, е скандална, и самъ е побързалъ да подаде оставката си, защото е видѣлъ, че той не може да остане на това мѣсто.

Вториятъ случай, който се изтъкна отъ сѣщото това мѣсто, бѣше за заповѣдта, която е издадена, за да се създаде една пропагандна литература за дѣлото на професионалното организиране. И тая заповѣдъ е достовѣрна. Тя е издадена на 22 юлий 1938 г. и има съдържание тъкмо такова, каквото ораторътъ вчеръ прочете.

Г-да народни представители! Вие може би ще си спомните, че азъ си позволихъ — въпреки коректността, която обикновено пазя на онова мѣсто (Сочи министерската маса) — да апострофирамъ оратора и да кажа, че сумитъ, който сѣ изживѣтъ за създаването на тази пропагандна литература, не сѣ държавни, не сѣ суми отъ държавния бюджетъ, а сѣ суми на професионалните организации, които сѣ дадени отъ самитѣ организирани членове и които суми сѣ около 1 милионъ 300 и нѣколко хиляди лева, понастоящемъ налице въ Земедѣлската банка, за смѣтка на Българския работнически съюзъ.

Цялата тази програма за издаване на литература, г-да народни представители, не е изпълнена. Книгата „Общинската политика и професионалните организации“ не е издадена; „Селото и другите“ — не е издадена; „Трудът, литературата и изкуството“ — не е издадена; „Рационалното хранене и хигиената“ — не е издадена.

Г-да народни представители! Ако някои лица са си служили с тази пропагандна литература, защо трябва да се славослови по този неетичен, недопустим, не по този повод и по повод на това нещастно окръжко, издадено не от централната служба по организиране на професиите при Министерството на търговията, а от плевенския поддиректор на тая служба, че хвърли не камък, но цяла скала върху достойнството на министър-председателя, за да се остави впечатление в обществото, че това е единъ заповѣданъ методъ, по пътя на самата централна служба, за да може класически, както казахъ, да се славослови по този неетичен, недопустимъ, недостойнъ бихъ казалъ начинъ дѣлото на едно голѣмо управление, което, все пакъ, въпреки отрицанието тукъ, има адмиралцията на голѣмата частъ отъ българския народъ. (Ръкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Г-да народни представители! Ако вземемъ отделни фрагменти и се помислимъ съ тѣхъ да изразимъ картината на едно държавно управление, това ще бѣде погрѣшно, както е погрѣшна стѣпката — съ този фрагментъ отъ службата на професионалното организиране да се хвърли камъкъ върху личността на този, който стои начело на управлението на българската държава.

Но, г-да народни представители, Министерството на търговията, което е представило този бюджетпроектъ, дължи единъ отговоръ на българското общество и преди всичко — на българския Парламентъ. Защо се предвижда службата Дирекция за организиране на професиите, защо тя се възвежда отъ отделение въ дирекция? Нови задачи ли се поставиха, нови методи за работа ли се усвоиха, въ името на какво друго се извършва тази промѣна въ нейното устройство?

Г-да народни представители! Азъ споменахъ преди малко, въ началото на моята речъ, какъвъ е организационниятъ строежъ на Министерството на търговията, промишлеността и труда. Понастоящемъ подъ неговото ведомство има седемъ дирекции. Това е положението. И азъ смятамъ, че то е най-целесобразното и най-полезното за правилия ходъ на работата на самото министерство. Една единствена служба бѣше останала отделение. Задачите, обаче, на тази служба ставатъ все по-големи; кадритъ на професионалните организации ставатъ все по-многобройни и прижитъ на държавното управление къмъ тѣхъ трябва да станатъ по-широки, по-целесобразни и по-полезни. Ересъ проновѣдватъ, обаче, тѣзи, които смятатъ, че сегашнитъ лица, които стоятъ начело на управлението, желаятъ да изразятъ отъ дѣлото на професионалното организиране единъ политически инструментъ, съ който да закрепятъ по-нататъшното свое управление. Това е неистина. Азъ зная какъ туй действа върху умоветъ и душитъ на слабодушитѣ, които сѣ склонили да го пообръватъ. Но въ досегашното управление, което се ръководи отъ министър-председателя г-нъ Косевановъ, е осветенъ и начертанъ широко и дълбоко единъ пътъ — че професионалното организиране нѣма да бѣде изкористено, за да се създаде една политическа опора на управлението. (Ръкоплѣскания отъ дѣсно и центъра) Ако такава опора трябва да бѣде търсена, тя ще бѣде търсена по другъ пътъ. Управлението има другъ начинъ да отиде до българския гражданинъ, безъ да минава презъ трупа на професионалните организации, които, ако послужатъ за тѣзи цели и за тѣзи задачи, ще бѣдатъ повалени на земята.

Г-да народни представители! Има ясенъ погледъ върху дѣлото на професионалното организиране, има ясни позиции, които сѣ очертаватъ; то никога нѣма да стане институтъ за политическо изкористиване, още повече отъ този курсъ на управление, който се следва отъ 1935 г. (Ръкоплѣскания) Защото вие знаете много добре — и тукъ искамъ да направя една алюзия за дирекциитъ за пропаганда и за организиране на младежта — че правителството на г-нъ Георги Косевановъ ликвидира последнитъ остатѣци отъ Дирекцията на обществената обнова. Не може това управление да се мнѣи отново да изправи на краката си ликвидирания идея за Обновата, който действително не можѣ да бѣде популяризирана. Тя не можѣ да бѣде обхваната отъ общественото съзнание, което ѣ обича грѣбъ; тя бѣ бързо изпразнена отъ съдържание и загуби упованието си върху българския народъ.

Може би, г-да народни представители, творческитъ политически усилия на българския народъ бѣха слаби; може би политическиятъ творещъ гений на народа ни не бѣше достатъчно силенъ. Трѣбва да имаме откровеността да признаемъ, че дори и тогава, когато политически творещитъ сили на нашия народъ следъ освобождението на България трѣбваше да изградятъ формата, която да се даде на новоосвободената българска държава, отиде се по единъ подражателенъ пътъ, по който се създаде конституцията такава, каквато я виждаме днесъ. Оригиналитъ творчески идеи ние не ги видѣхме. Родолюбивитъ отъ доосвободителната епоха, вперили погледъ въ дѣлото на нашето народно освобождение, бѣха ентузиастични, бѣха може би романтици, бѣха борци, въ сърдцата на които имаше една безкрайна любовъ къмъ дѣлото народно и въ душитъ на които живѣеше една неизмѣнима привързаностъ къмъ българската земя, но творещитъ политически гений и тогава не можѣ да се прояви оригинално. Както казахъ, ние трѣгнахме по единъ подражателенъ пътъ, за да изградимъ държавното устройство на новоосвободената българска държава.

Тѣзи оригинални творещи идеи азъ още не ги виждамъ. Не ги видѣхъ и на 19 май, когато се създаде дѣлото на Дирекцията на обновата. Тия идеи азъ не ги виждамъ — това е моята мисль — и въ нашето професионално организиране; то ще си остане като една самостоятелна идея, изградена изключително върху общественитъ професионални задачи на българския трудещъ се народъ, ангажиранъ въ нашето народно стопанство. Нито йота, нито дума повече отъ това, което се каза дотукъ. (Ръкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Г-да народни представители! Азъ трѣбнаше да отидѣя малко повече време, за да защитя бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда относно дѣлото за организиране на професиите. Но азъ трѣбва да приключа по този въпросъ, защото други не по-малко интересни задачи, които иматъ службитъ на Министерството на търговията, трѣбва да намѣрятъ едно осветление отъ гледна точка на политиката, която понастоящемъ се следва.

Г-да народни представители! Регламентирането на нашата вътрешна и външна търговия представлява сѣщо една интересна задача, на която липата, изказана се вчера по бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда, спрѣхъ своето внимание. Естествено продължение на творчката стопанска дейностъ, която създава първичнитъ стопански блага, търговията трѣбваше да намѣри своето отражение въ прижитъ на държавата да се уреди и този отрасль на нашето народно стопанство и да се очертаятъ границитъ на нейнитъ отношения. Задачитъ, които сѣ поставени на нашата вътрешна търговия, сѣ изразени въ една система на действащото законодателство, което засѣга тази материя и което, както знаете, поставя рамкитъ на нейното регламентиране. Новиятъ фактъ, който трѣбва да спре нашето внимание — това е въпросътъ за уреждането на нашата вътрешна търговия съ новия законъ отъ 1936 г., който се създаде, за да задоволи нуждата отъ единъ подобенъ законъ.

Създаването на единъ законъ, който да регламентира нашата вътрешна търговия, бѣше единъ отъ лозунжитъ, който отдавна Българскиятъ търговски съюзъ, и въобщѣ българскитъ търговци издигаха въ своитъ общественъ прояви и отправяха като едно настоятелно искане къмъ държавното ни управление. Въ това отношение, трѣбваше да се създадатъ норми, които да пазятъ, да прѣвзпнатъ и прѣсъздаватъ морала на българската търговия и съ които тази важна съставка на нашето народно стопанство трѣбва да намѣри своето естествено мѣсто въ стопанския строй на страната. Тази дейностъ не можеше да бѣде изпущана изпреднитъ отъ нашата държава, и тя трѣбваше да бѣде уредена. Вѣрно е, че като всѣко човѣшко дѣло, този законъ има своитъ несвършенства, които отъ 1936 г. досега се проявиха. Не кое човѣшко дѣло, г-да народни представители, е свършено? Единъ Богъ, може би, само въ нашитъ идеалистични представи е свършено. Но азъ не зная, ако Той дойде на тази трибуна, нѣма ли да оспоримъ и това Негово качество, нѣма ли да оспоримъ Неговото дѣло.

Законътъ за вътрешната търговия, който постави, както казахъ, рамкитъ, въ които търговецътъ трѣбва да развива своята дейностъ подъ контролата на едно държавно отношение къмъ него, въ двегодишното свое съществуване прояви известни несвършенства. Но неговитъ неплътности, както и задачитъ, които сѣ му поставени и които времето отъ тогава до сега разшири, ще

бждатъ попълнени. Въ това отношение работата е почти свършела съ близкото сътрудничество на хората, които най-добре разбиратъ отъ търговия, именно самото търговско съсловие.

Нѣкои въпроси, г-да, които трѣбваше да уредятъ нашата външна търговия, се сжщо разрешиха презъ 1935 г. съ създаването на закона за устройството на Експортния институтъ. Нѣма да спирамъ вниманието на народното представителство върху тази проблема, защото бюджетътъ на Експортния институтъ ще бжде внесенъ въ Народното събрание и всички познавачи на нашата експортна търговия, всички познавачи на въпроситъ на нашето земедѣлско производство, обектъ на износната ни търговия, ще иматъ възможността и добрия поводъ да кажатъ своитѣ преценки и да дадатъ своитѣ препорѣки тогава, когато този бюджетъ се постави на разглеждане въ Народното събрание.

Азъ, обаче, г-да народни представители, не мога да не засегна нѣкои въпроси въ връзка съ критикитѣ, които се направиха на Експортния институтъ, за да залича едно впечатление, което остана вчера отъ тия критики.

Експортниятъ институтъ, г-да, не е една затворена организация, създадена само за да толерира, да покровителствува и да улеснява егемоничнитѣ търговски задачи на известенъ тѣсенъ кръгъ търговски фирми. Критиката, която направиха единъ председателъ на търговско-индустриална камара, засегна въпроса не така, както той е всжщностъ. Споредъ закона за устройството на Експортния институтъ, всѣки единъ може да стане търговецъ въ областта на нашата износна търговия, но той ще стане, ако отговаря на общитѣ качества, които се изискватъ отъ законитѣ за българскитѣ търговци, и ако самата търговско-индустриална камара даде своитѣ препорѣки на Експортния институтъ, че това лице притежава необходимия моралъ, обладава необходимитѣ познания и че то може да бжде една надеждна стопанска единица, върху която държавата съ добѣрие да възложи известни задачи на нашата износна търговия.

Георги Петровъ: Въ връзка съ закона за контрола и организацията на износа съ критикитѣ.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Сжществува затворенъ кръгъ, но той е затворенъ само въ едно отношение — да не се допускатъ недостойни хора, които могатъ да заепоставятъ голѣмитѣ интереси на нашата експортна търговия и които биха могли да злоупотребятъ съ интереситѣ на българскитѣ производители. Опититѣ, които се направиха при едно безконтролно разкриване вратитѣ на експортната търговия за званни и незванни, дадоха единъ крайно неблагоприятенъ резултатъ. Но че този кръгъ не стои затворенъ, че Експортниятъ институтъ не е една организация на държавата, създадена, както се каза, да покровителствува егемоничнитѣ интереси на нѣколко отдѣлни фирми, показва броятъ на лицата, които смъ допустити да вѣсѣтъ тежкитѣ, голѣми и отговорни задачи на нашата експортна търговия. Така напр., износителитѣ на овоция и зеленчуци презъ 1935 г. смъ били само 70, презъ 1936 г. ставатъ 94, презъ 1937 — 118, за да станатъ презъ 1938 г. 133. Но тия хора, както казахъ, трѣбва да бждатъ избирани човѣкъ по човѣкъ, трѣбва да бждатъ избирани зѣрно по зѣрно, защото върху нашата експортна търговия се крепи не само стопанскитѣ престижъ на нашата държава въ чужбина, но, както казахъ, крепятъ се и интереситѣ на нашето народно стопанство. Износителитѣ, г-да народни представители, на яйца презъ 1935 г. смъ били 23, презъ 1936 г. — 30, презъ 1937 г. — 35, презъ 1938 г. — 28. Износителитѣ на живи и заклани свини презъ 1937 г. смъ били само 13, презъ 1938 ставатъ 44, а износителитѣ на свинска масъ: презъ 1937 г. — 30, презъ 1938 — 26 — тукъ има едно намаление. Или общо износителитѣ презъ 1935 г. смъ били 153, презъ 1936 — 173, презъ 1937 — 264 и презъ 1938 — 302 души. Или за единъ периодъ само отъ три години, откогато сжществува Експортниятъ институтъ, броятъ на лицата, върху които държавата съ довърне възлага известни задачи на нашата износна търговия, за да бжде поставена тѣ потъ патронажа на нейния държавенъ престижъ, се е точно удвоила.

Единъ отъ ораторитѣ, г-да, повдигна и другъ единъ въпросъ въ връзка съ Експортния институтъ. Това бѣ алузията, която се направиха, че известни информации на нашитѣ търговски представители въ чужбина смъ правени достояние само една ли не по нѣкакъвъ дискретенъ пътъ на известенъ брой износители, за да могатъ тѣ по-рано отъ когото и да било да научатъ сведението отъ тия ин-

формации. Търговскитѣ съветници изпращатъ своитѣ доклади само до Експортния институтъ и до нѣкого другъ. Самиятъ Експортенъ институтъ изпраща своитѣ сведения до председателитѣ на търговско-индустриалнитѣ камари. Това е системата.

Димитъръ Кушевъ: Има и телефонъ.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Ако нѣкои камари, въ района на които износната търговия не представлява голѣмъ интересъ, смъ изоставени или пренебрегнати, достатъчно е само да поискатъ, за да имъ се изпращатъ и на тѣхъ, както и на всички останали държавни институти, всичкитѣ сведения отъ Експортния институтъ, получавани отъ чужбина, които, както казахъ, трѣбва да бждатъ поставени на разположение на всички лица, които се интересуватъ отъ нашата експортна търговия.

Прави се сжщо единъ упрѣкъ, г-да народни представители, че цѣлата дейность на Експортния институтъ била строго централистична, че неговитѣ служби смъ въ София, което затруднява провинциалнитѣ експортери да получаватъ своевременно услугитѣ на самия институтъ. Въ това отношение, г-да, се правятъ стѣпки напредъ. Ние имаме една вече начертана политика, безежитъ на която вие ще видите въ бюджетопоекта, който предстои да бжде внесенъ за разглеждане въ Народното събрание. Експортниятъ институтъ децентрализира своитѣ служби. Има районни инспектори въ Пловдивъ, Пѣвентъ, Варна, Бургасъ и гранични контролѣри въ Русъ и Драгоманъ. Предвиждатъ се инспекторати въ Кюстендилъ, Враца, Троянъ, Горна-Орѣховица и Кричимъ. Следователно, една мрежа отъ провинциални представителства ще допълни празнотата, за която става дума. Вѣрно е, наистина, че Експортниятъ институтъ е централистична организация по отношение неговитѣ общи задачи, но като улеснителъ на нашата експортна търговия той ще създаде своята децентрализирана мрежа отъ представители въ пунктѣтѣ, за които става дума.

Става сжщо дума, г-да народни представители, и за лицата, които смъ ангажирани въ чужбина като представители на Експортния институтъ. По този въпросъ нека чуемъ съвета на г-нъ Кушевъ и да го поставимъ съ всичката му сложность и интересъ тогава, когато ще поставимъ на разглеждане бюджетопоекта на Експортния институтъ.

Стефанъ Цановъ: Да го имаме предвидъ това.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Ще ме подсѣтѣте.

Г-да народни представители! Ако теглимъ двѣтѣ линии, за да балансираме преценкитѣ, които се даватъ на нашата външна търговия, тѣ не могатъ да не бждатъ сумирани въ следния синтезъ: държавата се интересува както отъ условията, при които се извършва нашата външна търговия, така сжщо тя се интересува и отъ качества на лицата, които смъ ангажирани като дейци въ този браншъ на нашето народно стопанство. Тя регламентира тази търговия, тя поставя необходимитѣ рамки, защото това е една дейность, при която държавата не само трѣбва да има довърне въ лицата, които ще се нуждаятъ отъ нейнитѣ услуги, но тя не може да се дезинтересира и отъ качества на тия, които извършватъ тази дейность и които, както казахъ, смъ една важна връзка въ стопанската циркуляция на богатата. Ето защо държавата не може да се дезинтересира отъ тѣхното дѣло и отъ тѣхнитѣ личности. Що се отнася, прочее, до експортната ни търговия, тѣ, както казахъ, е свързана здраво, рамо да рамо, на животъ и на смъртъ, съ известни задачи на общата ни държавна стопанска политика.

Държавата ни не може да изпусне изпредвидъ и отъ наблюдение това, което вършатъ нашитѣ търговци въ чужбина. Тя имъ дава своето сътрудничество, тя имъ дава покровителството на единъ свой институтъ, тѣ ги подпомага да разкриватъ нови пазари за произведенитѣ на българската земя и ги подпомага да разширяватъ сжществуващитѣ пазари. Но тя ще иска да знае какво качество на лицата, така и носокитѣ, които съ нейно съдействие се опредѣлятъ, за да могатъ и въ това отношението интереситѣ на българската държава и нейното народно стопанство да бждатъ правилно насочени и поставени въ чисти и стопански добре действащи рѣмце. (Ржкоплѣскаване)

Г-да народни представители! Въ реда на мислитѣ, които изказвамъ, азъ ще трѣбва да засегна и известни въпроси, които интересуватъ нашата индустрия. Нѣкои

отъ ораторитѣ, съ несъмнено познаване на индустрията, спрѣха вниманието на народното представителство и изнесоха въпроситѣ, които сѣщо засегнаха съ несъмнено познаване. Трѣбва да признаемъ, г-да народни представители, усѣта къмъ духовитостъ на г-нъ Георги Петровъ, който нарече закона за индустрията, струва ми се, единъ философски трактатъ.

Георги Петровъ: Студия.

Министъръ Илия Кожухаревъ: Да, една философска студия. — Но, г-да народни представители, всѣки пътъ, когато трѣбва да разкрисемъ една нова задача, когато трѣбва да поставимъ при нови условия развитието на известна политика на държавата, естествено е, че можемъ да бъдемъ смутени въ нѣкои отношения отъ самата нова постановка, която даваме. Цѣли 43 години българската индустрия бѣше само покровителствуванa и подпомагана. Презъ този периодъ се издадоха четири последователни закони, които установиха отношенията на държавата къмъ индустрията изключително върху базата на нейното покровителство. Обаче сложнитѣ стопански и житейски условия, които настѣпиха въ живота на държавитѣ следъ войнитѣ, трѣбваше да разкриятъ нови задачи, да създадатъ нови перспективи, съобразно които държавата ни да почне да гледа на нашата индустрия.

Вие знаете, че тази проблема, въ всичката ѣ сложностъ, въ всичката ѣ широта се постави презъ 1927 г., когато бѣше създаденъ последниятъ законъ за покровителстване на индустрията. Този законъ бѣше ликвидационенъ. Той създаде преходенъ режимъ отъ 15 години, който трѣбваше да изтече въ 1943 г. Презъ този режимъ държавата трѣбваше да вдигне своето покровителство, за да остави българската индустрия сама да върши дѣлото на своето съществуване. Обаче така бързо и динамично се развиха стопанскитѣ условия въ нашата страна, че тия първоначални намѣрения на законодателя отъ 1927 г. не можаха да бждатъ осъществени. Подъ напора на новитѣ стопански условия и подъ ударитѣ на една нова житейска нужда, законътъ за насърчението на индустрията не можа да изживѣе своя ликвидационенъ периодъ до 1943 г. и презъ 1936 г. трѣбваше да бжде преустановенъ, когато се създаде новиятъ законъ за индустрията, за който токущо поменахъ.

Г-да народни представители! Новиятъ законъ за индустрията се помъжи да постави нови задачи на индустриалната ни политика. Той трѣбваше да разшири обсега на своитѣ задачи, за да стане отъ законъ за протекции законъ и за регламентация, и за рационализация, и за покровителстване, и за контролъ. Въ това отношение можемъ да споримъ, дали тия задачи сж добре изразени въ самия законъ; дали това е едно стройно законодателно дѣло, дали системата на самия законъ е добра. Мога да се съглася съ г-нъ Петровъ, че можемъ да споримъ за начина, по който законътъ изразява индустриалната политика. Но мене ме интересуватъ основнитѣ идеи, които сж легнали въ неговото изграждане.

Трѣбва да се признае, г-да народни представители, че тѣзи четири задачи, за които става дума, върху които е изграденъ новиятъ законъ за индустрията, ясно определятъ становището на държавата по индустриалната политика. Този законъ несъмнено представлява една смѣла крачка напредъ; той несъмнено разкрива нови условия, при които държавата постави проблемата на своята индустриална политика.

Държавата, г-да народни представители, не може да изпусне изъ погледа си нито развитието на индустрията, нито нейното създаване, нито нейнитѣ задачи, нито пъкъ начина, по който се инвестиратъ срѣдствата въ нея. Държавата въ това отношение има не само задачи, тя има и дългъ да сложи редъ въ създаването на нашето индустриално стопанство. Защото, по естеството на тази дейностъ, въ нея се акумулиратъ голѣми капитали, поставятъ се голѣми стопански начинания, отъ нея се изхвърлятъ грамадни маси отъ стоки на пазара. Къмъ всичко това държавата не може да бжде безразлична. Тя трѣбва да има отношение и къмъ индустрията, като власт, която наблюдава, регламентира и хармонизира всички отрасли на нашето народно стопанство.

Г-да народни представители! Отъ критикитѣ, които изказалитѣ се оратори направиха касателно индустриалната политика, представляватъ интересъ тия, които засегнаха нѣкои отъ съществениитѣ въпроси, които ни интересуватъ. Азъ си спомнямъ, напр., тезата, която поддържаше г-нъ Христо Василевъ, който издигна лозунга, че чуждитѣ капитали въ индустрията трѣбва да бждатъ ограничени.

Даннитѣ, обаче, които г-нъ Христо Василевъ лансира предъ вниманието на Народното събрание, бѣха непълни и едностранчиви. Той взема само капитала, който е ангажиранъ въ акционернитѣ дружества — български капиталъ и чуждоземеенъ такъвъ. Така напр., въ 1937 г. ние сме имали 1.451.000.000 л. чуждестранни акционерни капитали, които сж вложени само въ 46 едри индустриални предприятия, срещу 1.552.000.000 л. български капитали, които сж вложени въ 451 индустриални предприятия. Явно е отъ това, че индустриалнитѣ чуждестранни капитали се стремятъ чрезъ акционерната форма да се инвестиратъ въ голѣми индустриални предприятия. Така, при единъ и сѣщи размѣръ на давата капитала отъ кръгло 1.500.000.000 л., имаме чужди капитали само въ 41 едри индустриални предприятия, докато сѣщиятъ размѣръ капиталъ, който се намира въ ръцетѣ на българи, е инвестиранъ въ 10 пъти повече индустриални предприятия, именно въ 451 такива. Това характеризира, обаче, само предприятията, които иматъ индустриална форма на своята организация. При кръгло 8 милиарда лева, които сж инвестирани въ българската индустрия, която е била насърчавана до 1932 г. — отъ тогава ми сж даннитѣ — посочениятъ акционеренъ капиталъ представлява по-малко отъ 50% и, следователно, не може да бжде съвсемъ точно указание за участието на чуждитѣ капитали въ българската индустрия.

Другъ единъ въпросъ, г-да, е интересниятъ въпросъ, повдигнатъ отъ последния ораторъ г-нъ Никола Контевъ, относно географското разпредѣление на индустрията. Ето една интересна задача, която за пръвъ пътъ намѣри своето законодателно изражение въ закона за индустрията, който г-нъ Георги Петровъ наименува като една философска студия.

Това е една отъ най-голѣмитѣ проблеми, отъ които трѣбва да се интересува не само нашето стопанство, не само нашата индустриална политика, но и тия, които иматъ грижата за нашата народна отбрана. Цѣлиятъ този въпросъ, съ всичката си сложностъ, съ всичкитѣ си сурови мѣрки е намѣрилъ уреждане въ закона за индустрията. Въ това отношение ние имаме законътъ вече приложенъ за Софийска и Карловска области.

Г-да народни представители! Въ сѣщата тази „философска студия“ азъ намирамъ интересната разпоредба на чл. 45, която застъпва и разрешава другъ единъ въпросъ, именно въпросътъ за участието на българското и чуждото работничество въ стопанския животъ на страната. Чл. 45 отъ закона за индустрията отъ 1936 г. постави ясно въпроса за побългаряването на българската индустрия. Една задача интересна, една задача, която ще намѣри отзвукъ въ съзнанието и сърцата на всички мислещи българи, които сж загрижени за днешнитѣ и за утрешнитѣ стопански и политически съдбини на нашата страна. Въ тоя членъ е казано: отъ всички заети въ индустриални предприятия лица единъ опредѣленъ процентъ трѣбва да бждатъ български поданици и то както следва: отъ работницитѣ за обща работа — всички трѣбва да бждатъ български поданици; отъ работницитѣ-специалисти — презъ първитѣ 5 години отъ пълното туряне въ действие на предприятието 75% трѣбва да бждатъ български поданици, а начина отъ 6-та година — изключително български поданици; техническиятъ персоналъ: майстори, надзиратели, началници на работилници, началници на отдѣли, инженери, химици, специалисти-чертежници — трѣбва да бжде презъ първитѣ 5 години най-малко въ 50% отъ български поданици, а следъ тоя срокъ — въ 75%; административниятъ персоналъ трѣбва да бжде изключително отъ български поданици; може да се допусне изключение само за директоритѣ и поддиректоритѣ. Така е казано въ закона. Има единъ преходенъ режимъ, съобразно който чуждитѣ поданици, заварени отъ този законъ въ мѣстнитѣ индустриални заведения, не се засѣгатъ отъ него при условие, че въ странитѣ, които поданици сж, българскитѣ поданици ще се ползватъ съ взаимностъ.

Г-да народни представители! Вие виждате, че презъ 1936 г. се постави това начало ясно и категорично за побългаряване на работницитѣ въ българската индустрия.

Георги Петровъ: Въ стария законъ го има сѣщо.

Министъръ Илия Кожухаревъ: Ясно и категорично е казано въ тоя законъ.

Освенъ това, г-да, при разглеждането на нашата външна и вътрешна търговия се повдигна сѣщиятъ този въпросъ, а именно, че българската търговия въ всичкитѣ ѣ задачи, въ всичкитѣ ѣ срѣдства, въ всичкитѣ ѣ методи

и прояви трябва да остане въ ржцетъ на българи, за да може българската земя да даде храна, да даде поминък, да даде обезпечение на всички българи, които живеят под нейното слънце. (Ржкоплъския от дѣсно и центъра) Въ това отношение, г-да, препоржката, която се дава, не е дадена случайно. Това е една повеля, която се налага от общитъ народностни интереси на българския народ и неговата държава. Въ нейното устройство и въ задачитъ, които се поставят на нейното управление, трѣбва да легне ясно, категорично и несъмнено този основенъ постулатъ: да остане българската търговия, българското стопанство, въ всичкитъ тѣхни прояви, въ ржцетъ на българскитъ граждани, за тѣхна собствена полза (Ржкоплъския от дѣсно и центъра)

Г-да народни представители! Една важна съставка на нашето народно стопанство, която несъмнено заема едно отъ най-важнитъ мѣста въ веригата на нашето производство, това сж нашитъ занаяти. Носители на българщината въ миналото; крайгъленъ камъкъ, около който се изграждаха задачитъ на българското племе; срѣда, отъ която излѣзоха най-достойнитъ родолюбци отъ доосвободителната епоха, занаятчийството винаги е спирало вниманието на всички, които сж желали да промишляватъ върху задачитъ на държавното ни управление, да разрешаватъ проблемитъ на нашето народно стопанство и да подпомагатъ дейцитъ, които го творятъ.

Трѣбва да се признае, обаче, че за българското занаятчийство държавата още не е завършила цикъла отъ грижи, които трѣбва да се положатъ, за да може то да стане единъ отъ най-първостепеннитъ стопански фактори, здравъ елементъ на нашето национално производство. Законътъ за покровителство на занаятитъ има нужда да бѣде подобренъ, да бѣде разширенъ. Грижитъ, които трѣбва да се положатъ за нашето занаятчийско производство, улесненията, които трѣбва да му бждатъ създадени; новитъ форми, въ които то трѣбва да бѣде пресъздадено, ще трѣбва да бждатъ предметъ на едни постоянни, неизмѣнни и цѣлостни грижи на държавното ни управление, които азъ се надѣвамъ — ще намѣрятъ отзвукъ въ цѣлата Камера. Защото занаятчийството, елементъ на държавно сътрудничество и миренъ пионеръ въ областта на нашето народно стопанство, не трѣбва да бѣде единъ преходенъ факторъ на това стопанство, а трѣбва да бѣде единъ постояненъ творчески елементъ, живъ, здравъ, стабиленъ, надежденъ за преуспѣване на нашата държава. (Ржкоплъския от дѣсно и центъра)

Ето защо, г-да народни представители, въ това отношение грижата на Министерството на търговията, промишлеността и труда ще бѣде насочена, за да се хвърли единъ новъ погледъ върху българското занаятчийство. Въпрѣки всички теории, въпрѣки всички предвиждания, то се каза жизнеспособно; оказа се, че е една отъ най-главнитъ съставки на нашето народно стопанство и единъ отъ най-здравитъ елементи на нашето гражданство.

Тукъ нѣкой отъ ораторитъ, струва ми се уважасиятъ г-нъ Савовъ, повдигна интересния въпросъ за държавнитъ работилници. Тѣ троятъ съзнанието на нашето занаятчийство, тѣ сж единъ трънъ въ неговата пета. Азъ съмъ проследявалъ всичкитъ болезнени прояви, които сж се надигали въ срѣдата на нашето занаятчийство, колчемъ се е повдигалъ въпросътъ за създаване на обществени работилници. Но последнитъ години, г-да народни представители, очертахъ една нова политика и въ това отношение. Създаването на нови занаятчийски работилници ще трѣбва за въ бждеще да се допуска, само ако тѣ задоволяватъ тѣсногрѣдитъ нужди на самитъ институции, отъ които сж създадени. Голѣмиятъ вълнуващъ проблемъ за занаятчийскитъ работилници при нашитъ затвори е почти уреденъ съ сътрудничеството на Българския занаятчийски съюзъ, който прояви всичката си добра воля и даде всичкото си съдействие, за да може този въпросъ да бѣде осѣтленъ добре въ срѣдитъ на занаятчийството и да се намѣри най-добриятъ начинъ, който да внесе успокоение и въ това отношение.

Но, г-да народни представители, въ закона за занаятитъ, който предстои да бѣде прегледанъ, и, както казахъ, да бѣде подобренъ, ще трѣбва да се намѣри разрешение на въпроса, който се засегна, а именно да се сложи единъ редъ въ създаването на държавни работилници. Това не трѣбва да бѣде едно инициативно дѣло само на отдѣлнитъ ведомства. Всички въпроси трѣбва да бждатъ разглеждани заедно съ Министерството на търговията, което, както казахъ, по естеството на своето предназначение трѣбва да промишлява и да полага грижи за този важенъ отрасълъ на нашето народно стопанство.

Г-нъ Боянъ Абаджиевъ повдигна другъ единъ въпросъ, вълнуващъ нашето занаятчийство: калфитъ и чирацитъ сж

ли работници или сж ученици, за да можемъ, ако тѣ сж работници, да ги оставимъ подъ покровителството на нашето социално законодателство, или пъкъ, ако тѣ сж ученици, да ги поставимъ подъ покровителството на закона за занаятитъ? Азъ предполагамъ, че нѣма да мине много време и на този въпросъ ще се намѣри разрешението. Той мина презъ нѣколко превращения. Едни постановления бѣха създавани, други бѣха отмѣнявани и така се създаде една неяснота и едно колебание, за да не знаятъ и самитъ калфи и чираци, дали тѣ сж ученици или работници.

Г-да народни представители! Азъ трѣбва да дамъ единъ малко по-бързъ алжуръ на изложението, което правя, защото предстоитъ редица въпроси, които смѣтамъ да включа въ моя прегледъ.

Ето, идва една задача, която предстои да засегна и която намѣри прещенката само на нѣколцина оратори, които се отнесоха съ загриженостъ къмъ нея.

Въ общия стремежъ да се повдигне културата на нашия народъ, въ общото желание да се създадатъ все повече и повече интеллигентни хора въ нашата страна, задачитъ на нашата образователна политика доскоро бѣха насочени едва ли не само върху общото образование, като бѣше изоставено специалното търговско и професионално образование. Проблемата на нашето образование е една лѣтяна мечта, която борцитъ отъ освободителната епоха ни завещаха. Тази лѣтяна мечта не поколеба никое управление, за да се понесатъ голѣми и скжпи жертви отъ българския народъ за дѣлото на нашето народно образование. Въ това отношение творещата енергия на българския народъ за единъ периодъ отъ 60 години повиши несъмнено неговата интеллигентностъ. Идете въ което щете селище, г-да народни представители, и вие ще видите да се издигъ могъщата бѣла снага на основното училище. Въ най-последното селище се издигатъ училищнитъ сгради на нашето основно образование.

Но въ това увлѣчение сякашъ остава извънъ обсега на грижитъ за нашето народно образование голѣмата задача на професионалното и търговското образование въ нашата страна. И самитъ факти, г-да народни представители, сведочатъ за това, което казвамъ. Отъ зората на нашето освобождение въпросътъ за професионалното образование се поставя една презъ 1883 г. Първото промишлено училище се създава презъ това време въ с. Княжево. На следната година, или презъ 1885 г., то се децентрализира въ четири провинциални училища. Презъ 1884 г. се създава първата търговска гимназия въ Свищовъ. И отъ тогава тия слаби наченки на нашето промишлено и търговско образование се разрастнаха, за да можемъ да дойдемъ сега горе-долу къмъ една цѣлостна система, представлявана отъ 172 училища, търговски и професионални. Че малко по-надалечъ отъ обсега на голѣмитъ грижи за държавното ни управление е стояла задачата за професионалното и търговското образование показва фактътъ, че отъ всички 172 търговски и професионални училища само 72 сж държавни, а останалитъ 100 сж дѣло предимно на търговско-индустриалнитъ камари, дѣло на частната инициатива, дѣло на общини или на други обществени организации.

Димитъръ Гичевъ: Но сж подпомагани отъ държавата.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Да, това е право. Но самитъ факти, г-да народни представители, че въ нашитъ професионални и търговски училища се учатъ 31.000 младежи, трѣбва да спре грижитъ на държавното управление върху професионалното образование и да се постави то въ тия пѣтици, които се чертаятъ отъ растецитъ стопански нужди, които налагатъ да имаме за активни стопански дейци интеллигентни, просвѣтени хора. Начинътъ, по който е изградено нашето професионално образование, показва, че въ неговото организационно състояние има известенъ недѣгъ, защото имаме само 905 души професионални учители, а 1015 души лектори. Следователно, едва ли не системата на нашето професионално образование е поставена върху лекторския институтъ, когато трѣбва да бѣде поставена върху института на добре подготвени професионалистъ-учители.

Г-да народни представители! Ако хвърлимъ погледъ върху материалнитъ условия, при които съществува нашето професионално образование, ще видимъ, че и тамъ още не сме достигнали това, което е желателно да бѣде. Усложненитъ стопански условия и механизирането на нашия животъ изискватъ добре подготвени техници, изискватъ вещи хора въ всички области на стопанската дейностъ, които могатъ да излѣзатъ единствено отъ тия учебни институти, предназначени да дадатъ специално образование. Ето защо ние ще трѣбва да подобримъ материалнитъ

усилия, при които сж поставени тия училища и самите учители. Ако трѣбва да кажа една открита мисъл въ това отношение, азъ бихъ деклариралъ, че ние нѣмаме нужда отъ по-големо увеличение броя на нашите професионални училища. Грѣжата на нашето държавно управление трѣбва да бѣде насочена въ друго отношение — да подобримъ условията на тяхното съществуване, да ги снабдимъ съ необходимия инвентаръ, да подобримъ учителския кадъръ, да привлѣчемъ най-добрите техници, да привлѣчемъ всички ония, които могатъ да създаватъ стопановедския устѣ на тия утрешни деци въ нашето народно стопанство. На чинътъ, по който е уредено самото професионално образование . . .

Никола Стамболиевъ: Трѣбва да се подобрятъ и помещенията, обучението и пр.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Напълно съмъ съгласенъ, г-нъ Стамболиевъ. Вие дождате да подкрепите мисълта, която азъ самъ изразявамъ.

Никола Стамболиевъ: Защото въ Варна, напр., сж заболѣли всички ученици.

Министъръ Илия Кожухаровъ: И въ това отношение, ако чрезъ всички стопански грижи, които виждамъ да занимаватъ цѣлата срѣда на народното представителство, се мжчимъ да създадемъ нови условия за развитието на нашето народно стопанство, ако се мжчимъ да изтрѣгнемъ повече добивъ отъ хлѣбородните поля на нашата земя, ако се мжчимъ да разкривамъ нови работи, да инвестираме нови капиталы тамъ, където досега не се е работило, ние трѣбва да подготвимъ личния елементъ, който ще осмисли дѣлото на новото реорганизиране на нашето народно стопанство, който ще понесе новите задачи, който ще бѣде непосредствениятъ деятелъ въ тяхъ. Това е несъмнено добре подготвениятъ специалистъ, който при стопанската диференциация, при самата житейска диференциация трѣбва да разхѣта като подготвенъ въ всички области на нашата стопанска деятелност. Въ това отношение, г-да народни представители, критикитъ, които се направиха и отъ г-нъ Абаджиевъ, и отъ г-нъ Савовъ, които носятъ отговорност за нашето професионално образование — защото сами стоятъ начело на такива институти и ръководятъ известна частъ отъ тяхъ — които промишляватъ за задачите на нашето професионално образование, трѣбва да спратъ нашето внимание и да събудятъ нашата загриженостъ.

Г-да народни представители! Като мотивирамъ този погледъ върху задачите на нашето професионално образование, трѣбва да признаемъ, че има нужди, които подсказватъ на народното представителство, че трѣбва да отидемъ много стѣпки напредъ. Трѣбва да ви кажа, че кредитътъ по параграфа за подобрене машинния инвентаръ на нашите технически училища, отъ които трѣбва да излѣзе новиятъ кадъръ техници, които да нахѣтатъ въ всички области на нашето народно стопанство, е увеличенъ, за да може чрезъ доставка на нови важни машини да подобримъ инвентара на тия училища. Пък и чрезъ производството въ самите технически училища, крачка по крачка ще изградимъ и създадемъ новъ машиненъ инвентаръ за по-доброто съществуване на тия училища. Изработенъ е въ Министерството на търговията, промишлеността и труда единъ 5-годишенъ планъ, който постави нови задачи въ това отношение: да могатъ самите училища да започнатъ да се самозадоволяватъ, като всички машини, които сж необходими за учебните занятия въ училищата, въ по-големата си частъ да бѣдатъ произведени отъ самите тяхъ.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Г-нъ министре! Ще искате ли малко отидиъ?

Министъръ Илия Кожухаровъ: Не, ще свърша вече.

Азъ пристѣпвамъ, г-да, къмъ другъ единъ сжщо така интересенъ въпросъ, върху който искамъ да сира ващото внимание — въпросътъ за нашето минно дѣло и за минната политика, която се прокарва отъ сегашното правителство.

Минната политика, г-да народни представители, трѣбва да стане една голѣма и основна грижа на държавното ни управление. Тя не може да бѣде персонализирана съ разбиранията на отдѣлните режими. Тя трѣбва да ги преживява, защото въ това отношение ние трѣбва да имаме единъ ясенъ погледъ, една дълготрайна дейностъ, чрезъ която само ще можемъ изъ недрата на българската земя да извлѣчемъ това, което тя крие, и да го поставимъ въ услуга на българския народъ и на неговото стопанство. Въ това отношение ние не трѣбва да се скжнимъ за срѣд-

ствата. Трѣбва да се помжчимъ да дадемъ единъ новъ гласъкъ на тази важна задача на нашето държавно управление. Мене ми се струва — пъкъ смѣтамъ и на всички васъ — че е дошло крайно време, когато трѣбва да уяснимъ отношенията на нашата държавна политика къмъ проблемата на подземните богатства и да я разрешимъ дълготрайно и, както казахъ, единъ пътъ за винаги.

Въ бюджетопоекта, г-да народни представители, който ви се представи, вие виждате, че вече е направена една крачка напредъ: отдѣлението за природни богатства се разраства въ отдѣлъ, съ всички перспективи да стане за въ бждеще дирекция на природните богатства. Въ тази дирекция трѣбва да привлѣчемъ лица, научно подготвени по работата въ тази деликатна и важна областъ, да привлѣчемъ и хора, които емпирично познаватъ въпроситъ за нашите минни богатства, за да можемъ въ синтеза на науката и емпиричността да поставимъ здрави и дълготрайни основи на нашата минна политика. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Г-да народни представители! Въ това отношение е вече даденъ единъ гласъкъ. Трѣбва да се признае, едва ли не съ срамъ, че въ 60-годишния животъ на българската държава всички режими сж създали единъ единственъ мизеренъ инвентаръ — една полугодна сонда съ дълбочина 400 м. Съ такъвъ инвентаръ, съ такива срѣдства, какъвъ методъ за работа можемъ да имаме и какъ можемъ да създадемъ широка перспектива за разкриване на нашите подземни богатства? Годишната 1938, която току що изпратихме, ни донесе важна стѣпка напредъ — държавата произведе търгъ за доставка на една сонда съ 2.000 м. дълбочина.

Георги Петровъ: Съ заемъ отъ Земедѣлската банка!

Министъръ Илия Кожухаровъ: Азъ ви благодаря, г-нъ Петровъ, за този апострофъ. Ще ви кажа защо стана така. Поиска се да се достави тази сонда презъ лѣтото на 1938 г., когато държавниятъ бюджетъ се упражняваше вече и Министерскиятъ съветъ не разполагаше съ необходимите срѣдства, за да може да се достави сондата. Загва държавата възложи на мина „Перникъ“ да достави, за смѣтка на държавата, тази сонда. И пожеже сондата не ще ползува мина „Перникъ“, а ще бѣде оставена на разположение на минното отдѣление при Министерството на търговията, промишлеността и труда, държавата услесни мината да склучи заемъ отъ Земедѣлската банка и да се достави тази сонда за нуждите на държавата. Заедно съ тази сонда доставя се втора такава съ дълбочина 1.000 м., за да можемъ въ по-лесно достъпните мѣста на нашите балкани да направимъ необходимите сондажни проучвания. Едно-временно съ това приключиха се вече търговетъ за доставка на други две сонди отъ по 200 м. дълбочина. Така ще можемъ наширъ и надлъжъ, въ всички краища на нашата страна да хвърлимъ единъ ясенъ погледъ върху нашите природни богатства и да знаемъ, къде и до кой предѣлъ трѣбва да насочимъ грижитъ на държавното ни управление въ това отношение. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Заедно съ това, г-да народни представители, вие ще видите, че въ бюджетопоекта на Министерството на търговията, промишлеността и труда се дава на минното отдѣление необходимия персоналъ, който да обслужва сондитъ, за които става дума, и срѣдства, за да могатъ да се извършатъ изпитанията, за които вече години полъ редъ държавата ни само мечтае. Материалните срѣдства, обаче, съ които ще разполага минното отдѣление, сж крайно недостатъчни. Азъ имамъ откровеността да призная това. И въ самата бюджетарна комисиия, когато се разглеждаше този въпросъ, дойдохме до сжщитѣ констатации. Но азъ трѣбва да сподѣля съ насъ радостта си отъ готовността на г-нъ министра на финанситъ, който и въ бюджетарната комисиия заяви, че е готовъ да остави на разположение на минното отдѣление презъ бюджетното упражнение още нови 6 милиони лева, за да можемъ да подсилимъ кредититъ и, както казахъ, да дадемъ новъ гласъкъ на грижитъ за разкриване на нашите подземни богатства.

Ето защо, г-да народни представители, заедно съ това, което казахъ, заедно съ другите подобрения на службата, заедно съ привличането на нови компетентни лица на служба въ Министерството на търговията, промишлеността и труда, ние ще можемъ да създадемъ необходимите предпоставки, за да поставимъ минната служба при министерството на новъ начала, съ нови задачи и съ нови стремежи.

Г-да народни представители! Ораторитъ, който вчера се отнесоха критично къмъ бюджетопоекта на Министерството на търговията, промишлеността и труда, се спрѣха и на другъ единъ интересенъ въпросъ, който засѣга мин-

ното дѣло въ нашата страна: какво отношение има държавата къмъ него, докъде се простира нейниятъ интересъ, докъде стига обсегаътъ на частния интересъ, за да може да се правятъ по-активно частната стопанска инициатива къмъ дѣлото за разкриване на нашитѣ подземни богатства.

Г-да народни представители! Традиционното отношение на държавата къмъ минното дѣло е било да поощрява частната инициатива. Това трѣбва и за въ бъдеще да бъде продължено. Държавата не може да обсеби всички инициативи, които интересуватъ нашето минно дѣло, за да изпусне голѣмитѣ задачи, които ѝ предстоятъ въ това отношение. Тѣзи голѣми задачи трѣбва да бъдатъ насочени къмъ дигрето на важнитѣ продукти на българската земя, върху които нашироко и дълготрайно може да се гради стопанисването на подземнитѣ богатства. Ние трѣбва да ликвидираме единъ пътъ завинаги въпроситѣ: има ли петролъ въ нашата земя или нѣма, има ли солъ въ нашата земя или нѣма. Ние трѣбва да хвърлимъ единъ ясенъ и подробенъ погледъ върху въглищата, да разкриемъ всички тѣзи важни сурови материали, които интересуватъ нашето стопанство, да ги установимъ и да възложимъ върху тѣхъ дълготрайното внимание на нашето държавно управление. За частната инициатива ние ще оставимъ свобода на действие, ще се помогнемъ да ѝ дадемъ възможностъ да работи, защото и тя е дала сътрудничеството си въ развитието на нашето минно дѣло. Ние не можемъ да удущимъ тази частна инициатива, защото въ това отношение има задачи, които прекрасно могатъ да бъдатъ разработени отъ нея, безъ тѣ да увредятъ на голѣмитѣ задачи на нашето народно стопанство и на нашия държавенъ интересъ.

По конкретнитѣ въпроси, г-да народни представители, които отдѣлнитѣ оратори повдигнаха въ връзка съ минитѣ. За намиране необходимитѣ сръдства, които да бъдатъ мобилизирани въ разкриването на нашитѣ минни богатства, г-нъ Георги Петровъ донесе идеята за създаването на една банка, която да финансира минното дѣло. Въ това отношение рискътъ е много голѣмъ, инвестициитѣ, които се правятъ, сѣ дълготрайни и често пъти при неуспѣхъ сѣ загубени. Трѣбва да има единъ кредитенъ институтъ, който да стои задъ грѣба на частната инициатива тогава, когато тя ще има нужда отъ капитали, за да бъде подкрепена въ тѣзи действително рисковани предприятия. Препоръжитѣ, които се даватъ отъ г-нъ Георги Петровъ — държавата да насочи своето внимание къмъ желѣзото и петрола — и азъ ги изказахъ, и въ това отношение виждаме, че има направена стѣпка напредъ въ организацията на самата служба и доставката на необходимитѣ суръждения, безъ помощта на които не би могло да се отиде напредъ.

Георги Петровъ: Азъ предлагамъ да се обяви петролътъ законодателно за националенъ продуктъ отъ първа необходимостъ, защото утре, като взематъ изворитѣ, ако такива се намиратъ, ще има да съжаляваме твърде много. Сегашниятъ миненъ режимъ по закона дава възможностъ за лесно добиване на периметри и на концесии.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Въ досегашния си стремежъ, който държавата е проявявала относно минното дѣло, тя се е спирала преди всичко до възможността да вземе известни периметри и да запази концесии за себе си. Държавата ни има, казано въ общи цифри, около 3.000 запазени периметри. Частната инициатива въ досегашния 60-годишенъ животъ на нашата страна е запазила само 1.800 периметри. Голѣма частъ отъ запазенитѣ периметри отъ държавата не сѣ проучени. Нѣщо повече. Въ много периметри ние нѣмаме начало на проучване. Ще трѣбва да насочимъ вниманието на държавата къмъ подбиране на по-едритѣ и по-интересни зѣрна между всичката тая многобройностъ на запазенитѣ периметри, за да можемъ чрезъ една научна геоложка подготовка да хвърлимъ единъ ясенъ погледъ и, както казахъ, да изчерпимъ въ нѣколко години, чрезъ една системна и планомерна програма, всички възможности за проучване на тия многобройни периметри, за да може държавната ни политика да бъде фиксирана върху нѣколко основни продукти, за които току що помена г-нъ Георги Петровъ.

Г-да народни представители! Времето, съ което разполагамъ, изтича и азъ трѣбва да помисля за приключване на изложението, което правя.

Единъ отъ интереснитѣ въпроси, който спре вниманието на народнитѣ представители, който развялнува умовеи и който до известна степенъ смути духоветѣ, е въпросътъ за мината „Перникъ“. Откакъ това предприятие съществува, то е било подъ обществена критика, винаги е било подъ грижата на народното представителство, винаги е спирало

и вниманието на държавното ни управление. Когато вчера отново се повдигна този въпросъ, азъ самъ пожелахъ да се обезпечи свободно време на първия ораторъ, който го засегна, за да може и той да бъде разгледанъ въ Народното събрание.

Така е уредено управлението на това наше голѣмо стопанство, че бюджетътъ на мини „Перникъ“ не минава презъ Народното събрание. Когато този въпросъ се засегна въ бюджетарната комисия, азъ самъ казахъ: бихъ чувствувалъ една празнота при разглеждането на общата стопанска политика на държавата ни и специално на стопанската политика на Министерството на търговията, промишлеността и труда, ако не намѣримъ добрия поводъ и добрия случай да хвърлимъ погледъ и върху това голѣмо народно стопанство. Защото важенъ факторъ въ стопанското изграждане на нашата страна, даващо единъ отъ основнитѣ продукти за развитието на нашата индустрия, инвестирало грамадни сръдства на държавнитѣ състоявания, предприятието на мини „Перникъ“ винаги, и при сегашния режимъ и при утрешния, ще спира вниманието на държавното ни управление и всички ние ще жѣдаемъ, щото мини „Перникъ“ да бъдатъ най-добре организирани и да даватъ най-голѣми резултати, които се жѣлятъ отъ това държавно стопанско предприятие.

Но, г-да народни представители, когато поставимъ единъ въпросъ, ние трѣбва да го поставимъ съ всичката му сериозностъ и преди всичко съ всичката му обективностъ. Старитѣ и мъдри латинци завещаха на човѣчеството една интересна максима „Audiat et altera pars“ — изслушай и противната страна, чуй какво мисли и другиятъ, за да можемъ истината, която търсимъ, най-правилно да ѝ освѣтимъ.

Димитъръ Гичевъ: Министърътъ по досегашния законъ почти никаква властъ нѣма.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Азъ си спомнямъ случая, който се разправя за двама рицари, които, като се срещнали на единъ площадъ, ужасно се обиди, защото единиятъ твърдѣлъ, че щитътъ на статуята е златенъ, а другиятъ твърдѣлъ, че щитътъ е сребъренъ. Следъ като свършили своя рицарски турниръ, за своя голѣма изненада разбрали, че и двамата сѣ били прави — щитътъ отъ едната страна билъ позлатенъ, а отъ другата билъ посребренъ, но никой не си далъ труда да надзърне отъ другата страна, за да се убеди въ този фактъ. Ето защо тази максима, за която току що споменахъ, има дълбокъ житейски смисълъ и тя преживѣ въковетѣ, за да стигне до насъ.

Изнесоха се известни цифрови данни, които характеризиратъ управлението на мини „Перникъ“, които засѣгатъ стопанскитѣ резултати, които се добиватъ, и чрезъ които се обрисова предъ Парламента, а заедно съ това и предъ българското общество, управлението на минитѣ „Перникъ“. Но ние нѣма да имаме една истинска представа, ако не надзърнемъ и отъ другата страна на щита, за да можемъ да установимъ истината.

Има нѣколко факти, г-да народни представители, които, ако бъдатъ установени въ едно стопанско предприятие, могатъ да характеризиратъ неговото управление и резултатитѣ отъ неговата стопанска дейностъ. Критикитѣ, които се изказаха тукъ, имаха за главна основа, че управлението на мини „Перникъ“ въ организационно отношение едва ли не е порочно — въ добрия смисълъ на думата, като лошо устройство — защото, създадено по силата на закона за автономията на мината, то е подчинено презъ главата на министъра на търговията, както току що каза г-нъ Гичевъ, направо на Министерския съветъ. А Министерскиятъ съветъ, загриженъ за общитѣ дѣла на управлението, едва ли има възможностъ да види кой тис и кой плаща тамъ.

Георги Петровъ: Оказа се, че министри, които нѣматъ нищо общо съ този ресоръ, твърде много се интересуватъ отъ него и въ действителностъ го управляватъ.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-нъ Петровъ! Азъ зная къде Ви бие брадата. Виждамъ и посоката, въ която Ви хвърляте камъка. Разбирамъ Ви много добре. Но въпросътъ е за организационното състояние на мини „Перникъ“ и за нейното управление.

Както казахъ, нѣколко факти могатъ да сведочатъ за резултатитѣ, отъ едно стопанско предприятие, които сѣ по-важни отъ всичко; по-важни сѣ дори и отъ нашитѣ лични настроения и отношения къмъ известното управление на това предприятие.

Първиятъ фактъ, на който трѣбва да се спремъ, е да установимъ, каквъ е полезниятъ резултатъ, който дава

работата на отделния работник. Защото няма по-крупен факт във експлоатацията на мина „Перник“, който по-красноречиво да говори за състоянието на нейното управление, отъ радемана на работническия труд, който е ангажиран във минното производство.

Георги Петровъ: Пазете се много от тѣзи смѣтки!

Министъръ Илия Кожухаровъ: Азъ се пазя, но двойно повече трѣбва да се пазите Вие.

Георги Петровъ: Азъ съмъ се много пазилъ на времето.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-нъ Георги Петровъ оперира съ цифрови данни, на които вѣрва. Ще позволи да повѣрвамъ и азъ на цифровитѣ данни, съ които ще си послужа.

Георги Петровъ: Не съмъ повѣрвалъ, азъ само посочихъ две цифри, но Ви моля да се пазите... (Възражения отъ дѣсно)

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Георги Шишковъ: Чуите министра!

Георги Петровъ: Много викате Вие отъ тамъ! Трѣбва да сте много заинтересуванъ, за да викате толкова! Сигурно дължите много на тая мина! Не ми отваряйте устата. Азъ бѣхъ много обективенъ и спокоенъ, но азъ още не съмъ си отворилъ устата.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Каза се, че мината е негодна да произвежда необходимото количество въглища, което е определено отъ стопанския планъ за нейната експлоатация да произвежда годишно. Азъ отговарямъ най-напредъ, че тя е годна. За 1938 г. мината „Перник“ надскочи всичкитѣ предвидения и отиде далечъ надъ това, което бѣше определено въ началото на годината, при изготвяне на нейния бюджетъ, да бже добито.

Азъ ще си позволя да дамъ въ хронологически редъ цифритѣ, защото само нѣколко отделни моменти отъ производствения процесъ на мина „Перник“, документиранъ съ цифри, ще ни докажатъ кжде се намира организационно това предприятие.

Най-напредъ, г-да народни представители, да засегна производствената стойностъ на тонъ въглища. Тя не се и оспори — по-е отъ цифритѣ, които г-нъ Георги Петровъ изнесе. Критики въ това отношение азъ не чухъ. Намалението е действително, защото отъ 217 л на тонъ презъ 1933 г., производствената стойностъ на въглищата е намалена на 178 л. презъ 1937 г., или съ 38 л на тонъ, което, върху дневното производство отъ 1½ милионъ тона, прѣви годишно сръдно 57 милиони лева.

Вториятъ елементъ, върху който азъ бихъ желалъ да изградя преценката си за стопанския резултатъ, независимо отъ метода на работа въ самата мина...

Георги Петровъ: Елемента на повѣтивяването вземете предвидъ.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-нъ Петровъ! Азъ сѣщо разполагамъ съ данни. Вие откжде ги взехте, отъ въздуха ли?

Георги Петровъ: Отъ отчета на мина „Перник“ и отъ компетентни органи.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Ами че тия данни откжде съ? Азъ не съмъ ги измислилъ.

Георги Петровъ: Азъ искамъ друго да кажа. Азъ признавамъ факта, но обяснихъ, че въ конюнктуригъ на 1933 и 1937 години има различие: има намалени заплати, има намалени надници, има намалени цени на материалитѣ.

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Димитъръ Кушевъ: Обяснявате се по домашному и ние не чуваме нищо.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Азъ ще помоля г-нъ Георги Петровъ да изслуша тия цифрови данни, които няма да бждатъ много. Тѣ рисуватъ картината на управлението на мина „Перник“ и резултатитѣ, за които става дума. Още повече че източникитѣ,

отъ който могатъ да бждатъ черпачитѣ данни, е все единъ и сѣщъ — счетоводнитѣ книжа на мина „Перник“. Нито г-нъ Георги Петровъ е творецъ на цифри, нито пъкъ азъ съмъ творецъ на цифри. И единитѣ и другитѣ се взематъ все отъ единъ и сѣщъ източникъ, но се тълкуватъ различно.

Йорданъ Русевъ: Интересно е различieto.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Да, интересно е различieto.

Сръдната работническа надница въ мина „Перник“ е била: въ 1924 г. — 70.80 л.; въ 1925 г. — 83.97 л., въ 1930 г. — 94.85 л.; въ 1931 г. — 87.38 л.; въ 1932 г. — 87.71 л.; въ 1933 г. — 89.45 л.; въ 1934 г. — 90.43 л.; въ 1935 г. — 84.64 л.; въ 1936 г. — 87.49 л.; въ 1937 г. — 89.35 л.

Амортизациитѣ, за които спомена г-нъ Георги Петровъ, съ били: 1930 г. — 31.806.466 л.; 1931 г. — 33.245.340 л.; 1932 г. — 35.850.709 л.; 1933 г. — 34.216.786 л.; 1934 г. — 33.660.280 л.; 1935 г. — 34.201.498 л.; 1936 г. — 32.882.227 л.; 1937 г. — 35.356.420 л.; 1938 г. — 33.093.721 л. Нивото на амортизациитѣ се е запазило все едно и сѣщо и, следователно, няма никакви нови факти, които да навеждатъ къмъ онѣзи заключения, които г-нъ Георги Петровъ прави.

Георги Петровъ: Направете по-добре анкета — тя ще Ви даде по-добри резултати.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Има, обаче, другъ единъ фактъ — и той е най-крупниятъ — който е мѣрило за възхода въ техническо, стопанско, пъкъ, ако искате, и въ морално отношение на минитѣ „Перник“, а именно: производителността на надницата. Тѣкмо това е най-важното, всичко друго е подробности на картината.

Георги Петровъ: Азъ уважавамъ Вашитѣ дарования, но ще Ви моля да не нагазвате въ тази областъ.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Вие по-скоро трѣбва да уважавате моето търпение, г-нъ Георги Петровъ, защото азъ най-спокойно Ви изслушахъ, безъ да ви направя апострофъ.

Георги Петровъ: Извинявамъ се, няма да Ви прекъсвамъ вече.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Отъ 753 кг. презъ 1933 г. — времето, за което се интересува и самъ г-нъ Георги Петровъ — производителността на надницата се увеличава на 950 кг., т. е. съ около 200 кг. на надница. Какъ е станало това? Това случаенъ фактъ ли е? Цѣлитъ резултатъ на производствения процесъ — това е производителността на надницата.

Димитъръ Гичевъ: Зависи отъ кжде се копятъ въглища. Ако се копятъ отгоре, производителността е друга.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Ще ви кажа. Азъ разбирамъ, че засѣгате рудника „Куциянъ“. Азъ имамъ даннитѣ и за него.

Георги Петровъ: Не за „Куциянъ“, г-нъ министре. Азъ Ви моля да не нагазвате въ тази областъ.

Нѣкой отъ дѣсно: Бастунджий няма тамъ, г-нъ Петровъ.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да! Азъ разбирамъ апострофа, който прави г-нъ Петровъ, че сегашното управление на мина „Перник“ е тръгнало по линията на най-малкото съпротивление, защото се е заело да експлоатира най-лесно експлоатируемитѣ пластове, кждето производственитѣ разходи сѣ най-малки, за да може, чрезъ низката стойностъ на производството на тия пластове, да стимулира или да дигизира по-високата стойностъ на общото производство. Производството на открития рудникъ „Куциянъ“, а по-рано и на „Гладно поле“, кждето действително експлоатацията е най-лесна, е било най-големо презъ 1931 и 1932 години, когато г-нъ Георги Петровъ е ръководилъ мина „Перник“. Азъ се погрижихъ да преглеждамъ диаграмитѣ.

Георги Петровъ: Въ този моментъ е повече, но тогава нѣмаше подготвенъ тонажъ. Това трѣбва да се знае.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Въ 1932 г., когато г-нъ Георги Петровъ е управлявалъ минитѣ, отъ тоя рудникъ

сж изкопани 325.000 тона, които се равняват на 27.2% от цялото производство; през 1933 г. сж били изкопани 256.000 тона; през 1934 г. — 238.000 тона; през 1935 г. — 184.000 тона; през 1936 г. — 162.000 тона; през 1937 г. — 230.000 тона и през 1938 г. — 261.000 тона. Следователно, ако съпоставим цифрите, ние ще видим, че участието на открития рудник „Кучиян“ в общия тонаж на производството през 1938 г. е само 18%, когато през режима на г-н Георги Петров е било 27.2%.

Велизаръ Багаровъ: Е, Георги, хайде наздравей!

Георги Петровъ: Това сж относителни цифри въ сравнение съ подготвения тонаж. Това не е кашкавал — това сж вжглица.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Това може да сж относителни цифри, но тия цифри абсолютно опровергават това, което г-н Георги Петровъ вчера твърдеше.

Георги Шишковъ: (Казва нѣщо).

Георги Петровъ: Не се обаждайте, г-н Шишковъ, че ще ми отворите устата за тия мини „Перникъ“ и ще се червите.

Отъ дѣсно: А-а-а!

Георги Шишковъ: Вие сами разправяте за голѣми кражби и корупция презъ Ваше време. Тамъ назначавате вашитѣ партизани.

Георги Петровъ: Азъ зная какъ Ви избрахъ Васъ — Васъ Ви избрахъ чрезъ мини „Перникъ“. Вашиятъ изборъ е най-голѣмия позоръ на това управление.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Азъ искамъ да характеризирамъ режима на г-н Георги Петровъ не чрезъ уличната мълва, а чрезъ цифрови данни.

Георги Петровъ: Не сте се осведомили по фактите.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Азъ много добре съмъ се осведомилъ, защото да смѣтате, че съ едновременната си речъ Вие ще ми дадете по-добри освѣтления; откояко освѣтленията, които лично почерпихъ въ мини „Перникъ“ отъ диаграмитъ и отъ другитѣ цифрови данни, значи да си правите много голѣма илюзия.

Георги Петровъ: Ако азъ не мога да Ви освѣтля, Вашиятъ началникъ на минното огѣделение много добре ще Ви освѣтли. Предизвиквате ме да кажа това.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Началникътъ на минното огѣделение е мой сътрудникъ въ управлението на Министерството на търговията. Но азъ ще Ви моля да научите тази елементарна истина, че само въ театъра има диалози, а въ Народното събрание се произнасятъ монолози. Моля Ви да ми дадете равностойността на това, което азъ вчера направихъ: вчера азъ молихъ г-нъ председателя да Ви даде повече време да се изкажете, а днесъ Вие нѣмате търпението да изслушате десетъ цифри (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра) Това показва, че Вие сте загубили самообладание, а тогава, когато човѣкъ загуби самообладание, загубва и спокойствието си. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра) За Вашия режимъ нѣма да кажа нищо повече, освенъ тѣзи цифрови данни. Вие разбрахте много добре, че съ уличната мълва, която характеризира и вашето, и всички други управления, азъ нѣма да се занимавамъ. Но дайте ми възможностъ да изнеса нѣкои цифрови данни и за васъ, и за народнитѣ представители, и за общественото мнение. Ние можемъ да осѣдимъ нѣкои лица, които сж начело на управлението на мини „Перникъ“, можемъ да осѣдимъ нѣкои задачи...

Димитъръ Гичевъ: Тукъ той иска да Ви помогне. (Възречения отъ дѣсно)

Министъръ Илия Кожухаровъ: Напротивъ, той ме затруднява, г-нъ Гичевъ.

Остава още единъ фактъ, г-да народни представители — това е начинътъ, по който се води експлоатацията на мини „Перникъ“. Г-нъ Георги Петровъ, безъ да прецизира даннитѣ, подхвърли твърдението, че отъ четиритѣ пластове на мини „Перникъ“, сегашната управа, която ръководи експлоатацията, се е заложила да експлоатира най-лесния пластъ „В“, а всички останали ги изоставя, защото, ако се хвърли въ експлоатация на другитѣ три пластове, при

по-труднитѣ условия, при които ще се експлоатиратъ, може би нѣма да се дойде до този резултатъ, който сега има.

Въ миналото, а не сега, е изоставенъ пластътъ „А“, за който говори г-нъ Петровъ. Отговорността за изоставянето на този пластъ въ миналото сегашната минна управа не може да носи. Азъ провѣрихъ този фактъ, за да видя, кога е изоставена експлоатацията на този пластъ, и кога е започната. Експлоатацията на пласта „А“, въпреки малката му дебелина отъ 70—80 см., е започната презъ 1935 г. Това е истината. Участието на пласта „А“ въ общото производство на минитѣ по години е било: презъ 1936 г. 5% отъ общото производство; презъ 1937 г. — 6.5%; презъ 1938 г. — 10%, съ тенденция да бѣде увеличено въ бъдеще. Следователно, този пластъ не само че не е изоставенъ, но има една прогресивна тенденция да участва все повече въ общия добивъ на мината, макаръ че и добивътъ се увеличава. Следователно, въ това отношение твърдението, което вчера се лансира, не е истинно.

Става дума, че е намалено и производството на мини „Перникъ“ и затова нѣмало вжглица въ страната. Г-да народни представители! И това твърдение цифрово се опровергава. Презъ 1937 г. мината има производство 1.390.000 тона; презъ 1938 г. има 1.538.000 тона — или презъ 1938 г. се е произвело въ мини „Перникъ“, въ сравнение съ предшестващата година, 150.000 тона повече. Презъ 1937 г., въ сравнение съ 1935 г., има увеличение на производството съ 13%. Презъ 1938 г. — съ 25%. Всичко това е установено и установимо отъ ония цифрови данни които се намиратъ на разположение въ мини „Перникъ“, въ които ние не можемъ да имаме никакво съмнение.

Г-да народни представители! Азъ не бихъ желалъ да въведа вашето внимание въ цѣлия лабиринтъ отъ цифри, защото вниманието ви е вече изморено. Азъ самъ трѣбва да помисля за приключване на моята речъ.

Г-нъ Георги Петровъ повдигна нѣкои въпроси, които сжко сж интересни и които трѣбва да бѣдатъ освѣтлени.

Случаятъ, напр., съ инженеръ Скричка. Че той бѣше уволненъ, г-нъ Петровъ! И нѣщо повече дори: сега държавата, Министерскиятъ съветъ, ако искате да знаете, е въ споръ предъ Административния съдъ за това уволнение, защото инж. Скричка смѣта, че е уволненъ неправилно.

Георги Петровъ: Това зная.

Министъръ Илия Кожухаровъ: По случая съ подковнитѣ машини, ако има виновници, ще ги хванемъ.

Георги Петровъ: Това пъкъ Вие най-добре знаете.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Тоя случай не може да характеризира едно управление, за да се каже, че държавата е изоставила съ една небрежностъ и съ едно нехайство най-голѣмото свое стопанско предприятие, за да бѣде то водено къмъ разруха и разплохъ отъ лица, които не могатъ да го ръководятъ, като добри стопановеди. Ако азъ давамъ известни цифрови данни предъ народното представителство, то е изключително само за това, за да мога да подчертая, че държавата не е вдигнала ръка отъ мини „Перникъ“, че тя държи смѣтка кой пие тамъ и кой плаща. А окончателнитѣ цифрови данни, които характеризиратъ режима въ мини „Перникъ“, сж благоприятни.

Г-да народни представители! За да приключа съ мини „Перникъ“, ще засегна и въпроса за електрификацията. Азъ имамъ възможностъ да се занимавамъ съ тая проблема, защото бѣхъ нѣколко години председателъ на Съюза на обществениитѣ електроенергетични предприятия, където членувахъ най-голѣмитѣ обществени електрически центри въ нашата страна — и „Въча“, и „Перникъ“, и всички електроенергетични предприятия на общинитѣ и на полуправителствени банки. Януарий месецъ 1935 г. донесе една новостъ по въпроса за електростопанството на нашата страна. Тогава се създаде законътъ за електрификацията съ всичкитѣ му добри и съ всичкитѣ му лоши страни, които ние можемъ да критикуваме. Но законътъ за електрификацията на страната постави една ясна задача на стопанската политика на нашата държава. Въ областта на електростопанството, тази още неразработена областъ отъ общото наше народно стопанство, се даде единъ приоритетъ, едно право на предпочитане на обществената и на държавната инициатива. Азъ съмъ убеденъ сторонникъ и, като министъръ на търговията, промишлеността и труда, твърдъ ще провеждамъ, една политика, съгласно която електроснабвяването на нашата страна да остане предимно въ обществените ръце. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра) Силопроизводната, електроразпределителна политика на държавата трѣбва да бѣде съобразена съ общитѣ нужди на нашето народно стопанство. Трѣбва да се радваме, че 1935 г. заваря

този въпросъ неразрешенъ окончателно. Държавата имаше възможностъ своевременно да се намеси, за да може да запази своя дѣлъ, който тя трѣбва да вложи въ електро- стопанството на нашата страна. Ние можемъ да споримъ, г-да народни представители, дали електрооборудването на страната трѣбва да бъде възложено на минитъ „Перникъ“ и дали минитъ не смъ се увлѣкли, като смъ инвестирали прѣкомѣрни сръдства, които тѣ би трѣбвало да оставятъ за общитѣ задачи на минната си политика. Ние бихме могли да споримъ, дали известни мѣроприятия на минъ „Перникъ“ смъ целесъобразно стопански изградени и ако ги намѣримъ добри, да ги подчертаемъ, ако ги намѣримъ лоши, да ги порицаемъ, но ние трѣбва да останемъ сторонници на идеята, прокарана въ закона за електрификацията, а именно електрификацията да остане като една грижа на държавата ни.

На минитъ „Перникъ“, г-да народни представители, се даде Софийската областъ, на „Въча“ се даде Пловдивската областъ; на минитъ „Перникъ“ се даде и Старозагорската областъ. Мини „Перникъ“ вече цѣлятъ къмъ Габрово, минавайки Казанлъкъ, за да отидатъ и къмъ Търново. Сѣга предстои да се отладе електрооборудването на други обекти.

Държавата трѣбва да се намеси въ електрооборудването; държавата не може да остави тази голѣма и важна областъ на нашето народно стопанство на частната инициатива. Както казахъ, единствената най-важна задача на електрооборудването е политиката, която тепърва ще прави своитѣ завоевания, е да постави електрооборудването въ услуга на нашето народно стопанство, на нашата индустрия, на нашето земедѣлие и на нашитѣ занаяти. И за да може да дава тонъ и направление, за да може да дирижира електрооборудването, държавата трѣбва да създаде обществени електрооборудователни предприятия, къмъ създаването на които е трѣгнала съ отдаването електрификацията на две области на минъ „Перникъ“. Азъ съмъ убеденъ сторонникъ, повтарямъ още единъ пътъ, на електрооборудването отъ минъ „Перникъ“. Ние можемъ да споримъ доктринерно, можемъ да споримъ, както казахъ, дали известни електрооборудователни предприятия на минъ „Перникъ“ смъ задоволително извършени — ние ще подиримъ отговорности и ще хванемъ отговорнитѣ лица за ухото — но ние не можемъ да бъдемъ противъ идеята за общественото електрооборудване, какъ не сме противъ да бъдатъ държавни железницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ и всички други съобщения, каквито и сега създаваме чрезъ морското и дунавското корабоплаване. Една отъ бръкнитѣ, които да приключатъ общата стопанска верига на нашата държава, една отъ важнитѣ съставки трѣбва да бъде електрооборудването на нашата страна. (Ръкоплѣскания)

Въпросътъ, който конкретно засегна г-нъ Георги Петровъ, за пачина, по който смъ изготвени поемнитѣ условия за постройката на старозагорската областна централа, за девизитѣ цени, които смъ поставени и за увеличенията, които смъ добити, е въпросъ действително интересувашъ управлението и по него грижата на държавата нѣма да бъде отклонена, за да видимъ какъ се изграждатъ държавнитѣ електрически централи въ нашата страна. Не само г-нъ Георги Петровъ, но всички трѣбва да бъдемъ грижливи въ харченето на държавнитѣ сръдства.

Г-да народни представители! За да приключа съ нашитѣ природни богатства, трѣбва да кажа нѣщо и за минералнитѣ бани. Единъ въпросъ се изнесе неотдавна въ обществото — дали Министерството на търговията трѣбва да бъде освободено отъ известни стопански задачи, за да концентрира по-голѣмо внимание върху чисто стопанскитѣ си задачи, като експлоатирането на банитѣ, за да бъде по-целесъобразно и по-результатно, се поеме отъ здравнитѣ служби на държавата.

Държавата ни, г-да народни представители, стопанисва само 12 държавни бани. Трѣбва да бъдемъ радостни, че тия държавни бани печелятъ сръдствата за своето издържане. Нѣщо повече, тѣ иматъ годишно отъ 3 до 5 милиони лева излишекъ, който отива въ общия държавенъ бюджетъ. Следователно, като едно стопанско предприятие, държавнитѣ бани, смъ рентабилни. Не материални съображения налагаатъ, прочее, да се постави на разискване въпросътъ на коя държавна служба да бъде дадена експлоатацията на държавнитѣ минерални бани. Този въпросъ, обаче, ще бъде грижливо проученъ и ще бъде сериозно и строго прецененъ. Всички мотиви, които могатъ да бъдатъ казани противъ, и всички съображения, които могатъ да бъдатъ казани въ защита на една или друга теза, ще бъдатъ сериозно и мудро преценени, за да можемъ да намѣримъ най-целесъобразната експлоатационна форма за тия наши народни богатства, която форма да отговаря на предназначението на банитѣ.

Но трѣбва да се каже, че въ бюджетопрокта на Министерството на търговията, промишлеността и труда нѣма поставени никакви нови задачи по банското дѣло, то остава така, както бѣше по бюджета за 1938 г. Съ него ще можемъ да се занимаемъ тогава, когато намѣримъ необходимитѣ сръдства. Тогава ще го обсъдимъ отново, за да намѣримъ едно най-правилно и най-целесъобразно уреждане.

Г-да народни представители! Позволете ми на крап да засегна и друга една служба отъ бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда, именно Дирекцията на статистиката. Никой не направи честта на тази държавна служба да я помене, а тя е една важна служба на Министерството на търговията.

Димитъръ Гичевъ: Времето е късо.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Следва да направимъ предположението, че нищо лошо не може да се каже за Дирекцията на статистиката. И наистина, тамъ работитѣ вървятъ добре и резултатно и цѣлата дейностъ, която се върши тамъ, по-скоро строго научна, отколкото каквато и да била друга, е насочена по правилень пътъ. Тамъ има необходимата интелигентностъ, тамъ има добра организация на службитѣ. Нека се надѣваме, че Дирекцията на статистиката въ всички свои досегашни прояви и въ всички прояви, които ѝ предстоятъ, е на правъ пътъ и че не може да се каже нищо лошо за нея. Азъ останахъ съ добро впечатление, когато въ бюджетарната комисия се повдигна въпросътъ за увеличение на известни кредити за Дирекцията на статистиката. Народното представителство се отнесе крайно благосклонно къмъ научната дейностъ на тая служба при Министерството на търговията и, както е известно, необходимитѣ кредити, които бѣха поискани въ бюджетарната комисия, се дадоха съ добро сърдце.

Г-да народни представители! Изложението, което правя, нѣма да бъде цѣлно, ако не засегна основния въпросъ, който още въ началото на дебатитѣ по бюджетопрокта на Министерството на търговията се засегна отъ първия ораторъ. Този въпросъ е: накѣде отива нашето народно стопанство; подобрява ли се то, влошава ли се; какви смъ резултатитѣ отъ дейността на управлението презъ последнитѣ години; какви смъ резултатитѣ на нашето стопанство, какви постижения и нови завоевания настѣпиха въ него, за да кажемъ, че нашето народно стопанство върви къмъ възходъ, че материалното положение на българския народъ се подобрява, или да кажемъ, че сегашното управление и общи конюктурни причини влияятъ, за да бъде влошено материалното положение на българския народъ? Азъ трѣбва да кажа, г-да, че съ констатациитѣ, които се направиха отъ първия ораторъ, не съмъ съгласенъ. Редица признаци бележатъ възхода на нашето народно стопанство, които не искатъ да видятъ само онякъ, който погрѣшно манипулира съ цифровитѣ данни на нашата статистика и които не искатъ да видятъ фактитѣ въ тази сѣвѣлина, въ която трѣбва да бъдатъ осветлени.

Г-да народни представители! 1938 г. ни дава една много интересна картина. Имаше много лоша реколта на нашитѣ прѣлѣтни посѣви. Имаше лоша реколта на царевича, на фуражъ, на слънчогледово семе, компенсирана, обаче, отъ прекрасната реколта на пшеницата и другитѣ есенни посѣви, както и на плодовитѣ. Ако ви дамъ нѣкои цифрови данни, които ще покажатъ накѣде отиваме, по какви пътища се движимъ, къмъ какви нови хоризонти се стремимъ, картината ще бъде съвършено различна отъ тази, която трѣбва да бъдатъ осветлени.

Г-да народни представители! Засегна се въпросътъ за така нареченитѣ ножици — този фигуративенъ изразъ, съ който стопановеди и познавачи на стопанскитѣ проблеми изразяватъ различието между стойността на нашитѣ земеделски произведения и стойността на индустриалнитѣ такива. Картината на тая пожица може много ясно да бъде нарисувана съ нѣколко цифри, отъ които ще видимъ накѣде върви нашето народно стопанство, по какви пътища то се насочва.

Най-голѣмата криза, която досега преживѣ не само нашето народно стопанство, но стопанството въ цѣлия сѣвѣтъ, това е кризата отъ 1929 до 1933 г. Голѣмиятъ крахъ, който настѣпа въ Америка, премина океана като една разрушителна вълна, за да смути и разстрои цѣлото европейско стопанство. Като съставка отъ него, и нашата бедна страна, не бѣше пощадена. И тя бѣше зле ударена, и тя бѣше зле засегната. Нѣкои поражения, които настѣпиха тогава, и до сега не можеха да бъдатъ поправени. Ние имаме много стопански грѣбове, създадени отъ бушуващата стопанска криза отъ 1929 до 1933 г.

Но отъ 1934 г. насамъ, когато минахме нагорнището на тая страшна стопанска криза, накѣде вървимъ? Имаше

ли известни данни, които да ни показват по-свѣгли хоризонти, или съ мъжа въ душитѣ и съ страхъ въ сърдцата трѣбва да признаемъ, че никакви свѣгли перспективи за българския народъ не съществуватъ, че въпрѣки тоя огроменъ трудъ, който полага нашиятъ народъ по полята, въ фабрицитѣ, предъ наковалнитѣ, въ работилницитѣ, не се разкрива благоприятна перспектива, не му се дава никаква надежда?

Г-да народни представители! Ако вземемъ ценитѣ на сѣро за 1934 и 1935 г. за индексъ 100, ще имаме следната картина отъ 1933 г. насамъ. Цената на мѣстнитѣ земеделски произведения е била 92.3 за 1933, 97.4 за 1934, 102.6 за 1935, 108.6 за 1936, 125.9 за 1937 и за 9 месеци на 1938 г. — 133.7.

Ценитѣ на мѣстнитѣ индустриални произведения презъ 1933 г. сѣ били 100.7, за 1934 — 100.6, за 1935 — 99.4, за 1936 — 101.4, за 1937 — 104.7 и за 9 месеци отъ 1938 г. 104.5.

Или, г-да народни представители, отъ 1933 г., когато все още се памираме въ ерата на стопанската криза, до 1938 г. имаме увеличение въ ценитѣ на произведенията на българския работещъ селянинъ отъ 92.3 на 133.7 — съ 41.4 пункта.

Едновременно съ това, г-да народни представители, имаме увеличение въ ценитѣ на индустриалнитѣ произведения отъ 100.7 за 1933 г. на 104.5 за 1938 г. — съ 3.8 пункта.

Вижате, г-да народни представители, че ако се съпоставятъ тия цифри, ако ги синтезираме, тѣ ще ни обрисуватъ картината само съ две шрихи: при 41.4 пункта увеличение въ ценитѣ на земеделскитѣ произведения, имаме 3.8 пункта увеличение въ ценитѣ на индустриалнитѣ произведения.

При индексъ 100 за 1934 и 1935 г. какви сѣ ценитѣ на износнитѣ и вноснитѣ стоки? Това е единъ много интересенъ въпросъ за нашата външна търговия. Видѣхме ценитѣ на земеделскитѣ произведения. Сега ще видимъ, какви сѣ тенденциитѣ на ценитѣ на износнитѣ и вноснитѣ стоки, които цени характеризиратъ успѣха на нашето народно стопанство, независимо отъ това кой управлява България. Ценитѣ на износнитѣ стоки сѣ: презъ 1933 г. — 92.2, презъ 1934 г. — 93.1, презъ 1935 г. — 107, презъ 1936 г. — 117.4, презъ 1937 г. — 137.5, за 9 месеци на 1938 г. — 153.8. Ценитѣ на вноснитѣ стоки сѣ били: 1933 г. — 104.4, 1934 г. — 101.7, 1935 г. — 97.2, 1936 г. — 97.7, 1937 г. — 115.4, за 9 месеци на 1938 г. — 107.2.

Съпоставете тия цифри, г-да народни представители, и ще ги заключите, което логиката на човѣшки разумъ налага въ подобни случаи, щомъ ценитѣ на българскитѣ земеделски произведения на чуждия пазаръ отъ 1933 до 1938 г. сѣ се покачили отъ 92.2 на 153.8.

Не е ли това успѣхъ, г-да народни представители? Кой може да отрече тия цифри и данни? Може да ги отрече само оня, който иска да си затваря очитѣ предъ фактитѣ и не иска да извлече съответното заключение отъ тѣхъ.

Г-да народни представители! Това е успѣхътъ на нашето народно стопанство, синтезиранъ въ нашата износна търговия. Тя трѣбва да намѣри пазаритѣ които ще погълватъ произведенията на българския земеделецъ и да валоризира стойността на неговия трудъ.

Заседно съ това ние трѣбва да положимъ грижи и за друга частъ отъ българския народъ — за ония 1,200,000 души, които живѣятъ въ градоветѣ — за занаятчиитѣ, търговцитѣ, за хората отъ свободнитѣ професии, за работничитѣ и за чиновничеството, защото успѣхътъ ни не трѣбва да бѣде едностраненъ. Успѣхътъ на нашето народно стопанство трѣбва да засегне всички хора, които живѣятъ по прекрасната земя на българската държава. Трѣбва да се положатъ грижи, за да подобримъ условията и на ония, които не сѣ въ кадритѣ на нашето активно земеделско стопанство. Ние трѣбва да издигнемъ нашитѣ градове съ тѣхното население 1,200,000 души до едно състояние на благоденствие, независимо отъ това кой управлява. Като членъ отъ кабинета, председателствуванъ отъ г-нъ Георги Кюсеиановъ, и като единъ отговорникъ за стопанската политика на българската държава, азъ декларирамъ, че ще вървя твърдо, смѣло и неотклонно по тия ижтища, които начертахъ, съ вѣра въ бъдещето и въ добритѣ и прекрасни перспективи за нашия добъръ и трудолюбивъ народъ. (Продължителни ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Председателствуващъ Георги Марковъ: Г-да народни представители! Г-нъ Владимиръ Рашевъ е засегналъ малко отъ г-нъ министъра. Азъ ще му дамъ думата за лично обяснение, обаче следъ почивката.

Давамъ 10 минути почивка.

(Следъ отидна)

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни) Заседанieto продължава.

Има думата народниятъ представител г-нъ Владимиръ Рашевъ за лично обяснение не повече отъ 5 минути.

Владимиръ Рашевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ нѣмахъ да взема думата за лично обяснение, ако нѣколко думи, които г-нъ министърътъ на търговията каза по мой адресъ, ги бѣше казалъ въ видъ на закачка. Но понеже г-нъ министърътъ на търговията каза доста оскърбителни думи по мой адресъ, и ги каза съ единъ топъл дързъкъ, който не подобава на единъ министъръ, затова вземамъ думата да му отговоря.

Г-да народни представители! По-голѣмата частъ отъ васъ присѣдствуваша тукъ, когато азъ произнесохъ речта си по бюджета на Министерството на търговията. Кажете ми, за Бога, казахъ ли азъ нѣщо оскърбително, казахъ ли азъ нѣщо предизвикателно? Азъ бѣхъ много дояленъ, макаръ че имамъ пълното основание да кажа доста горчиви и оскърбителни думи по адресъ на г-нъ министъра по поводъ на новата дирекция за организиране професиитѣ, която той иска да създаде. Моето възпитание не ми позволи да държа другъ езикъ, освенъ да бѣда учтивъ и внимателенъ. Г-нъ министърътъ, като не можа да даде тукъ предъ народното представителство по-сериозни аргументи въ полза на тази дирекция, си позволи да оскърби, както казахъ, тоя, който мотивирано се изказа противъ дирекцията.

Г-нъ министърътъ каза тукъ, че мотивътъ, който ме предизвикалъ да държа такова поведение по въпроса за тази дирекция, билъ този, че азъ съмъ билъ изхвърленъ отъ организацията, като председателъ на околийския синдикатъ въ Търново, за бездействие. Г-нъ министре! Много зле сте заблуденъ. И ако вашиятъ колега, г-нъ министърътъ на финанситѣ, въ своята речъ тукъ каза, че не трѣбва да се прибрзва, когато се вадятъ заключения, че трѣбва да се проучватъ въпроситѣ, азъ Ви съветвамъ да отидете при него, да се погъватъ, да се поучите и втори пътъ да не си позволявате подобни оскърбления. (Ржкоплѣскания отъ лѣво)

Вѣрно е, че азъ бѣхъ отстраненъ отъ длъжността председателъ на околийския синдикатъ въ Търново, но кои бѣха причинитѣ за това? Г-да народни представители! Трѣбва да знаете, че когато ме избираха за председателъ на околийския синдикатъ въ Търново, въ сѣщото време азъ бѣхъ председателъ и на общото търговско дружество въ Търново, и бѣхъ избранъ съ абсолютно единодушие — всички присѣдствували членове на организацията гласуваха за Владимиръ Рашевъ. Азъ, като председателъ на общото търговско дружество въ Търново, създавахъ, че това дружество е полезно, че то може да принесе полза, а околийскитѣ синдикати сѣ свършено излишни и вредни. Г-да! Азъ трѣбва да ви кажа, че по единъ и сѣщи въпросъ ни занимавахъ Министерството на вътрешнитѣ работи, Министерството на търговията, Дирекцията на обновата, Варненската търговско-индустриална камара, търновскитѣ околийски управители, деятелитѣ на Обновата въ Търново, и почти всички тия ведомства имаха свършено противни мнения. Такъвъ хаосъ съществуваше отъ началото въ тѣзи тѣй наречени околийски синдикати.

Азъ подчертавамъ тукъ следния фактъ и Ви моля, г-нъ министре, да го проверите — цѣла търговска България и днесъ отрича съществуването на околийскитѣ синдикати.

Отъ лѣво: Вѣрно! (Ржкоплѣскания)

Владимиръ Рашевъ: Това не е ли доказателство, че азъ съмъ билъ правъ, когато имъ отговорихъ защо не проявявамъ дейностъ? И въ какво се състоише моята декларация? Какви бѣха обясненията, които азъ давахъ на по-голѣмитѣ фактори? Когато ме питаха, защо поне не обикалямъ селата, азъ имъ казвахъ: азъ съмъ търговецъ, азъ съмъ практикъ, азъ ценимъ и последната българска стотинка, защото зная, че търговецътъ съ потъ на челото си я печели, не мога да отивамъ по селата да си правя разходки и да ираховсамъ обществени сѣдства. Затова никъде не ходѣхъ, защото намирахъ, че бѣше излишно, защото — повтарямъ — околийскитѣ синдикати бѣха отречени, г-нъ министре, а Вие днесъ ги защитавате.

Но не сѣ само тѣзи причинитѣ. Г-да! Трѣбва да ви декларирамъ тукъ, че сегашната властъ искаше да изпозва Рашева за своитѣ цели. (Силни възражения отъ дѣсно и центъра)

Дончо Узуновъ: Нищо вѣрно нѣма въ това! (Пререкания между Драганъ Кисевъ и Дончо Узуновъ)

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Владимиръ Рашевъ: Г-да! Азъ бѣхъ виканъ въ околийското управление въ Търново отъ представители на държавната власт, на идеолозите на тази държава и бѣхъ каненъ да способствувамъ за създаването на стопанска партия, като ми се заяви: „Ние ще излъземъ съ твоего име въ листата“. Азъ щѣхъ да бъда единъ отъ най-добрите, ако бѣхъ си продалъ съвестта. Но понеже азъ категорично отказахъ (Силни ржкоплѣскания отъ лѣво), като казахъ, че нѣма да позволя на когото и да било да партизанистува съ професионалната организация, станахъ неудобенъ!

Председателстващъ Георги Марковъ: Г-нъ Рашевъ! Изтекоха ви петтѣ минути.

Иванъ Петровъ: Този господинъ (Сочи Владимиръ Рашевъ) речъ ли държи или скандали предизвиква?

Владимиръ Рашевъ: Най-главната причина, поради която азъ бѣхъ отстраненъ — азъ бѣхъ отстраненъ отъ бившия министъръ на търговията г-нъ Вълевъ — бѣше тази, че си позволихъ въ качеството ми на председател на общото търговско дружество въ Търново, да направя критика на г-нъ министъръ Вълевъ за едно негово мѣроприятие — за монопола на газта. Когато той посегна върху принципа на свободната търговия, азъ съ една резолюция на общото търговско дружество въ Търново го атакувахъ, като му казахъ, че тѣзи посегателства върху свободната търговия се вършатъ въ единъ моментъ, когато начело на Министерството на търговията въ България стои единъ търговецъ като г-нъ Вълевъ. (Ржкоплѣскания отъ лѣво Възражения отъ дѣсно и центъра)

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Владимиръ Рашевъ: Г-да народни представители! Ако азъ бѣхъ продалъ съвестта си, щѣхъ да бъда много добъръ, но понеже не направихъ това, днесъ не само че съмъ изхвърленъ отъ организацията, ...

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Владимиръ Рашевъ: ... но г-нъ министърътъ имаше дързостта да ме парече вулгаренъ партизанинъ.

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Владимиръ Рашевъ: Г-нъ министре! За да Ви докажа, къмъ кого се е приобщила търговската организация въ Търново, дали къмъ вашитѣ идеи или къмъ моитѣ разбирания, позволете ми да Ви кажа, че въпрѣки че не ме утвърдиха, три пѣти подъ редъ ме избираха за председател на общото търговско дружество въ Търново.

Отъ лѣво: Bravo! (Ржкоплѣскания)

Владимиръ Рашевъ: Въпрѣки моето нежелание, мене ме избраха за общински съветникъ.

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля Ви се г-нъ Рашевъ, свършете!

Владимиръ Рашевъ: При избора за членъ на камарата, отъ 136 души гласували азъ получихъ 135 гласа.

Отъ лѣво: Bravo! (Ржкоплѣскания)

Владимиръ Рашевъ: Азъ съмъ избранъ съ достоинство за кметъ на гр. Търново, и Ви моля да провѣрите, за да видите какъ съмъ избранъ. (Ржкоплѣскания отъ лѣво)

Председателстващъ Георги Марковъ: (Силно звъни)

Владимиръ Рашевъ: Най-сетне, г-да народни представители, тѣмко за тази ми обществена безукоризнена дейностъ, търновското гражданство, въпрѣки че бѣхъ боленъ, ...

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Владимиръ Рашевъ: ... въпрѣки че не му отправихъ чикаквъ позивъ и не устроихъ никакво събрание, съ пълно единодушие ме избра и ме прати въ Камарата като неговъ представителъ. (Продължителни ржкоплѣскания отъ лѣво и викове „Bravo!“)

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Има думата г-нъ министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Азъ очаквахъ това словесно излияние отъ страна

на г-нъ Рашевъ, защото, поради една закачка, която си бѣше позволилъ да му отправи търновскиятъ кметъ, той се е сбилъ съ него въ заседанието.

Владимиръ Рашевъ: Не е вѣрно.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Азъ знаа, че г-нъ Рашевъ нѣма да бѣде съгласенъ, но той трѣбва да ми бѣде благодаренъ, че му дадохъ възможностъ да произведе съ своето лично обяснение сега по-голямъ ефектъ отъ този, който произведе вчера съ своята речъ.

Г-да народни представители! Ако има нечисти смѣтки въ професионалните организации, тай-малко азъ бихъ покровителствувалъ хората, които иматъ нечисти рѣше, най-малко азъ бихъ ги оставилъ да боравятъ съ тѣхъ. Азъ изхождамъ отъ единъ градъ, където знаятъ цената на паритѣ, и мога да ви заявя, че ще вържа здраво кесията на професионалните организации, за да се харчатъ събирателно отъ тѣхъ народни пари само за целитѣ, за които сѣ предназначени. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Дейността на г-нъ Рашевъ, азъ не искахъ да разкривамъ и не искахъ да се документирамъ за онова, което ви казахъ, защото бихъ удължилъ и безъ туй дългата речъ, която произнесохъ. Но азъ искахъ да кажа, че г-нъ Рашевъ самъ участвува въ професионалните организации, самъ работи въ тѣхъ, и ако той е изгубилъ приятелското си разположение къмъ тѣхъ, може би има причини за това. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра). Дали е билъ искренъ тамъ или е билъ единъ данайски конь, който е влѣзълъ въ Троя, азъ не знаа.

Председателстващъ Георги Марковъ: Минаваме къмъ доклада на бюджетопроекта.

Има думата г-нъ докличикътъ.

Докладчикъ Никола Търканановъ: (Чете)

„Министерство на търговията, промишлеността и труда.

Глава I.

А. Лични разходи.

Заплати на личния съставъ (Виждъ обяснителната таблица къмъ 29. заседание).

а) Заплати	48.816.000 л.
б) Безотчетни пѣтни и дневни	500.600 „
в) Възнаграждение на лѣкари	300.000 „
Всичко	49.622.000 л.

Въ обяснителната таблица комисията направи следнитѣ промѣни.

На стр. 13 заглавието: „б) Сондажни и геофизични изучвания“ става „б) Секция сондажни и геофизични изучвания“ и се предвижда нова длъжностъ „единъ началникъ на секцията — миненъ инженеръ или геофизикъ“, съ месечна заплата 5.640 л., годишна заплата 67.680 л. Длъжността „единъ инспекторъ по геофизичните изучвания — миненъ инженеръ“ се заличава.

На сѣщата страница: „в) Геологически проучвания“ става „в) Секция геологически проучвания“.

На стр. 19 въ „17. Практическо промишлено училище въ гр. Сливенъ“ се предвижда „единъ майсторъ-тапицеръ“, съ месечна заплата 1.730 л., годишна заплата 20.760 л.

На стр. 21 въ „31. Практическо керамично училище въ София“ заплатата на учителъ инженеръ-химикъ, специализиралъ керамика, отъ 3.660 л. месечно се увеличава на 4.140 л.

На стр. 26 въ „2. Минерална баня при с. Баня — Софийско, б) Бани“ вмѣсто „двама билетопродавачи, отъ които единъ за шестъ месеци и единъ за четири месеци“ става „двама билетопродавачи по за шестъ месеци“, и вмѣсто „4 билетопровѣрители, отъ които двама за 6 месеци и двама за 4 месеци“ става „4 билетопровѣрители по за 6 месеци“.

На стр. 27 въ „3. Минерална баня Овча-купель — Софийско“, ставатъ следнитѣ промѣни. Въ „в) Канцелария“ вмѣсто „единъ лѣкаръ за петъ месеци“ става „единъ лѣкаръ“ а исканиятъ за него кредитъ отъ „18.300 л. се увеличава на „43.920 л.“ Въ „б) Бани“ вмѣсто „една милосърдна сестра за четири месеци“ става „една милосърдна сестра“ и исканиятъ за нея кредитъ отъ 6.000 л. се увеличава на 18.000 л. Въ „в) Кални бани“ вмѣсто „единъ чистачъ за четири месеци“ става „единъ чистачъ лаборантъ“ и исканиятъ за него кредитъ отъ 4.800 л. се увеличава на 14.400 л.

На сѣщата страница въ „4. Минерална баня при с. Горна-баня, Софийско“ въ „б) Бани“ се предвижда „единъ огнярь“ съ месечна заплата 1.560 л., годишна заплата 18.720 л.

Въ сборовѣтъ ставатъ съответнитѣ поправки.

Председателствуващъ Георги Марковъ: По § 1 има направени нѣколко предложения. Ще ви ги чета едно по едно и ще ги гласуваме веднага следъ прочитането.

Народниятъ представителъ г-нъ Атанасъ Каишевъ предлага да се открие практическо девическо домакинско училище въ с. Смилянъ, Смолянска околия, на първо време съ една директорка-специалистка съ 3.100 л. месечна заплата, годишна заплата 37.200 л., една учителка-специалистка съ месечна заплата 2.860 л., годишна заплата 34.320 л. и единъ прислужникъ съ 500 л. месечна заплата, годишна заплата 9.600 л., или всичко за заплати 81.120 л. годишно.

Г-нъ министърътъ на финанситѣ е съгласенъ съ това предложение. Ще го положи на гласуване. Които приематъ предложението на народния представителъ г-нъ Атанасъ Каишевъ така, както го прочетохъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има предложение отъ народния представителъ г-нъ Велизаръ Багаровъ: (Чете)

„Въ чл. 4 отъ закона за бюджета на държавата за 1935 бюджетна година, точка 3 — Министерството на народното стопанство — добива следната редакция:

3. Министерството на търговията, промишлеността и труда.

Учителитѣ, учител-счетоводителитѣ, учител-счетоводителитѣ-магазинери и редовнитѣ учители-специалисти при сръднитѣ и практически търговски и промишлени училища съ основна месечна заплата 2.350 и 2.510 л. и получаватъ за всѣки 6 изслужени години повишение по 200 л. месечно.

Редовнитѣ учители-инженери, редовнитѣ гимназиални учители, редовнитѣ учители-специалисти, учителитѣ-счетоводители, учител-счетоводител-магазинери при сръднитѣ и практически търговски и промишлени училища съ основна месечна заплата 4.140, 3.660, 3.340 и 2.860 л., директоритѣ на сръднитѣ и практически търговски и промишлени училища, ревизоритѣ и помощникъ-началника при отдѣлението за търговското и промишлено образование, получаватъ за всѣки 6 изслужени години повишение по 350 л. месечно.

Тия измѣнения и допълнения важатъ отъ 1 априлъ 1939 г. и сѣ въ сила и действие до отмѣненіето или измѣненіето имъ съ законъ.

Всички останали служители по ведомството на Министерството на търговията, промишлеността и труда получаватъ за изслужени години повишение, съгласно първата алинея на настоящия членъ“.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: Г-да народни представители! Съ предложението си г-нъ Багаровъ иска учителитѣ при училищата къмъ Министерството на търговията да получаватъ за всѣки 6 прослужени години повишение на заплатата си 200 и 350 л., за да бждатъ приравнени съ учителитѣ отъ Министерството на просвѣтата.

Г-нъ Министерътъ на финанситѣ е съгласенъ съ това предложение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Ще гласуваме предложението на народния представителъ г-нъ Велизаръ Багаровъ, съ което е съгласенъ г-нъ министърътъ.

Министъръ Илия Кожухаровъ: И азъ ви моля, г-да народни представители, да приемете това предложение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ това предложение както го прочетохъ, съ което сѣ съгласни г-нъ министърътъ на търговията и г-нъ министърътъ на финанситѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Петко Стояновъ: За мирови сѣдилища нѣма пари, а за заплати на учителитѣ има!

Докладчикъ Никола Търкалановъ: Вследствие приемането на предложението, ще стане и съответното измѣнение въ кредита по § 1, като ще се увеличи съ сумата 718.000 л. за повишение на учителитѣ за прослужено време и съ сумата 81.120 л. за новооткритото практическо девическо домакинско училище въ с. Смилянъ.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Народниятъ представителъ г-нъ Владимиръ Рашевъ предлага въ обяснителната таблица да се заличи цѣлнитъ кредитъ по буква „Б“ за Дирекцията за организиране и контролъ на професиитѣ. Които приематъ това предложение на г-нъ Рашевъ, моля да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Народниятъ представителъ г-нъ Еню Поповъ предлага да се заличатъ кредититѣ по буква „Б. Дирекция за организиране и контролъ на професиитѣ“ въ обяснителната таблица къмъ § 1 и се намали съ сжщитѣ общиятъ кредитъ по сжщия параграфъ.

Съ това предложение г-нъ министърътъ не е съгласенъ.

Еню Поповъ: Искамъ думата.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ това предложение, моля да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема. (Възражения отъ лѣво)

Еню Поповъ: На какво прилича това?

Димитъръ Гичевъ: Трѣбваше да му дадете думата да развие предложението си.

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля Ви се!

Димитъръ Гичевъ: Г-нъ председателю! По силата на правилника, той има право да иска думата и Вие сте длъжни да му я дадете.

Еню Поповъ: (Къмъ председателствуващия Георги Марковъ) Кажете защо не ми дадохте думата?

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни) Народниятъ представителъ г-нъ Кирилъ Минковъ предлага на стр. 18 отъ обяснителната таблица вмѣсто: „10. Практическо електротехническо училище въ гр. Радомиръ“ да бжде „10. Сръдно и практическо електротехническо училище въ гр. Радомиръ“.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: Г-да народни представители! Съ законъ това училище е признато за сръдно специално техническо училище. Тукъ въ бюджета има една фактическа грѣшка.

Димитъръ Гичевъ: Не е истина.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: И азъ ви моля да се съгласите съ тая поправка.

Георги Говедаровъ: Съгласенъ ли е г-нъ министърътъ?

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Азъ съмъ съгласенъ затуй, защото това училище е обзаведено като сръдно и е законосъобразно да стане тая поправка.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ предложението на г-нъ Минковъ както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ § 1 както се докладва, съ приетитѣ предложениа, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 2. Пътни и дневни пари за командировки на длъжностни и частни лица и за членоветѣ на висшия учебенъ съветъ; за превозъ на поштинната на уволнени и премѣстени служители и за купуване на абонаментни карти за пътуване по Б. Д. Ж. — 700.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 3. Формено облѣкло на всички прислужници, огньари и на постояннитѣ работници въ министерството, контролнитѣ бюро, промишленитѣ и търговски училища — 128.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 4. Помощи за лѣкуване на заболѣли и за погребение на починали служители — 50.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марков: Които приемат § 4, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Търкаланов: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

1. Централно управление.

„§ 5. Поддържане на помещенията: поправки, измазване и приспособления, инсталации, чистене, миене, дезинфекциране, отопление, осветление и материали за тях: вода, смети, каналъ, застраховка и др. — 260.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марков: Които приемат § 5, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Търкаланов: (Чете)

„§ 6. Мебели и покъщнина: купуване, поправки, поддържане, пренасяне на мебели и др. необходими предмети за обзавеждане на помещенията — маси, столове, етажерки, шкафовѣ, бюра и др. подобни — 50.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марков: Които приемат § 6, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Търкаланов: (Чете)

„§ 7. Канцеларски потребности и материали: хартия, мастило, пишущи машини, циклостили и др.; печатане на разни бланки, регистри, формуляри, наредби и др. книжа за централното управление; печатане на обявления и др.; поддържане, подшиване на разни книжа, амбалажни материали, опаковка и разходи за експедиция на разни книжа и материали; пощенски, телеграфни и телефонни такси — 300.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марков: Които приемат § 7, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Търкаланов: (Чете)

„§ 8. Поддържане телефонния нумераторъ. — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марков: Които приемат § 8, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Търкаланов: (Чете)

2. Организиране и контрол на професиитѣ.

„§ 9. За наеми на канцеларии въ столицата и провинцията, наеми на салони за събрания, отопление и осветление, канцеларски потребности и мебели, телефонни разговори — междуградски, телефонни абонаменти за централната служба и областните инспекции, печатане издания — афиши, брошури, формуляри и др.; за разходи за професионални събрания, публични акции, конгреси и др.; възнаграждения на частни и длъжностни лица, патоварени съ специални задачи въ връзка съ организиране на професиитѣ и др. непредвидени — 250.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марков: Г-да народни представители! По § 9 сѣ направени две предложения.

Първото предложение е отъ народния представител г-нъ Тончо Шиваровъ. То гласи така: (Чете) „Въ § 9, стр. 3, въ края да се прибавятъ думитѣ: „както и за постройка на почивни станции за земеделскитѣ стопани — 2.000.000 л., съ която сума да се увеличи кредитътъ по същия параграфъ, който да стане 2.250.000 л.“

Докладчик Никола Търкаланов: Трѣбва да ви кажа най-напредъ, че ако има въ цѣлия тоя въпросъ, който се повдига около отгълънение — а сега Дирекция — за организиране на професиитѣ нѣко, което трѣбва действително да кара всички да бъдемъ еднородни и да не става дума за какви подозрения, които поне досега сѣ пищо не сѣ оправдали, това е организацията на селскостопанскитѣ задруги. Ше ми позволятъ другаритѣ отъ лѣво, които доста енергично протестираха одавѣ, когато г-нъ министърътъ говорѣше по този въпросъ, за една-две минути да спра тѣхното внимание върху него.

Бързамъ да заявя, че отъ опова, което ние всички отъ болшинството знаемъ, не може да съществува никакво

подозрение, че днесъ се минава къмъ една корпоративна система, къмъ единъ режимъ, който нашата конституция не позволява. Касае се въпросътъ да се организиратъ българскитѣ селяни, работници, занаятчии и пр., за да може въ болнитѣ и трудни времена, въ които живѣемъ, държава да надниква въ тѣхнитѣ организации и да уеднаквява центробожнитѣ сили къмъ една обществена солидарност — това, което е алфата и омегата въ разбиранията на мнозина отъ васъ отъ тая страна. (Сочи въ лѣво) Азъ считамъ, че онѣзи, особено, които въ миналото се числѣха къмъ Българския земеделски народенъ съюзъ, ако вникнатъ добре въ тая идея, която днесъ вдъхновява създаването на тия стопански организации, и въ целитѣ имъ, ще разбератъ, че това не е нито повече, нито по-малко отъ опова, което се проектираше на времето отъ самитѣ тѣхъ. Я си спомнете първитѣ години отъ създаването на земеделското движение у насъ. Че какво друго бѣше теорията на Стамболийски едно време, когато той се провикваше, че въ този Парламентъ трѣбва да дойдатъ само представители на селянитѣ, работнитѣ и занаятчитѣ? И наистина той, макаръ и по изкуственъ начинъ, реализира тази своя идея презъ 1922 г., месецъ априль, когато станала законодателнитѣ избори и когато вкара тукъ, въ Парламента, десеттѣ души занаятчи, търговци и т. н., като представители на своитѣ съсловия. Защо днесъ ви плаши това?

Очевидно, има нѣщо друго, което ви смущава, а то е, че ако се върнатъ нѣщата къмъ старото, тамъ където бѣха преди 19 май, може би ще бѣдатъ изправнени партийнитѣ кадри на мнозина отъ васъ. Азъ считамъ, за ваша честъ, че едно подобно отношение къмъ тая голѣмъ проблемъ — да видимъ наистина и българското селячество организирано, да го видимъ да вземе то въ своитѣ ръце собствената си съдба — не може да има никой въ тая страна. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно. Възражения отъ лѣво)

Председателстващ Георги Марков: (Силно звѣни)

Докладчик Никола Търкаланов: Г-да народни представители! Ако днесъ българскитѣ селянини, срещу една годишна вноса отъ 60 л., осигурява на семейството си въ случай на смъртъ — не дай Боже — посмъртна помощъ въ размѣръ на 3.000 л., какъ можете вие да възставате срещу тази организация.

Никола Стамболиевъ: Колко получаватъ инспекторитѣ, които организиратъ професиитѣ?

Докладчик Никола Търкалановъ: То е другъ въпросъ. Въ туй отношение можете да критикувате организациятѣ.

Никола Стамболиевъ: Тѣ получаватъ грамадни заплати. (Силни възражения отъ дѣсно)

Председателстващ Георги Марков: (Продължително звѣни) Г-нъ Стамболиевъ! Не прекъсвайте.

Докладчик Никола Търкалановъ: Г-да народни представители! Досега, за две години, откакто съществува тая организация, сѣ събрали 30 милиона лева, отъ които 21 милиона лева сѣ вече въ тѣхната спестовна каса. А въ утрешния денъ, като се събератъ повече сръдства, ще се учреди тѣхната пенсионна каса. Ето единъ голѣмъ проблемъ, който трѣбва да ни обедини.

Затова, когато моятъ приятелъ г-нъ Шиваровъ прави това предложение, колкото то да е добро и навременно, азъ не зная какво би казалъ г-нъ министърътъ на финанситѣ. Поне азъ не зная още неговата декларация — дали ще даде тия два милиона лева.

Министъръ Добри Божиловъ: Не.

Докладчик Никола Търкалановъ: Той казва, че не може да ги даде. Нашитѣ усилия, обаче, ще продължатъ и ние ще намиримъ въ себе си сили да дадемъ на българския селянинъ пенсия и почивни станции. Това трѣбва да бѣде нашата амбиция. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно)

Драганъ Кисеовъ: Българското селячество иска свободно да се организира, а не сѣ насилва.

Иванъ Петровъ: Г-нъ председателю! Това предложение не е дебатирано въ бюджетарната комисия.

Председателстващ Георги Марковъ: Има думата г-нъ министърътъ на финанситѣ да каже съгласенъ ли е.

Министъръ Добри Божиловъ: Не съмъ съгласенъ.

Председателстващъ Георги Марковъ: Г-да народни представители! Г-нъ министърътъ на финансите не е съгласенъ съ това предложение.

Ще го гласуваме. Които приематъ предложението на народния представител г-нъ Тончо Шиваровъ, моля, да вдигнатъ ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Вълко Боневъ: Г-нъ Търкалановъ! Къде е рекламата Ви сега?

Председателстващъ Георги Марковъ: Второ предложение по § 9 е направено отъ народните представители г-нъ Димитъръ Гичевъ и г-нъ Еню Поповъ. То гласи така: (Чете) „Заличаватъ се кредитите по § 9 и § 10 отъ бюджетопроекта за разходите на Министерството на търговията, промишлеността и труда“.

Еню Поповъ: Искамъ думата, г-нъ председателю!

Председателстващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Еню Поповъ.

Еню Поповъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Както съ предложението си по § 1, което бѣше гласувано на бързо, безъ да ми даде възможностъ председателстващиятъ — въпреки постановленията на правилника — да го мотивирамъ, така и съ настоящето си предложение по § 9 и 10 азъ искамъ да обърна вниманието на народното представителство върху следното.

Отъ разискванията, които станяха по бюджетопроекта на Министерството на търговията, можа да се разбере, че всички сме действително еволюирали — даже по собствените признания на докладчика — въ разбиранията си по отношение ролята на професионалните организации, кредитътъ за контролата на които азъ правя предложение да бѣде заложенъ. Тѣ смъ вече не онѣзи, които се замислиха въ началото — да имъ се възлагатъ нѣкакви политически цели и задачи — а тѣ съществуватъ и се организиратъ на базата на професионалните интереси. Азъ искамъ да зная: не би ли могло да спестимъ тѣзи 2 милиона лева грѣшни пари на българския народъ, които се даватъ за контрола върху тѣзи организации — на работници, индустриалци, занаятци, търговци и земеделски-стопани — като тѣ останатъ да съществуватъ само на базата на професионалните интереси, а контролтътъ, който иска да упражнява държавата върху тѣхъ, да се упражнява по другъ начинъ, не чрезъ инспекторитѣ, чието назначение — още отъ сега имамъ сведения за това — е да подготвятъ професионалните и независими ужъ въ политическо отношение организации за участие въ предстоящите общински избори? Азъ мисля, че по отношение на земеделско-стопанскитѣ задруги, ако е нужно тѣ да съществуватъ и да бѣдатъ контролирани, по вашето разбиране, единъ контролъ може да се проведе отъ така нареченитѣ земеделски камари, които съществуватъ вече по силата на единъ законъ. Азъ мисля също така, че подобенъ контролъ, подобенъ надзоръ по отношение на работническитѣ синдикати би могълъ да се проведе презъ съответните инспекции на труда, които смъ органи на Министерството на търговията, промишлеността и труда. (Възражения отъ дѣсно) По отношение на търговци и занаятци азъ смѣтамъ, че контролтътъ би могълъ да се проведе отъ съответните търговско-индустриални камари. Тогава нѣма да има нужда да се разходватъ тѣзи 2 милиона лева грѣшни български пари.

Ето защо, г-да народни представители, азъ правя настоящето си предложение: както кредитътъ за личния съставъ на Дирекцията за организиране и контролъ на професионитѣ, така и кредитътъ по § 9, въ който се предвиждатъ суми за вещевени разходи на тази Дирекция, да бѣдатъ заличени. Аполирамъ къмъ народното представителство да не гласува тия кредити. (Ръкоплѣскания отъ лѣво)

Председателстващъ Георги Марковъ: Ще гласуваме предложението.

Димитъръ Гичевъ: То е и мое предложение, и азъ искамъ да ми дадете думата да го мотивирамъ. Правилникътъ ми дава право да говоря.

Председателстващъ Георги Марковъ: Вие сте подписали двама предложението. Единиятъ говори — свършено е.

Димитъръ Гичевъ: (Отива къмъ трибуната) Моля да ми се даде думата!

Председателстващъ Георги Марковъ: Не Ви давамъ думата. Предложението е подписано първо отъ г-нъ Еню Поповъ и на него дадохъ думата да го мотивира.

Димитъръ Гичевъ: То е и мое предложение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Има едно предложение съ двама вносители. Вие сте го подписали втори. Азъ дадохъ думата на първия, който го е подписалъ.

Моля г-да народните представители, които приематъ предложението на г-нъ Еню Поповъ, да вдигнатъ ръка, Малцинство, Събранието не приема.

Които приематъ § 9 както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)
„§ 10. Пятни и дневни пари и абонаментни карти по Б. д. ж. — 200.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Най-напредъ ще гласуваме постѣпилитѣ по § 10 предложения.

Димитъръ Гичевъ: По § 10 имамъ предложение. Искамъ думата. (Възражения отъ дѣсно)

Председателстващъ Георги Марковъ: По § 10 има направено предложение отъ народния представител г-нъ Гичевъ. Имате думата, г-нъ Гичевъ.

Димитъръ Гичевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Правилникътъ ни гарантира възможността на насъ, народните представители, макаръ и неприобщени, да правимъ предложения и да мотивираме тия предложения. И азъ не разбирамъ защо хора, които смъ много убедени въ правотата на своята кауза, проявяватъ такава нетолерантностъ, когато се касае да чуятъ едно мнение несъгласно съ тѣхното.

Председателстващъ Георги Марковъ: Говорете по предложението, ако не — ще Ви отнема думата.

Долчо Узунъ: Г-нъ Гичевъ! Ако ти не разбирашъ отъ игри, ние разбираме.

Димитъръ Гичевъ: И когато азъ излизамъ отъ тукъ да кажа съображенията, които смъ ме накарали да направя това предложение, трѣбва да призная, че не страдамъ отъ наивностъ да мисля, че мога да убѣдя предубеденитѣ. Но азъ говоря за тия, които смъ дошли тукъ съ честна мисль да изпълнятъ своя общественъ дългъ и да оправдаятъ своя мандатъ. (Оживление въ дѣсно) Вие знаете, г-да народни представители, че най-малко тия обаядани отъ тукъ — оттамъ смъ единъ убедителенъ аргументъ. Ако съ тѣхъ се цели да се съкрати времето ми, това действително можете да направите.

Смѣ ли азъ противъ организирането на стопанскитѣ съсловия, противъ съществуванетоъ на стопанскитѣ организации, когато правя предложение известни кредити, предвидени въ бюджета на Министерството на търговията въ връзка съ тѣхното съществуване, да бѣдатъ заличени? Отговорътъ може да бѣде само единъ: никой отъ тая страна (Сочи въ лѣво) не е и не може да бѣде противъ правото на съсловията, на поминѣцитѣ въ страната ни да създаватъ свои професионални поминѣчни организации. (Ръкоплѣскания отъ лѣво)

Но азъ бихъ ви запиталъ: признавате ли вие правото на земеделци, на търговци, на работници, на занаятци сами, въ името на своитѣ собствени интереси, да създаватъ свои собствени организации — едни организации, устроени на демократични начала, организации, на които тѣ самитѣ да смъ господари, организации, които да се ръководятъ и въ които да командува изключително интересътъ на съсловието, което е създадо тия организации? Ако вие признавате тая нужда, и ако вие заставате на това начало, което е единственото конституционно начало, питамъ ви азъ: защо ви е необходимо да създадете една държавна служба, която чрезъ своята намѣса и чрезъ своята дейностъ ще обърне фактически грамаднитѣ тия организации, за броя на членовѣтъ на които днесъ ни съобщаватъ цифри, въ смѣтностъ на списъци на „мъртви души“?

Министъръ Илия Кожухаровъ: Това азъ го казахъ, г-нъ Гичевъ.

Димитъръ Гичевъ: Да се разберемъ, г-да народни представители! Азъ не съмъ и отъ тѣзи, които ще отрекатъ

право на държавата да има известен контрол върху живота на професионалните организации. Това право, обаче, въ никакъв случай не може да бъде друго, освен право на контрол финансов, право на контрол публичен. Въ никакъв случай това право не трябва да отива дотам, както е днес, че да се отрича същността, смисълът, разумът на професионалните организации. (Ръкоплъскания от ляво. Възражения от дясно) Защото, аз ви питам: каква професионална организация е организацията на запаятчийт, или на търговцит, или на земедълцит, когато вие не сте дали право на организираният членове да излъчат своето ръководство, да посочат своите представители, които да облъкат въ мандат, да бъдат изразители на техните нужди, да бъдат бранители на техните интереси? Кому давате вие това право? На министра.

Д-ръ Петър Кюсеиановъ: (Възгласява)

Димитър Гичевъ: Г-нъ Петър Кюсеиановъ! Нямаш право, защото носиш името Кюсеиановъ, да прекъсваш, и да провокираш. Името не ти дава никаква привилегия тук. Ела тук и си кажи думата. Какво е това хулиганство, каква е тая хулиганщина? (Глъчка)

Дончо Узуновъ: Най-малко ти имаш право да говориш за хулиганщина. Стопанските организации нямат нужда от Вашата защита, а най-малко — българското село.

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля Ви се пазете тишина.

Димитър Гичевъ: Г-да народни представители! Кой от вас може да отрече, че въ известен момент дадено съсловие, дадена професия, дадена стопанска организация може да се намъри въ конфликтъ съ политиката на единъ министър? Вие днес давате ли нѣкаква възможност и давате ли нѣкаква гаранция на тия съсловия, на тия професии действително да педиратъ, да защитаватъ и да се борятъ за своите интереси? Не. Вие казвате: всички ръководители, всички секретари, всички председатели, всички организатори нѣма да бъдатъ органи на професионалните организации, а ще бъдатъ органи на министерството — т. е. органи на централната власт. И азъ ви питамъ, г-да народни представители: когато министърътъ назначава ръководството на една професионална организация, това ръководство чий органъ ще бъде, чие орѣдие ще бъде? Нѣма ли да бъде органъ на министъра, нѣма ли да бъде негово орѣдие?

Ето защо вие виждате, че самитъ членове на професионалните организации се дърпатъ, държатъ се настрана. Тѣ не участвуватъ активно въ тяхния животъ, защото виждатъ и разбиратъ много добре, че вие искате да ги организирате не за да се борятъ за своите собствени интереси, а за да ги направите орѣдия, проводници на една диктаторска, на една противоконституционна и противонародна политика. (Ръкоплъскания отъ ляво. Възражения отъ дясно и центъра) Ами тия нареждания презъ цѣлата минала година — професионалните организации да взематъ активно участие въ изборитъ, въ общинските избори и въ парламентарнитъ избори — не бѣше ли това единъ стремежъ да ги употребите като инструментъ, да ги употребите като една маса за целитъ на вашата политика?

Но вие преживѣхте горчиво разочарование. Вие видѣхте, че казионнитъ кандидати на тия професионални организации бѣха повалени въ изборитъ отъ хората на самитъ професии, и никой не влѣзе нито въ общински съветъ, нито въ Парламента. (Ръкоплъскания отъ ляво)

Иванъ Петровъ: Най-малко този господинъ, който за да избере своя другаръ, пролѣ кръвъ, може да говори за свободни избори. (Смѣхъ въ ляво) Защо се смѣете, г-да? Ако имате съвѣсть, вие трѣбва да се засрамите.

Драганъ Кисювъ: Г-нъ председателю! И ние ще вземаме думата; когато искаме. Какво е това? (Къмъ Иванъ Петровъ) Поискайте думата и тогава говорете отъ трибуната!

Иванъ Петровъ: (Къмъ Димитъръ Гичевъ) Какво е това безсрамие? Вие трѣбва да мълчите!

Сирко Станчевъ: Г-нъ председателю! Дебатитъ сѣ прекратени, а г-нъ Гичевъ държи речъ. На какво прилича това? Каква е тая речъ!

Димитъръ Гичевъ: Азъ ви увѣрявамъ, г-да народни

представители, че тия господа, които проявяватъ нервностъ и които си въобразяватъ, че ако запазятъ този кредитъ и ако запазятъ това устройство, антидемократично и антиконституционно, на професионалните организации въ нашата страна, ще могатъ по тоя начинъ да спечелятъ масата на съсловията за своята кауза и да създадатъ единъ инструментъ послушенъ, удобенъ за тяхната политика, горчиво се маматъ. И днесъ съсловията въ България, творческитъ стопански съсловия, въпрѣки вашето запрещение свободно да се организиратъ, сѣ чужди, тѣ сѣ враждебни, тѣ сѣ далечъ отъ оня курсъ, който вие желаете да установите въ страната ни. И въпрѣки материалнитъ сръдства, които желаете да вземете отъ кесията на българския данѣкоплатецъ, и да ги дадете, за да поддържате една организация, чрезъ които нѣма да се служи на българскитъ съсловия, а които ще искате да употребите като инструментъ за провеждане на една политика, противъ която сѣ всички — и организирани, и неорганизирани съсловия въ България — вашитъ усилия нѣма да иматъ никакъвъ другъ резултатъ, освенъ тоя, на който сме свидетели: да отхвърлите едно разумно предположение, като това на Тончо Шиваровъ, за даване два милиона лева (Тропане отъ дясно) за почивна станция на земеделскитъ стопани, а да дадете два милиона лева за оковаване и за обезпечаване на съсловията въ нашата страна. (Ръкоплъскания отъ ляво)

Председателстващъ Георги Марковъ: Г-да народни представители! По § 10 има направено предложение отъ народнитъ представители г-нъ Дончо Узуновъ и Екимъ Екимовъ. Има думата г-нъ Дончо Узуновъ, за да го развие.

Дончо Узуновъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Ако кредитътъ, предвиденъ за организиране на професиитъ, не бѣше разглежданъ съ такава яростъ, азъ, ценейки много вашето търпение, нѣмаше да взема думата. Но азъ, който излизамъ отъ професионалнитъ сръди, азъ, който отъ появата на професионалното движение у насъ почнахъ да се мѣся въ общественитъ работи, имамъ пълното право да се явя въ този моментъ и да защита това професионално движение срещу ония, които нѣматъ никакъвъ интересъ въ това движение да просъществува, защото то излезе периметъра, на който тѣ градѣха своята демагогия.

Димитъръ Гичевъ: Извехте само платенитъ.

Дончо Узуновъ: Г-да народни представители! Апострофитъ на уважасмитъ колеги отъ ляво не сѣ въ състояние да ме смутятъ, затуй защото азъ нѣма да развивамъ теория, а ще говоря за едно професионално движение, което се роди отъ нуждитъ на живота.

Българскитъ търговци, българскитъ работници, българското село, което днесъ е организирано въ земеделско-стопански задруги, нѣматъ нужда отъ защитата на ония, които на времето ги водѣха по калнитъ пѣтища на партизанството. (Ръкоплъскания отъ дясно)

Тѣзи професионални организации, които сѣ играли въ миналото голѣма роля въ строителството на нашата държава, тепърва, поставени на здрави релси, подъ непосредственото ръководство на държавата, ще има да изиграятъ огромна роля.

Г-да народни представители! Не е нужно да бъде човѣкъ толкова голѣмъ общественикъ, не е нужно да бъде човѣкъ толкова уменъ и честенъ, за да признае, че ако следъ 19 май дойде нѣщо ново, то е организирането на българския народъ въ професионалнитъ организации за смѣтка на елиминирането на партитъ отъ обществения животъ. Тѣзи професионални организации най-напредъ получиха автономно съществуване, почнаха сами да подредятъ своитъ сѣдбини, и ние ги виждаме да се явяватъ като великъ творецъ и майсторъ съ своето участие въ живота на държавата. Ние ги виждаме представени съ 7 хиляди и нѣколко души въ общинското самоуправление. Ние ги виждаме, безъ да се опиратъ на когото и да било, представени и въ Парламента. Ние ги виждаме вече, по силата на чл. 56 отъ закона за данѣка върху приходитъ, да опредѣлятъ сами какви данѣци трѣбва да плащатъ на държавата.

Но, г-да народни представители, вчера тукъ, отъ тази свещена трибуна се говори и за едно друго назначение на професионалнитъ организации — за ролята, която ще играятъ тяхнитъ водачи като голѣми стопановеди, като хора вещи по стопанскитъ и обществени въпроси, като помощници на българското управление. И азъ се надѣвамъ, че нѣма да бъде далечъ денятъ, когато съ същата мѣдростъ и спокойствие, ще видимъ тия професионални организации на доста завидно мѣсто въ нашия общественъ животъ.

Г-да народни представители! Азъ взехъ актъ отъ думитъ на г-нъ Търкалановъ, който каза: мене ми е чудно, г-да, че вие отъ тамъ (Сочи въ лѣво), които бѣхте нѣкога водачи на българското село, днесъ съ такава яростъ се борите противъ професионалното организиране на българското село.

Стефанъ Цановъ: Досега ние гласувахме.

Дончо Узуновъ: Уважаеми г-нъ Цановъ! Азъ съмъ отрасъл и съмъ откърменъ въ селска люлка. Азъ обичамъ българското село, то ме прати тукъ, и азъ говоря отъ негово име. Българскиятъ селянинъ никога не е билъ толкова доволенъ отъ своето организиране, колкото днесъ.

Нѣкой отъ лѣво: Лъжешъ! (Смѣхъ въ лѣво)

Дончо Узуновъ: И ако, г-да народни представители, ние успѣхме само въ първия денъ на професионалното организиране, ще кажа азъ, на българския селянинъ, да го подредемъ, ако ние успѣхме да гарантираме, следъ като той бѣде убитъ отъ селско-стопанската работа, следъ смъртта му — на семейството му 3.000 л. помощъ, ако ние днесъ замишляме създаването и на голѣмъ пенсионенъ фондъ, който ще ошастива българския селянинъ, вие, разбира се, ще бждете противъ това, защото виждате въ справянето ни съ тази голѣма задача вашата смъртъ. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно) И ако ние напълно направимъ това, вие ще останете тогава съвършено излишни водачи, вие нѣма да имате право да приказвате за българския селянинъ. Ако българското село днесъ, тази нѣколко милионна стопанска армия, е за това организиране, ако българското работничество днесъ не е тласкано нито въ лѣво, нито въ дѣсно, а върви само подъ трикольора на българската държава; ако българскиятъ търговецъ, когото никой не може да измѣсти отъ неговото предназначение — защото търговецътъ умира, но търговията е вѣчна, и тя иска опитни и достойни хора — и българскиятъ занаятчия, който е поставилъ основитъ на българската промишленостъ, днесъ тачатъ този законъ, служатъ на този законъ, питамъ ви азъ, уважаеми г-да, които се явявате противъ това организиране: съ какво оправдавате вашето становище?

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Завършете!

Дончо Узуновъ: Заклучавамъ. — Г-да народни представители! Професионалното организиране е много важна и много смислена стѣпка въ устройството на българската държава. Азъ съмъ единъ отъ нейнитъ редници, единъ отъ нейнитъ пионери. Азъ виждамъ милионната армия на българското село да върви бавно, твърдо, но сигурно по този пътъ. И съмъ сигуренъ, че тогава, когато търговията, индустрията и работничеството се уловятъ съ селото мишца за мишца, когато координиратъ своитъ усилия и своя трудъ, ще можемъ да изградимъ благоденствието на българската държава. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Председателстващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Екимъ Екимовъ.

Екимъ Екимовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Мене ми е много лесно обяснимо голѣмото възбуждение въ тая свещена сграда, което се създаде по този така същественъ споредъ мене параграфъ отъ бюджета на Министерството на търговията. Ние, г-да, разглеждаме единъ параграфъ, въ който е отразена материалната страна на новото, който е сжчината на новия пътъ, отпочнать отъ 19 май 1934 г.

Димитъръ Кушевъ: По-късно почни.

Екимъ Екимовъ: Г-нъ Кушевъ! Азъ Ви слушахъ, имайте търпение и Вие да ме изслушате. — Като говоря за новъ пътъ, азъ не искамъ да бѣда невѣренъ синъ и да обидя паметта на нашитъ дѣди, които още преди освобождението и следъ него начертахъ на българската обществено-именно този пътъ, който държавата отъ 19 май насамъ отпочна.

Стойчо Топаловъ: Но свободно организиране!

Екимъ Екимовъ: Българското земеделско съсловие отдавна, преди десетки години, бѣше повикано къмъ изграждане на професионална организация; българското работничество бѣше повикано още въ 1882 г. за създаване

на професионална организация; българскитъ търговци много отдавна преди освобождението създадоха свои професионални организации.

Димитъръ Гичевъ: Но не ги натрапвахъ!

Екимъ Екимовъ: Българското занаятчийство още въ тъмнитъ дни на нашето робство грабна факела на освобождението и ведно съ него развѣ и победоносното знаме на професионалното организиране.

Димитъръ Гичевъ: Но каймакамитъ не имъ назначаваха секретаритъ.

Екимъ Екимовъ: Г-нъ Гичевъ! Азъ имахъ търпение да Ви изслушамъ, а Вие нѣмате търпение и ме прекъсвате. Вие ме предизвиквате да кажа нѣколко думи — едно обвинение срещу Васъ. Вие не сте вѣренъ последовател на тия, които създадоха професионалното движение; не сте вѣренъ на тия, които туриха началото на Българския земеделски съюзъ. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно) Азъ съмъ израствалъ въ село и, бидейки непосредствено въ контактъ съ българския селянинъ, зная, че той чувствуваше единъ голѣмъ болка отъ липсата на една голѣма професионална организация.

Димитъръ Гичевъ: Господинътъ пледира собствена кауза! Той бѣше назначенъ секретаръ на Работническия съюзъ. (Възражения отъ дѣсно) Кога биха го избрали работниците! (Ржкоплѣскания отъ лѣво)

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля, г-нъ Гичевъ, пазете редъ!

Екимъ Екимовъ: Както казахъ, отдавна се туря началото на професионалната земеделска организация. Отъ 1905 г. тая професионална земеделска организация се разпадна, се разтѣ подъ най-различни партийни влияния.

Димитъръ Гичевъ: Паашаха ли на секретаритъ?

Екимъ Екимовъ: Искате ли вие да видите нашитъ професии, нашитъ стопански съсловия разединени и въ борба помежду си?

Димитъръ Гичевъ: Свободни!

Екимъ Екимовъ: Азъ не вѣрвамъ да има нито въ тази страна (Сочи въ лѣво), нито въ тая страна (Сочи въ дѣсно) нѣкой, който да пожелае да се върне отново борбата на земеделци съ земеделци, на работници съ работници и между другитъ професии, които иматъ общи интереси, които само могатъ да ги обединяватъ.

Но, г-да, казва се, че отдѣлението за професии е упражнявало диктатура и ще упражнява такава. Азъ имахъ смѣlostъ да ви заявя, че ние сме въ изграждането на едно ново дѣло, че ние сме въ изиздаването на една нова организация, ...

Димитъръ Търкалановъ: Нова партия.

Екимъ Екимовъ: ... въ което държавата трѣбва да вземе дѣлъ. И безспорно държавата, чрезъ отдѣлението за професии, има своя дѣлъ. По моя преценка, по отношение на тѣхното организиране тя си изигра своята роля.

Ние трѣбва да пазимъ отѣлението за професии и да гласуваме единодушно кредита за него, защото тепърва то ще има да изиграе оная голѣма роля, която организациятъ очакватъ отъ него — да стане съединително звено между отдѣлнитъ професионални съюзи, за да може да се изгради националната стопанска солидарностъ, въ името на която и за която тъй много и отъ тукъ (Сочи въ лѣво) и отъ тамъ (Сочи въ дѣсно) се даватъ жертви.

Уважаеми г-да народни представители! Азъ ви моля да гласуваме съ пълно съзнание кредита за новата Дирекция за професии, съ убеждението, че тя не служи за диктатура, но че тя служи само да регулира, да напътствува, да направлява да се изградятъ едни силни, здрави, устойчиви професионални организации, каквито тѣхнитъ родоначалници преди освобождението и следъ него мечтаеха да дадатъ на нашата страна.

Азъ апелирамъ къмъ васъ, моля ви съ акламация и съ ржкоплѣскания да гласуваме кредита за новата Дирекция за професии, съ пълно съзнание, че утвърждаваме новото, че трасираме пътя за по-щастливо и за по-блѣсково бъдеще. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Стойно Славовъ: Имашъ право, защото отъ благинката си разбрахъ.

Екимъ Екимовъ: Устата ти миришатъ на мляко.

Димитъръ Гичевъ: Не е избираиъ като тебе.

Екимъ Екимовъ: Избираиъ съмъ за секретаръ-организаторъ съ 617 гласа, г-нъ Гичевъ!

Димитъръ Гичевъ: Отъ детективитъ!

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля, г-нъ Екимовъ!

Г-да народни представители! Въ началото на заседанието председателството обясни, че си е позволило да удължи времето за говорене по бюджетитъ по причинитъ, които изложихъ. При това добавихъ, че по мълчаливото съгласие на всички г-да народни представители, имаме желанието да се удължи времето за говорене, като предпологахме, че по параграфитъ нѣма да се взема отдѣлно думата. Сега азъ съмъ атакуванъ тукъ непосредствено, следъ като вземаха думата двама оратори, отъ редица предложения по § 10. Ако вне, г-нъ Стояновъ, г-нъ Цановъ и г-нъ Григоръ Василевъ, настоявате, азъ ще ви дамъ думата, но трѣбва да знаете, че отсега нататъкъ ще говорите по бюджетитъ само по 15 минути. Въ случай има едно желание — да не казвамъ да се саботира, но на всѣки случай да се удължава времето и да се закъспѣе съ бюджетитъ. Председателството не може да приеме такава голѣма отговорност и ви предупреждава, че въ такъвъ случай само по 15 минути ще говорите по бюджетитъ.

Стефанъ Цановъ: Нѣкои отъ записанитъ оратори не говориха. Трѣбва да се изкажемъ.

Петко Стояновъ: Г-нъ председателю! Искамъ думата.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Ще Ви дамъ думата, но предупреждавамъ, че по 15 минути ще говорите по бюджетитъ. Повече нѣма да говорите. Моля ви да се съгласите, че иначе не може.

Има думата г-нъ Петко Стояновъ.

Петко Стояновъ: По напомнянето, което направихте, г-нъ председателю!

Азъ съмъ лояленъ къмъ председателството и ще изпълня ангажмента, който поехме въ началото — да се удължи времето за говорене по заглавията на бюджетитъ на отдѣлнитъ министерства, за да се съкрати говореното следъ това по отдѣлнитъ параграфи, съ изключение когато се направи едно конкретно предложение, което трѣбва да бѣде развито въ 5—10 минути.

Димитъръ Гичевъ: Разисквано и въ бюджетарната комисия.

Петко Стояновъ: Да, точно така, както се условихме.

Иосифъ Робевъ: Да, разисквано въ бюджетарната комисия, но тукъ се правятъ предложения, които не сѫ разисквани въ бюджетарната комисия.

Петко Стояновъ: Моля, не ме прекъсвайте.

Иосифъ Робевъ: Азъ говоря на г-нъ Гичевъ.

Петко Стояновъ: Азъ искамъ да бѣда лояленъ, азъ искамъ да се обясня. Азъ държа на този ангажментъ и считамъ, че той издига престижа на Парламента — и по същество, и по форма.

Обаче г-нъ председателствуваниятъ днесъ, по предложението, което се направи по § 9, даде думата само на г-нъ Еню Поповъ, а не даде думата на другия подписавшъ предложението.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Той подкрепя предложението.

Петко Стояновъ: Моля, г-нъ председателю, искамъ да се обясня честно и почтено. Предложението по § 10 е подписано отъ едно лице, а председателствуваниятъ даде думата по него на г-нъ Дончо Узуновъ, а следъ това на г-нъ Екимовъ, безъ да сѫ дали каквото и да е предложение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Това не е вѣрно. Това е лъжа. Заблудени сте. Предложението ми се даде съвременно, подписано отъ двамата.

Петко Стояновъ: Чакайте, г-нъ председателю, да се разберемъ добре! Предложението е подписано отъ двамата. Тѣ не сѫ дали отдѣлни предложения, а двамата сѫ подписали едно и също предложение, и на двамата се дава думата. А въ първия случай пакъ двамата подписватъ едно предложение, но думата се дава само на единия. Ето отъ къде произлиза конфликтътъ. Азъ не желая да бѣда обвиняванъ и нѣма да дамъ никакво основание да ме обвинявате въ обструкция. Азъ желая това, което е условено, да бѣде прилагано — за престижа на Парламента и на неговото председателство. (Ржкоплѣскания отъ лѣво)

Председателствуващъ Георги Марковъ: Г-нъ Цановъ! Имате думата по предложението.

Стефанъ Цановъ: По кое?

Председателствуващъ Георги Марковъ: Вие сте подписали едно предложение. Не знаете ли какво сте подписали?

Стефанъ Цановъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Макаръ че по този поводъ станаха нежелателни нѣща и малко се удължи гласуването на бюджета, съ който трѣбва да бързаме — това е въ съзнанието на всички ни — предвидъ на обстоятелството, че това е, може-би, най-важната работа на Парламента, на режима и на новото време, нека не съжаляваме за нѣколкото минути повече, които се изгубиха или които ще се изгубятъ съ тия разисквания.

Тукъ се каза, че когато правителството полага усилия да организира работничитъ, да организира еснафитъ — занаятчиитъ — да организира търговцитъ, индустриалцитъ, да организира земеделцитъ, не бива никой да саботира, не бива никой да се противопоставя, а всички трѣбва да подпомагаме това организиране. Най-малко азъ мога да ви направя тая декларация — когато става въпросъ за организирането на трудовитъ съсловия, мога да бѣда противъ.

Но, г-да народни представители, нека бѣдемъ нечисто. Всичкиятъ наши усилия и усилията на режима, при това положение и по тая пъть, по който се върви, нѣма да ни заведатъ къмъ желания резултатъ. Безъ свобода и безъ свободно организиране не могатъ да се създадатъ никакви здрави народни обществени сили. (Ржкоплѣскания отъ лѣво) Опити се правиха по цѣлия свѣтъ — нищо подобно не се създаде. Въ Австрия се опитаха да създадатъ държавна партия — държавата пропадна, но държавна партия не стана. (Ржкоплѣскания отъ лѣво) Нѣма и въ насъ подобно нѣщо да стане.

Друго нѣщо, г-да! Освентъ свободата на организирането, трѣбва да има автономия въ вътрешния животъ на организациитъ. И въ турско време е имало еснафски организации, но каймакамитъ не сѫ назначавали тѣхнитъ ръководители. (Ржкоплѣскания отъ лѣво) Ржководителитъ сѫ се избирали отъ самитъ еснафи. (Ржкоплѣскания отъ лѣво) Днесъ трѣбваше Димитъръ Вълчевъ или г-нъ Никифороу да ръководи земеделскитъ задруги!

Димитъръ Гичевъ: И Банко Банковъ! (Смѣхъ въ лѣво)

Стефанъ Цановъ: Азъ смѣтамъ — като се помисли, като се обхване проблемътъ въ неговата ширина — че това разрешение надали е най-доброто, което може да препоръча този Парламентъ, и даже вне отъ боляшинството.

Друго нѣщо, г-да народни представители! Не могатъ да се създаватъ обществени, народни организации, когато нѣма свобода, когато нѣма свѣтлина. Безъ свобода на сдружаване, безъ свобода на печата не можемъ да имаме изградени здрави организации. Отъ всички земеделци днесъ се събира членски вносъ 60—70 милиона лева, а виждате, че когато единъ народенъ представителъ направи предложение само 2 милиона лева да се дадатъ за почивни станции, за лѣтовница на земеделцитъ, това не се прие.

Екимъ Екимовъ: Това е отдѣлна работа.

Стефанъ Цановъ: Спирамъ се на това, защото лѣтосъ чухъ нѣщо, което ме потресе. Въ Баня ме срещна единъ селянинъ, безъ да го познавамъ, и ме попита: „Г-не, ви-

дѣхъ тукъ домъ на журналистѣ, домъ на банковѣ служители, домъ на офицерѣ — кѣде е домътъ на земеделцитѣ? Ние ли сме най-малко, ние ли сме най-нищожни, за да нѣма тукъ едно огнище, кѣдето да се спремъ?" (Ржкоплѣскания отъ лѣво)

Азъ смѣтамъ, че ако бѣше прието предложението за отпушане 2 милиона лева за почивни станции за земеделцитѣ, това щѣше да бѣде една реклама на сѣмото болшинство. Отхвърлихте го. Сами доказавате, че не мислите действително да вършите нѣщо сериозно. Г-нъ министърътъ каза, че 309.000 били организирани въ земеделско-стопанскитѣ задруги. А колко сж всичкитѣ селяни, които плащатъ членски вносъ? — 900.000, близо 1 милионъ. Кѣде сж другитѣ?

Сава Поповъ: При васъ.

Стефанъ Цановъ: Не сж при насъ — ние не сме партия. Тѣ трѣбва да сж тамъ. Защо не отидатъ? И каква организация сж? Нека ви кажа, че азъ не здорадствувамъ, че нѣма изградени работнически, занаятчийски, земеделски организации. Азъ смѣтамъ, че ако тѣ биха били изградени, България би била по-добре. И действително, тѣ биха били единъ стълбъ, на който ще се опира и управлението, и държавата. Но тѣхъ ги нѣма. И азъ съмъ дълбоко убеденъ, че по този пътъ — безъ свободъ, безъ съвѣсти, безъ свободно организиране — тия организации нѣма да се създадатъ. Въ тъмнина се играе само на кьоравъ конь, но не се създаватъ народни сили. (Ржкоплѣскания отъ лѣво. Възражения отъ дѣсно)

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Григоръ Василевъ.

Григоръ Василевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Искамъ да кажа само лѣкколю тумъ. Ше повдигна само два въпроса. Първо, искамъ да направя едно напомняне, едно предупреждение на бюрото на Народното събрание, че то трѣбва да бѣде лоялно при изпълнение на правилника.

Боянъ Абаджиевъ: Говорѣ по параграфа

Григоръ Василевъ: То трѣбва да внимава, трѣбва да бѣде справедливо, трѣбва да изпълнява правилника. Отъ момента, когато ние ще се убедимъ, че тукъ насъ ни подиграватъ и малтретиратъ — и ние имаме известни сръдства на санкции, къмъ които ще прибѣгнемъ.

Отъ дѣсно: А-а-а!

Иванъ Петровъ: Това не е малтретиране, а е честно изпълнение на дѣла.

Григоръ Василевъ: Всѣка парламентарна опозиция има известни начини на действие — разбирамъ тукъ, въ Парламента — и ако ние не изпълняваме правилника, ние ще прибѣгнемъ до тѣхъ, за да посочимъ вашитѣ дѣла.

Иванъ Петровъ: И Вие ще видите тогава . .

Григоръ Василевъ: Азъ не говоря за Иванъ Петровъ, когато мога да гледамъ само съ презрение. Азъ говоря за дѣлото на Камарата, на Парламента.

Иванъ Петровъ: Г-нъ Василевъ! . . .

Григоръ Василевъ: Азъ не съмъ господинъ, не съмъ никакъвъ.

Иванъ Петровъ: Ше Ви кажа само две думи, за да млъкнете!

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Григоръ Василевъ: Не искамъ да слушамъ какво говори този господинъ. Азъ го познавамъ добре и повече не ми трѣбва.

Нѣкой отъ лѣво: Кой е той?

Григоръ Василевъ: Иванъ Петровъ — „Яшаръ“! (Ржкоплѣскания отъ лѣво)

Втори въпросъ. Вие говорите за организиране на професионалнитѣ съсловия, на стопанскитѣ сръди. Такива организации има въ България, и има наченки преди нашата свобода. Има такива организации отъ преди 80 години. Кое е това ново, което вие възприехте следъ 19 май?

Азъ ви заявявамъ: всички вие тукъ отъ дѣсницата, които възприехте 19 май, не знаете какво правите.

Найденъ Райновъ: Само Вие знаете!

Григоръ Василевъ: Азъ зная какво правя. И това, което съмъ казалъ, то е ставало въ тая страна. Предупреждавамъ ви, че вие си играете съ огъня, че вие излагате Парламента, че вие не знаете какво приказвате. (Гласове „Е-е-е!“ и възражения отъ дѣсно и центъра)

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Григоръ Василевъ: Следъ 19 май ние видѣхме, че на българския народъ сж отнети свободитѣ. Вие му ги дължите. Или ще му ги върнете, или той ще ви потърси на друго мѣсто. (Ржкоплѣскания отъ лѣво) Вие сте длъжни да върнете свободитѣ на българския народъ.

Една отъ тѣзи свободи е свободата на професионално организиране. Вие сте му я отнели. Азъ съжалявамъ, че моятъ личенъ приятелъ и бившъ политически приятелъ г-нъ Илия Кожухаровъ се е оставилъ тукъ да го защитава Дончо Узуновъ. (Ржкоплѣскания отъ лѣво. Пререкания между народнитѣ представители Дончо Узуновъ и Минчо Пановъ).

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Петко Стояновъ.

Петко Стояновъ: Азъ подписахъ предложението, за да взема новодъ да протестирамъ срещу неправилното процедиране. И понеже се изказахъ, нѣма да говоря сега.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Ше пристъпимъ къмъ гласуване.

По § 10 сж направени следнитѣ предложения. Първо по редъ е предложението на народнитѣ представители г-нъ Еню Поповъ и г-нъ Димитъръ Гичевъ. Тѣ предлагатъ да се заличи кредитътъ по двата параграфа, — § 9 и § 10 — за вещественитѣ разходи по организиране и контрола на професиитѣ. Понеже това предложение е за заличаване на § 10, ще го положи най-напредъ на гласуване.

Който приематъ да се заличи § 10, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Има предложение отъ народнитѣ представители г-нъ Дончо Узуновъ и г-нъ Екимовъ въ смисълъ: (Чете) „По § 10, — организиране и контролъ на професиитѣ — сумата 200.000 л. за пѣтни и дневни пари и абонаментни карти по б. д. ж. . . .“

Минчо Драндаревски: Да се заличи!

Председателствуващъ Георги Марковъ: . . . да бѣде увеличена на 220.000, или отъ 450.000 сумата по двата параграфа да стане всичко 470.000 л.“

Докладчикъ Никола Търкалановъ: Г-да народни представители! Съ това предложение азъ не съмъ съгласенъ. То не е дебатирано въ бюджетарната комисия и моля да не се приема.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Докладчикътъ не е съгласенъ съ това предложение. Който го приематъ, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Има предложение отъ народнитѣ представители г-да Стефанъ Цановъ, Григоръ Василевъ и Петко Стояновъ, кредитътъ по § 10 да се намали съ 1 милионъ лева.

Който приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Който приематъ § 10, както се докладва отъ г-нъ докладчика, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„3. Мѣрни и теглилни.

„§ 11. Поддържане на помѣщения: поправки, измазване и приспособления, инсталации, чистене, миене, дезинфекциране, освѣтление, отопление и материали за тѣхъ; сметъ, каналъ, застраховки и други — 30.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Който приематъ § 11, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 12. Мебели и покъщнина: купуване, поправка, поддържане, пренасяне на мебели и др. необходими предмети за обзавеждане на помещенията: маси, столове, етажерки, шкафове, бюра и др. — 20.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 13. Канцеларски потребности и материали: хартия и мастило, пишущи машини, циклостили и пр., печатане на разни бланки, регистри, формуляри, наредби и др. официални издания, обявления и пр., подвързване, подшиване на разни книжа; амбалажни материали, опаковки, и разходи по експедицията на разни материали; пощенски, телеграфни и телефонни такси и др. — 40.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 14. Снабдяването на централната служба и областните бѣра съ еталони, образци, мѣрки, уреди и инструменти; за разходи при проверка на електромери, съгласно чл. 9 отъ правилника за електрическите мрежи, на вѣтомѣри; превозъ на конфискувани мѣрки и теглилки; доставка на изпитателни станции и на вѣдомѣри, топломери, жѣстомери, електрически уреди и др.; за доставка на елосипеди и др. превозни средства — 450.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 15. Доставка на крини и стѣргалки за зърнени храни и поправката имъ, измазване съ безиръ и превозването имъ — чл. 36 отъ закона за мѣрките и теглилките — 120.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Никола Търкалановъ: (Чете)

„4. Подобрене занаятите“

„§ 16. За обзавеждане и поддържане (вкл. възнагражденията на ръководителитъ и преподавателитъ) на кратковременни занаятчийски курсове изъ разнитъ пуктове на страната, съ назначение чрезъ тяхъ да се подготвятъ технически чирацитъ и калфитъ въ разнитъ занаяти и да се опрѣснатъ знанията на майсторитъ; издаване албуми отъ избрани специални художествени занаятчийски произведения — 200.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 17. Помощи за обещаващи занаятчи да се специализиратъ въ страната или въ чужбина, за пътуващи учители по занаятитъ — ръководители на кратковременни занаятчийски курсове — 50.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 18. За премии на хонорари на автори на полезни ръководства по занаятитъ, за поощрение изучаване върху занаятитъ и за подпомагане на разни начинания отъ занаятчийски характеръ — 10.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Никола Търкалановъ: (Чете)

„5. Проучване подземните богатства“

„§ 19. Проучване медни, жѣлѣзни, въглищни и др. рудни залежи, доплащане и доставка на машини и уреди по тия проучвания — 1.600.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: По § 1^а има предложение отъ народния представител г-нъ Петко Стайновъ. Това предложение е правено и въ бюджетарната комисия.

Имате думата, г-нъ Стайновъ.

Петко Стайновъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! § 19 гласи: (Чете) „Проучване медни, жѣлѣзни, въглищни и др. рудни залежи, доплащане и доставка на машини и уреди по тия проучвания. — 1.600.000 л.“ Азъ съмъ депозиралъ предложението, въ смисълъ тоя кредитъ да се увеличи на 10.000.000 л.

Кон съ основанията ми да искамъ това? Когато въ тоя моментъ ние четемъ въ вестниците изявленията на г-нъ министра на земедѣлието, че за известни мѣроприятия по земедѣлието се предвиждатъ кредити по 5—6—8—10—30 милиона лева; когато виждаме, че за прокарането на горски пътища се предвижда кредитъ 30 милиона лева; когато за сѣмепроизводни станции се предвиждатъ 5 милиона лева, за подобрене на производството на конопа се предвиждатъ 7 милиона лева — разходи, които, разбира се, азъ напълно одобрявамъ, защото водятъ къмъ увеличаване на производството на родната земя — азъ се питамъ, питамъ и г-нъ министра на търговията: че чувствувате ли известно стѣснение, когато за разработването на тоя другъ видъ природни богатства — минитъ — се предвиждатъ само нѣкакви си единъ и половина милиона лева?

Г-да народни представители! Самъ г-нъ министърътъ на търговията каза каква голѣма нужда има да се разработватъ природните богатства. Той ни каза, че бѣдешето на българския народъ може би ще бѣде въ тая насока. Той ни каза, че тая сума била малка, но че г-нъ министърътъ на финанситъ билъ обещалъ да даде по-нататъкъ още 6 милиона лева. Тоя нашъ добъръ министъръ на финанситъ може да ни обещава, че ще ни даде нѣкои работи, но ние не сме дошли тукъ само да приемаме обещания отъ г-нъ министра на финанситъ, а сме дошли да чертаемъ една стопанска политика. Затова ние искаме да знаемъ не какво обещава да направи г-нъ министърътъ на финанситъ, но какво ще решимъ да направимъ, за да можемъ да постигнемъ реализирането на една политика въ областта на минитъ.

Г-нъ министърътъ на търговията ни говори, че съ изучаването на периметритъ у насъ и съ разработването на минитъ концесии съ-натонарени минни „Перникъ“. Това е погрѣшно, г-да! Азъ съмъ единъ отъ онѣзи, който на времето съмъ поддържалъ пѣкъ и днесъ още поддържамъ идеята за автономия на минни „Перникъ“. Но нашата идея тогава бѣше: да се основе автономно предприятие „Перникъ“, на което да се възложи конкретно да разработи тия и тия минни — значи, да се развие въ едно индустриално предприятие съ по-голѣма самостоятелност, като следва известни коммерчески принципи, за да може по-добре и съ по-голѣма инициатива да развива своята дейностъ.

Но минни „Перникъ“, вследствие на закона, мисля, отъ 1934 г., изоставиха тая система и станаха едно предприятие, което ще ръководи минната политика на държавата. По тоя начинъ съ минната политика на държавата — кои минни концесии трѣбва да се разработватъ, кои периметри какъ да се изучаватъ, колко пари да бѣдятъ отдѣлени за изучаването на периметритъ, за разработването на концесии — се занимава не отговорниятъ министъръ, а управителниятъ съветъ на минни „Перникъ“. Това е г-да, минната политика, за която говорѣше г-нъ министърътъ на търговията.

Ние сме дошли до положението, че министърътъ на търговията изпуска изъ своя прѣкъ контролъ, изъ своитъ рѣше минната политика, разработването на минитъ въ България, и я предоставя на едно автономно предприятие. Това не е работа на туй предприятие. Минната политика ще се ръководи отъ министъра, а не отъ управителния съветъ на минни „Перникъ“. Ние не гласуваме бюджетитъ на минни „Перникъ“ и не знаемъ колко пари ще предвидятъ тѣ и дали въобще ще предвидятъ нѣкакъвъ кредитъ за

разработването на минните богатства у насъ. И понеже се касае за минната политика въ страната, ние трѣбва тукъ да кажемъ: стой, въпроситъ отъ минната политика ще бждатъ разрешавани отъ насъ тукъ, минната политика ще я ръководи министърътъ на търговията рѣко, а не управителния съветъ на мини „Перникъ“.

Азъ сиѣтамъ, че не можемъ да оставимъ на мини „Перникъ“ сами да разрешаватъ въпроситъ на минната политика. Не можемъ да оставимъ на мини „Перникъ“ да опредѣлятъ кои природни богатства да се разработватъ. Не можемъ да оставимъ на управителния съветъ на мини „Перникъ“, който не е подъ нашия контролъ и чийто бюджетъ не се гласува отъ насъ, да ръководи минната политика — изучаването на периметритъ и разработването на концесии.

Ето защо азъ съмъ направилъ предложение, щото предвидениятъ по § 19 кредитъ, който е само единъ и половина милиона лева, да се увеличи на 10 милиона лева. Защо? Защото, г-да, изучаването на периметритъ и разработването на концесии е много скѣпа и рискована работа. Съ единъ или съ единъ и половина милиона лева не се правятъ никакви минни проучвания. Това е залъгалка. Азъ предпочитамъ да заличимъ предвидения кредитъ, отколкото да си играемъ на минни проучвания съ единъ и половина милиона лева.

Петко Стояновъ: Прибавете и това, че голѣма частъ отъ нашитъ минни богатства се изследватъ отъ частни лица, които после ги продаватъ на чужденци, и по този начинъ се продаватъ богатствата на страната.

Петко Стайновъ: Г-да! Колко пари, мислите вие, трѣбва да се похарчатъ сѣдно за едно минно проучване? Вие знаете, че напоследъкъ у насъ дойде една германска мисия начело съ г-нъ Ландверъ, която се яви да закупи една българска мина въ Родопитъ. Хората отъ това германско предприятие, които ще искатъ да разработватъ една мина за медъ — защото медътъ се търси особено въ днешния моментъ на вържване — сѣ готови да похарчатъ не 1½ милиона лева, както ние искаме сѣ игла да копаемъ кладенецъ, а 50, 100, 200 милиона лева. Само за да построятъ една вжжата желѣзница отъ Топуку до Кърджали може би ще похарчатъ десетки милиони лева, а отдѣлно ще похарчатъ други милиони за проучвания, за машини, които ще докаратъ тукъ, и за строежи.

Нашата държава, която има 3.000 концесии, иска съ 1½ милиона лева да върши работа! Това не е сериозно, г-да! Азъ зная, че на насъ, българитъ, земята вече не стига, че има голѣма криза за земя, защото населението нараства, а земята остава сѣщата и не се знае кога ще може осезателно да нарастне, стопанствата се раздробяватъ, и при това положение ние не можемъ да засилимъ много производството въ страната, а трѣбва да търсимъ нови обекти за пласиране труда на нашето население. Ето една нова област, където може да бжде пласиранъ националниятъ трудъ, ето една нова област, въ която г-нъ министърътъ на търговията би могълъ да открие свѣтли перспективи за работнитъ сили въ нашата страна. Ние казваме понѣкога, че бждещето на нашата държава е надъ земята. Морскиятъ сговоръ — да ме извинява моятъ приятелъ г-нъ Петъръ Стояновъ — казва, че бждещето на България е по морето. Азъ ще кажа, г-да, че бждещето на България е подъ земята. (Ржкоплѣскания) Тамъ се криятъ несмѣтни богатства. Тамъ се криятъ богати перспективи за България. Сега, когато даваме нови 300 милиони лева за това, което надъ земята — за нашето земедѣлие, споредъ изявленията, които прави г-нъ Багряновъ — нѣщо, което, разбира се, е много добро — защо поне една десета отъ това да не дадемъ за онуй, което е подъ земята? Бждете увѣрени, г-да, че то ще ни бжде платено стократно повече.

Казва се, че г-нъ министърътъ на финанситъ подиръ нѣколко месеци щѣлъ да даде още 6 милиона лева. Отъ къде ще ги вземе? Ако той може да ги намѣри подиръ нѣколко месеци, по-хубаво е да ги намѣри и даде сега, за да можемъ още сега да ги впишемъ въ бюджета и да предвидимъ тѣхната употреба.

Ето защо, като държа смѣтка за туй, което ни каза г-нъ министърътъ на търговията, като държа смѣтка за тия перспективи, които самъ той чертае за минното дѣло у насъ, като държа смѣтка и за това, че съ 1½ милиона лева не могатъ да се направятъ никакви проучвания, никакви проспекции, азъ го моля да влѣзе въ връзка съ г-нъ министъра на финанситъ и двамата да намѣритъ сѣдства, да се увеличи кредитътъ по този параграфъ отъ 1½ на 10 милиона лева, за да можемъ да поставимъ на здрави начала миннитъ проучвания у насъ (Ржкоплѣскания отъ лѣво)

Председателстващъ Георги Марковъ: По § 19 има направено предложение само отъ г-нъ Петко Стайновъ, който току-що го разви, въ смисълъ: кредитътъ по този параграфъ да се увеличи отъ 1.600.000 л. на 10.000.000 л. Има думата г-нъ докладчикътъ.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: Г-да народни представители! Загрижеността на г-нъ Стайновъ е загриженостъ на всички народни представители и на правителството. Фактътъ, че въ бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда, както сте видѣли, сега сѣ предвидени за проучване на подземни богатства у насъ близо 2.200.000 л. въ повече, говори, че се прави всичко, което е въ кръга на възможноститъ, прѣ днешното стопанско положение на страната. Когато тоя въпросъ бѣше повдигнатъ отъ г-нъ Стайновъ въ бюджетарната комисиия, и комисиията и правителството приеха тѣзи аргументи, защото тѣ не сѣ само негови, а сѣ на всички, които искатъ да се потърсятъ нови приходни източници и да се насочи вниманието на факторитъ въ нашата страна къмъ задачи, разрешаването на които може да доведе до по-широко приложение на труда у насъ и до създаване на богатства.

Но, г-да народни представители, на единъ пжъ всички проблеми — нека употребя и азъ този изразъ, на г-нъ министъра на финанситъ — нѣма да разрешимъ. Този година бюджетътъ на държавата се увеличава съ кръгло 500 милиони лева, които въ този моментъ сѣ вече и надхвърлени. Прѣдъ видъ невъзможността да се намѣрятъ повече сѣдства и понеже правителството не е съгласно съ това предложение, ще моля, особено при тази декларация, която се направи — че се подготвяла специаленъ законъ и че се правятъ всички проучвания въ връзка съ проблемата за нашитъ подземни богатства — да не приемате направеното предложение. Ще дойде време и този проблемъ да разрешимъ.

Председателстващъ Георги Марковъ: Ще положа на гласуване предложението на г-нъ Петко Стайновъ, който предлага: кредитътъ по § 19 отъ 1.600.000 л. да се увеличи на 10.000.000 л. Който приема това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Който приема § 19 както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 20. Монтанистически, геологически и геофизически проучвания за петролъ, доставка на нужнитъ машини, уреди и др., отъ които 1.000.000 л. за сондажи съ голѣмата 2.000 м. сонда — 2.500.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: По § 20 има предложение отъ г-нъ Петко Стайновъ въ сѣщия смисълъ, въ какъвто бѣше и предложението му по § 19.

Има думата народниятъ представителъ г-нъ Петко Стайновъ.

Петко Стайновъ: Параграфъ 20 е за търсене на петролъ. Вие знаете колко сѣдбоносно е значението на петрола за държавата. Ако за другитъ руди не се съгласихте, г-да народни представители, да увеличимъ сѣбния кредитъ по § 19 отъ 1.600.000 л. на 10.000.000 л. моля ви поне кредитътъ по § 20 отъ 2.500.000 л. да бжде увеличенъ на 10.000.000 л., защото за търсенето на петролъ сѣ нуждни не 10.000.000 л., а стотици милиона лева, ако искаме да направимъ едни сериозни проучвания на областта около Провадия и другаде, където нѣкои очакватъ да се намѣри петролъ. Даването само на 2.500.000 л. за тази целъ значи да се замозалѣгваме. Набавянето на тази сонда, за която говори и г-нъ министърътъ, е много добро, но това не е достатъчно. Затова моля Ви, г-нъ министре, да се съгласите поне за търсенето на петролъ у насъ и за доставката на нужнитъ машини и пр. кредитътъ да бжде увеличенъ на 10.000.000 л. Какъ можа министърътъ на земедѣлието да намѣри сѣдства и да увеличи своя бюджетъ, а не можа да ги намѣри министърътъ на търговията? Моля Ви повторно, г-нъ министре, да се съгласите съ моето предложение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Ще гласуваме: Който приема предложението на г-нъ Петко Стайновъ, съ което не е съгласенъ г-нъ министърътъ на търговията — чухте обясненията на г-нъ докладчика по § 19, които еднакво важатъ и за § 20 — моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Който приема § 20, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 21. Разходи за петротехнически и петрографски изследвания: покъщнина, уреди, консумативни материали, купуване книги, за не повече отъ 10.000 л. и за районните областни минни инспектори — наемъ, канцелар. ки, отопление, освѣтление, мобилировка и измѣрвателни инструменти — 300.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 21, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 22. Уредба на миненъ музей и издаване на миненъ годишникъ — 100.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 22, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 23. Каптаж на минералните води и доставка и доплащане на съответни машини за проучване — 1.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„6. Търговско и промишлено образование Промислени училища

„§ 24. Поддържане на помѣщенията, малки поправки, измазване, инсталации, чистене, миене, освѣтление, отопление и материали за тѣхъ; вода, сметъ, каналъ и др., за водопроводъ и канализация, пожарогасители и предупредителни инсталации; изплащане на застраховки — 1.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 24, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 25. Мобили и покъщнина: купуване, поправка, поддържане, пренасяне на мобили и др. необходими предмети за обзавеждане на помѣщенията: маси, столове, етажерки, шкафовѣ, бюра, чипове, черни дъски, картини и др., отъ които 300.000 л. за обзавеждане и мобилиране на новото техническо училище въ гр. Карлово — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 25, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 26. Канцеларски потребности и материали: хартия, мастило, пишущи машини, циклостили и пр.; печатане на разни бланки, регистри, формуляри, наредби, обявления и пр.; поддържане и поливане на разни книжа; амбалажни материали, опаковка за експедицията на разни материали; пощенски, телеграфни и телефонни такси, разходи за водосветъ и др.; превозъ на инвентара на закрити и премѣстени училища — 220.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 27. Учебни пособия и помагала; обзавеждане на кабинетитъ и лабораториитъ; консумативни материали за кабинетитъ: спиртъ, газولينъ, химикали, соли, киселини и др. Набавяне и поддържане инструменти за училищнитъ оркестри; книги и списания за библиотекитъ и др. пособия и помагала за ученицитъ отъ допълнителнитъ училища — 200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 27, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 28. Потрѣби за работилницитъ и фабрицитъ; тезгяхи, машини, (за памучната предачница въ Сливенъ и инструментални машини за техническитъ училища 750.000 л.), динамомашини, резервни части, парни котли, мотори, образци, бърда, сновалки, нищелки, канши, сърми и др. подобни и инсталирането имъ; разходи за поправка и поддържането имъ; снабдяване съ вода резервуаритъ на парнитъ котли и др.; набавяне електрическа енергия и др. двигателни сили за машинитъ: коксъ, кардифъ, въглища, петролъ, бензинъ и др. смазочни материали — 1.250.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 29. За доставка на материали за работа на ученицитъ, както и за разработването на кариери, оборотенъ капиталъ съгласно чл. 54 отъ закона за търговско-промишленото образование — 1.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 30. Вечерна закуска на ученицитъ отъ допълнителнитъ училища — 40.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 30, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 31. Лѣкарства и превързочни материали за амбулаториитъ и за обзавеждане на лабораторията за психотехнически изследвания при Софийското механо-техническо училище — 40.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 31, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 32. Помощи и стипендии за крайно бедни ученици — 50.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 32, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 33. За уредба на училищни градини: сѣчива, семена и други за обработването и поддържането имъ — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 33, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 34. За уреждане и поддържане на училищнитъ разсадници на върби и инструменти за обработването имъ и др. — 2.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 34, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 35. Купуване и поддържане на превозни средства при нѣкои училища, фуражъ и др. — 20.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 35, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 36. Разходи за постоянни и периодически изложби на изработенитѣ отъ промишленитѣ училища предмети и за юбилеенъ сборникъ на сѣщитѣ — 30.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 36, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 37. Веществени разходи за допълнителнитѣ училища и курсове, открити въ мѣста по нареждането на министъра на търговията, промишлеността и труда — 60.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 37, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„7. Търговски училища.

„§ 38. Поддържане на помѣщенията: малки поправки, измаване и приспособления, инсталации, чистене, миене, дезинфекциране, освѣтление, отопление и материали за тѣхъ; вода, сметъ, каналъ, застраховки и др. — 190.000 л.“

Комисията увеличи кредита отъ 190.000 л. на 200.000 л.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 38, както се докладва, съ направеното отъ комисията увеличение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 39. Мобили и покѣщнина: купуване, поправка, пренасяне на мобили и др. необходими предмети за обзавеждане на помѣщенията като маси, столове, етажерки, бюра, чинове, картини и пр. — 30.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 39, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 40. Канцеларски потребности и материали: хартия, мастило, циклостили и др.; печатане на разни бланки, регистри, формуляри, наредби и др. официални издания и др.; поддържане, подшиване разни книжа, амбалажни материали, опаковка и разходи за експедиция; пощенски, телеграфни и телефонни такси; разноски по водосветъ и др. — 35.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 40, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 41. Учебни пособия и помагала; обзавеждане кабинетитѣ и лабораториитѣ, материали за сѣщитѣ; книги и списания за библиотекитѣ и разноски по поддържането имъ; пишущи машини за образцовата кантора и др. — 30.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 41, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 42. Лѣкарства и превъзочни материали за амбулаториитѣ; инструменти и др. необходими за сѣщитѣ — 4.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 42, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 43. Стипендии и помощи за крайно бедни ученици — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 43, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 44. За уредба на училищни градини: сѣчива, семена и др. потребности за обработването и поддържането имъ — 3.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 44, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„Общи разходи.

§ 45. Наемъ за помѣщения — 520.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 45, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 46. Печатане на информационни издания, купуване и печатане на закони, правилници, наредби, книги, вестници, списания, годишникъ на министерството и други — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 46, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 47. Помощи за печатни издания по търговия и промишленостъ и помощъ на Съюза на техническия печатъ въ България — 16.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 47, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 48. Възнаграждение на членоветѣ на Висшия учебенъ съветъ, за извънреденъ трудъ, за извършване на извънредна работа и за участие въ комисии. Възнаграждение на учители по случай 25-годишенъ служебенъ юбилей. Възнаграждение на лица, натоварени съ пропаганда и на такива по организиране на професиитѣ. Възнагражденията се плащатъ само на частни лица — 40.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 48, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 49. Обезщетение, присѣдени и злоупотребени суми, за изгубени и повредени предмети, материали и имоти; за изплащане на присѣдени суми, лихви и разноски по сѣщитѣ и на злоупотребени суми отъ държавнитѣ служители и разлика въ курса по зрелостъ на суми въ странство — 60.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 49, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 50. За ремонтъ, пристройки и довършване зданията на търговскитѣ и промишленитѣ училища — 2.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 50, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 51. Помощи: на Пловдивския мостренъ панаиръ — 350.000 л., на Варненския — 150.000 л. и на търговските индустриални камари — 800.000 л. за издръжка на допълнителните професионални училища — 1.300.000 л.“

Комисията увеличи кредита за търговско-индустриалните камари отъ 800.000 л. на 1.000.000 л. Затова общият кредитъ отъ 1.300.000 л. става 1.500.000 л.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Направено е предложение отъ народните представители г-нъ Говедаровъ и г-нъ Чалбуровъ § 51 да добие следната редакция: (Чете) „Помощи: на Пловдивския мостренъ панаиръ — 1.350.000 л., на Варненския — 150.000 л. и на търговско-индустриалните камари — 1.000.000 л. за издръжка на допълнителни професионални училища, всичко 2.500.000 л.“

Докладчикъ Никола Търкалановъ: Съ това предложение е съгласенъ и г. министърътъ на финансите.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Г-нъ министърътъ е съгласенъ съ това предложение.

Които г-да народни представители приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ § 51, съ току-що приетото предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 52. Годишна вноска по международната конвенция за метъра; на Международното бюро за покровителство на индустриалната собственост; както и за участието на България въ другите международни институти и вноски въ дружеството „За енергията“ по 6.000 л. на представителъ 12.000 л. — 100.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 52, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 53. Разноски за посрещане на гости чужденци — 20.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 53, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 54. Непредвидени веществени разходи — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 54, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 55. Възнаграждение за печатане одобрени отъ министерството новосъставени учебници — ръководства за търговски и промишлени училища, както и по разнитъ ванаити, на рецензентитъ и докладчицитъ имъ частни лица — 40.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 55, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 56. Възнаграждение на членоветъ на комисии, частни лица, за изпитване кандидати на държавенъ изпитъ, както и такива за поправителенъ изпитъ при държавните търговски и промишлени училища, до 80 л. на заседание — 30.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 56, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 57. Лекторско възнаграждение на преподаденъ урокъ въ открититъ държавни курсове по 30 л. на часъ или съ възнаграждение на месецъ, размѣрътъ на което се опредѣля отъ министъра — 50.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 57, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 58. Възнаграждение на месецъ или до 40 л. на преподаденъ урокъ въ сръднитъ търговски и промишлени училища, както и въ допълнителнитъ занаятчийски училища; възнаграждение на месецъ или до 30 л. на преподаденъ урокъ въ практическите промишлени училища за взетитъ отъ учителитъ въ поменатитъ училища въ повече отъ опредѣления максимумъ седмични часове, но най-много до 12 часа седмично и за учители-лектори—външни лица — 700.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 58, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 59. Помощи на благотворителни дружества и частни лица за издръжанитъ отъ тѣхъ професионални училища и курсове, както и за издръжка на учителски стажантски курсъ при Софийското професионално училище „Мария Луиза“ — 100.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 59, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 60. Помощи за следване по занаяти, индустрия, минно дѣло, машинна техника, електротехника, архитектура и търговия; помощи на работници отъ различни индустрии и занаяти за специализация въ фабрики и работилници и учители — 5.000 л.“

Комисията увеличи кредита отъ 5.000 л. на 20.000 л.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 60, както се докладва, съ приетото отъ комисията увеличение на кредита, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 61. Разходи за сключени бюджетни упражнения — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

ТАБЛИЦА

за разпредѣляне кредита по § 61 за изплащане разходи по сключени бюджетни упражнения по Министерството на търговията, промишлеността и труда

- 1) веществени разходи — 400.000 л.
- 2) лични разходи — заплати, пѣтни и дневни, лекции и други — 71.900 л.
- 3) на фонда „Обществени осигуровки“ — 28.100 л. — Всичко 500.000 л.

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 61, заедно съ таблицата къмъ него, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 62. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 30.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 62, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 63. Връщане неправилно внесени суми по текущия бюджетъ“ — не се предвижда кредитъ.

Председателствуващъ Георги Марковъ: По § 63, кредитъ не се предвижда.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 64. Запазенъ фондъ за усявяване кредититъ за веществени разходи — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 64, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„Глава II.

ДИРЕКЦИЯ НА СТАТИСТИКАТА.

А. Лични разходи.

„§ 65. Възнаграждение на частни лица за участие въ специални служби на Дирекцията: 1. на лѣкарь за провѣрка на листчета за умирающията по 80 ст. на класирано листче; 2. на членоветъ на Върховния съветъ по 100 л. на заседание; 3. хонораръ на лица, помѣстили статии за тримесечното списание на Дирекцията — 30.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 65, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 66. Формено облѣкло и обуца за прислужниците и пом.-машиниста — 20.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 66, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

Б. Веществени разходи.

„§ 67. Поддържане на помѣщенията: малки поправки, измазване и приспособления, инсталации, почистване, миене, дезинфекциране, освѣтление, отопление и материали за тѣхъ, вода, смѣтъ, каналъ, застраховка и др. — 150.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 67, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 68. Мобили и покѣщнина: купуване, поправяне, поддържане, пренасяне на мобили и др. необходими предмети за обзавеждане на помѣщенията; маси, столове, етажерки, бюра и др. подобни — 40.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 68, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 69. Канцеларски потрѣби и материали: хартия, мастило, пишущи машини, циклостили и др.; регистри, закони, обявления, поддържане, подшиване, превозване и пренасяне на разни книжа; купуване научни статистически книги; закони, наредби и др. амбалажи и материали и опаковка и за експедиция; пощенски, телеграфни и телефонни такси, работни блузи и други — 195.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 69, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 70. За печатане въ Държавната печатница публикациитъ на Дирекцията, формуляри, наставления и други книжа — 2.180.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 70, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 71. За купуване, поправяне или наемане машини съ принадлежноститъ имъ за механическа сводка, заедно съ разноснитъ по доставянето имъ; за купуване резервани

части и приспособления за тѣхъ; превозъ, транспортъ и други — 400.000 л.“

Комисията увеличи кредита отъ 400.000 л. на 500.000 л.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 71, както се докладва, съ приетото увеличение на кредита, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 72. За изплащане членския вносъ на България въ Международния статистически институтъ — вноската 1.000 холандски флорини — 47.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 72, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 73. Наемъ за помѣщения — 320.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 73, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„Подготвяне и извършване преброяване.

А. Лични разходи.

„§ 74. Пѣтни и дневни на длѣжностни и частни лица, отъ които 270.000 л. за пѣтни и дневни пари на длѣжностни и частни лица за преброяването, включително и трайнитъ насаждения въ Царството — 300.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 74, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 75. Възнаграждения на работници за пренасяне на статистически материали по преброяването, включително и за фонда „Обществени осигуровки“ — 90.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 75, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 76. Формено облѣкло и обуца на прислужниците — 8.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 76, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

„§ 77. Мобили и покѣщнина: купуване, поправяне, поддържане и пренасяне на мобили и др. необходими предмети за обзавеждане на помѣщенията; маси, столове, етажерки, шкафове, бюра и др. подобни — 20.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 77, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 78. Канцеларски потрѣби и материали: хартии, мастило и др.; превозване и пренасяне материали и книжа; амбалажи и материали за експедиция; работни блузи; пощенски, телеграфни и телефонни такси и всѣкакви други разходи, свързване съ разработване на материалитъ по преброяването — 40.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 78, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 79. За доставка на картони, мантила за разработване материалитъ по преброяването — 80.000 л.“

Комисията увеличи кредита отъ 80.000 л. на 180.000 л.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 79, както се докладва, съ приетото отъ комисията увеличение на кредита, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„Глава III.

Минерални бани и води.

A. Лични разходи.

„§ 80. Заплати на личния съставъ (Вижъ обяснителната таблица къмъ 29. заседание):

а) заплати — 4.058.800;

б) безотчетни платни и дневни — 49.200 — 4.108.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 80, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„Б. Общи вещевени разходи.

„§ 81. Проучване на минерални води и направа на съоръжения за каптиране и запазване на последнитъ; доставка на потребнитъ за проучване апарати, пособия, книги, за не повече отъ 10.000 л., машини, съчва, сонди, превозни срѣдства и разходи по проучване и обзавеждане на химич.-металургическата лаборатория и др. — 250.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 81, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 82. За печатане реклами отъ държавата за държавнитъ бани — 15.000 л.;

помощи за печатане реклами за разни печатни издания — 10.000 л.;

помощи на Балнеоложкото д-во за издаване на списание — 15.000 л. — 40.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 82, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 83. Наемъ на помѣщение — 15.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 83, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 84. Поддържане на помѣщенията: малки поправки, замазване, приспособления, инсталации, чистене, миене, дезинфекция, освѣтление, отопление и материали за тѣх; вода, смѣтъ, каналъ, застраховки и др. Резервни части за освѣтлението и отоплението, поправка на последнитъ; консумативни материали: жици, крушки, дърва, вжглища, машинно масло, бензинъ и др.; за електр. енергия, пожарогасители и предупредителна инсталация — 1.200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 84, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 85. Мобили и покъщнина: купуване, поправка, поддържане и пренасянето имъ и др. предмети, необходими за обзавеждане на помѣщенията; маси, столове, етажерки, бюра и др.; медицински уреди, бѣло за изтриване, бѣли престилки, нальми, бузи за машиниститъ и огняритъ, сапунъ за изпиране на бѣлото и др. — 800.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 85, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 86. Канцеларски потреби и материали: хартия, мастила, пишущи машини, циклостили и др.; печатане на разни бланки, регистри, формуляри, наредби и др.; подвързване, подшиване и разходи за експедиция; пощенски, телеграфни и телефонни такси и др. — 75.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 86, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 87. Поддържане на градинитъ и парковетъ съ съчва, семена, торове, дървета, саксии, градински пейки и др.; постройки на цвѣтарници, залесяване, купуване и поддържане на коне и коли, за обслужване на градинитъ и парковетъ. — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 87, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„В. Инвестиции.

§ 88. Довършване и доплащане започнатитъ постройки, за поправка и преустройство на такива при минералнитъ бани и помощъ на околниската кооперативна баня „Вонеща вода“ — с. Вжглевци отъ 100.000 л. — 2.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: По § 88 има направени три предложения. Първото предложение е отъ народния представител г-нъ Владимиръ Рашевъ. То гласи така: (Чете)

„Въ § 88 помощта на околниската кооперативна баня „Вонеща вода“, с. Вжглевци, да бѣде увеличена отъ 100.000 л. на 200.000 л.“

Докладчикъ Никола Търкалановъ: Министърътъ не е съгласенъ.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Второто предложение е отъ народнитъ представители г-нъ Еню Поповъ и г-нъ Димитъръ Гичевъ. То гласи така: (Чете)

„Въ текста на § 88 отъ бюджета за разходитъ на Министерството на търговията, промишлеността и труда, въ края, следъ думата „лева“ се прибавя: „и за постройка ново банско помѣщение на „Момина-баня“ въ Хисаря — 1.778.640 л., като общиятъ кредитъ по този параграфъ се увеличи съответно на 3.778.640 л.“

По сѣмъ въпросъ народниятъ представител г-нъ Димитъръ Гичевъ е подалъ самостоятелно предложение. То гласи така: (Чете) „Да се увеличи съ 2.000.000 л. за строежъ на „Момина-баня“ — Хисаря“.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-нъ председателю! Моля Ви се, дайте ми думата.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата г-нъ министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Г-да народни представители! Ще ви моля, поради едно опущение, което стана преди малко при гласуване на § 51 отъ бюджета, да се съгласите помощта на Ваиненския мостренъ панаиръ да бѣде, вмѣсто 150.000 — 350.000 л., сир. да се увеличи съ още 200.000 л., за което азъ имамъ съгласието на г-нъ министра на финанситъ. За да не става нужда въ срокъ отъ 24 часа, така както гласи правилникътъ, сир. утре да правяме тази фактическа грѣшка, азъ ви моля, да се съгласите сега да стане тази поправка, макаръ и да не е процесуално правилно това.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: Г-да народни представители! Позволете ми да дамъ едно обяснение по § 51, който току-що гласувахме. Станала е една фактическа грѣшка, която г-нъ министърътъ предлага да я поправимъ

сега, вмѣсто това да стане въ идното заседание. Съ съгласието на г-нъ министра на финанситѣ, помощта за Варненския мостренъ панайръ по § 51 вмѣсто 150.000 л., да стане 350.000 л., сир. да се увеличи съ 200.000 л.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Забележете, г-да народни представители, че този въпросъ бѣше дебатиранъ и въ бюджетарната комисия.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Ще гласуваме това предложение на г-нъ министра на търговията.

Които приематъ щото помощта за Варненския мостренъ панайръ по § 51, който току-що гласувахме, отъ 150.000 л. да се увеличи на 350.000 л., съ което е съгласенъ и г-нъ министърътъ на финанситѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

По § 88 давамъ думата на г-нъ Димитъръ Гичевъ, за да развие предложението си.

Димитъръ Гичевъ: Г-да народни представители! Ще се опитамъ да изтъкна много малко съображения, които надѣвамъ се да могатъ да ви убедятъ въ нуждата да се увеличи кредитътъ по този параграфъ съ 2 милиона лева, предназначени специално за строежъ на нова баня въ Хисаря, на мѣстото на така наречената „Момина-баня“. Излишно е, следъ даннитѣ, които ни даде г-нъ министърътъ на търговията не само за значението на нашето банско дѣло, но и за това, че минералнитѣ бани даватъ приходи на държавното съкровище — нашитѣ държавни бани не само посрѣщатъ сами всички свои разходи, но даватъ и нѣщо въ плюсъ, въ полза на държавната хазна — да ви навеждамъ специални съображения, за да приемете предложението, което правя. Азъ бихъ ималъ куража да направя моето предложение дори ако нашитѣ минерални бани бѣха дефицитерни. Защото, споредъ менъ, тѣхното предназначение не е да даватъ приходи на държавата — държавата не може да желае непремѣнно да печели отъ тѣхъ. Тѣ иматъ грамадно значение за възстановяване здравето на българския народъ; тѣ иматъ голѣмо значение и като лѣчебни мѣста, къмъ които ние можемъ да привлечемъ единъ голѣмъ притокъ отъ чужденци и да имаме единъ великолепенъ източникъ на толкова ценнитѣ и необходими за насъ днесъ чужди платежни срѣдства.

Крайно време е, г-да народни представители, ние да обърнемъ по-големъ внимание изобщо на нашитѣ лѣтoviща и по-специално на нашитѣ минерални бани. Трѣбва, за съжаление, да се констатира, че докато повечето отъ държавнитѣ минерални бани сѫ почти устроени — вземете банята „Овча-купель“, където сѫ хвърлени толкова десетки милиона лева; вземете Горна-баня, Банкя, Вършецъ и пр. — единствена „Момина-баня“ въ Хисаря се намира въ това положение, въ което сѫ ни я оставили още римлянитѣ — строена е презъ времето на Максимилиана — само съ единъ басенъ, много замърсенъ, и безъ нѣкакви удобства. А тази баня е може би най-реномирана, най-известна както у насъ, така и въ чужбина, и най-лѣковита, порази своитѣ свойства. Нейната лѣковитостъ привлича посетители почти отъ всички страни на Балканския полуостровъ, понеже тя е единствената, съ която Богъ е надарилъ само нашата земя. Нашитѣ опитъ въ 1934 г. — да бѣде изградена тамъ нова баня съ два басена, съ предвидения кредитъ около 10—12 милиона лева — бѣше осуетенъ, поради развитиѣ се събития въ страната. Днесъ, следъ като капиталитѣ и проучванията тамъ сѫ почти привършени, азъ ви моля, моля и г-нъ министра на търговията, който е същевременно и министъръ на природнитѣ богатства и банитѣ, за сега поне, докато тѣ не сѫ преминали къмъ Дирекцията на народното здраве, да се съгласите да гласуваме тѣзи 2 милиона лева, които далечъ нѣма да стигнатъ, но съ които ще туримъ едно начало. А единъ пътъ началото турено, строежътъ почнатъ, никой въ бъдеще не би ималъ куража да го изостави.

И действително, г-да народни представители, малко по-срамени трѣбва да се чувствуваме, че общини, които иматъ въ притежание минерални извори, като тая въ с. Ба я, Карловско, и тая въ с. Каменица, при Лѣджене, направиха въ всѣко отношение модерни, същевременно и кокетни и образцови бани, а държавата, респективно Министерството на търговията, при най-лѣковития, при най-известния и при най-много посещавания минераленъ изворъ „Момина-баня“ въ Хисаря търпи още първобитната рамска постройка.

И азъ ви моля да се съгласите да увеличимъ кредитъ то този параграфъ съ 2 милиона лева, съ които нѣма да обременимъ бюджета, за да туримъ едно добро начало въ това отношение. Съ това ще се услужи както на лѣчението на народа ни, така и за привличането на оная голѣма маса чужденци, които иматъ нужда да се ползватъ отъ лѣко-

вититѣ свойства на тая вода, които, обаче, не могатъ да търпятъ неудобствата и мърсотинитѣ, които днесъ съществуватъ тамъ. Убеденъ съмъ, че и г-нъ докладчикътъ ще бѣде съгласенъ.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Петко Стайновъ.

Петко Стайновъ: Г-да народни представители! Азъ обръщамъ внимание на г-нъ министра на търговията, че действително въ това отношение неговиятъ бюджетъ не е оказалъ конструктивенъ бюджетъ. Въ него има предвидени увеличения на разни помощи, както, напр., преди малко се увеличи помощта за мострениа панайръ въ Варна и др. Когато се касае, обаче, да строимъ — както бѣше по въпроса за проучванията за петролъ, така сѣщо и тукъ по въпроса за постройка на бани, въобще за строежъ — азъ не виждамъ въ Вашия бюджетъ, г-нъ министре, увеличение на кредититѣ, съ огледъ предприемане на строежи. Въ Вашия бюджетъ има действително увеличение на кредититѣ, но за разни помощи, а за строежи — както на търговско-промишлени училища, така и на бани — азъ не виждамъ такова увеличение. Въобще Вашиятъ бюджетъ страда въ това отношение.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Имате грѣшка, г-нъ Стайновъ.

Петко Стайновъ: Защо?

Министъръ Илия Кожухаровъ: Защото всички кредити за строежъ сѫ къмъ Министерството на благоустройството и едва тепърва, следъ като тѣ се гласуватъ, ние ще се занимаемъ съ разпредѣленията на тия кредити по различнитѣ министерства. Тукъ сѫ предвидени кредити за дребни ремонти.

Петко Стайновъ: Въ всѣки случай азъ намирамъ, че за постройката на сгради при минералнитѣ бани, както и за постройка на търговско-промишлени училища по Вашето ведомство, необходимо е да се дадатъ повече кредити.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Така се редятъ строителнитѣ мероприятия, че ведомственитѣ кредити отиватъ въ Министерството на благоустройството и отъ тамъ, впоследствие, става тѣхното разпредѣление.

Специално по въпроса, който повдигатъ г-нъ Гичевъ и г-нъ Стайновъ, ще кажа следното. И ние, г-да народни представители, сме съ същата загриженостъ за нѣви постройките въ „Момина-баня“ и другитѣ минерални бани. Презъ тази година, 1939, ние ще довършимъ голѣмитѣ капитални работи около този изворъ, за да помислимъ догодина за голѣми строежи. И да предвидимъ тия кредити, мѣчно ще ги оползотворимъ, защото подземната вода е едно пулсиращо сърдце, много деликатно, което трѣбва да бѣде преди всичко охранено, а сетне застроено. Тая година ние ще привършимъ предварителната работа по капитала, която до края на строителния сезонъ едва ще бѣде завършена. И едва за 1940 г. може да бѣде поставенъ въпросътъ за строежъ.

Азъ сподѣлямъ, обаче, тия грижи, които изказватъ господата и ще имамъ предвидъ препорѣжитѣ, които тѣ направиха.

Иванъ Петровъ: Всичко това се каза въ бюджетарната комисия.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Минчо Драндаревски.

Минчо Драндаревски: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ моля въ § 88 да се предвиди една сума отъ 100.000 л. за възстановяване на Мерицлерския изворъ, Чирпанско. Вие знаете много добре, че Мерицлерскиятъ изворъ е единствениятъ минераленъ изворъ въ България, който нѣкога съперничеше на изворитѣ въ Карлсбадъ; единствениятъ изворъ, който съ своята лѣковитостъ, съ своята минерална вода правѣше честь, бѣше гордостъ за България. Поради земетресението въ 1928 г. днесъ тоя изворъ е почти на изгубване. Преди нѣколко години се почна капитането на водата на този изворъ и сега положението е такова, че водата е намѣрена, обаче нѣма срѣдства да се изкара на повърхността, за да може нанстина да бѣде употребена отъ ония, които иматъ пужда отъ нея, за да се лѣкуватъ.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Каква сума трѣбва?

Минчо Драндаревски: Азъ Ви моля да гласуваме сумата 100.000 л. Г-нъ министре! Тамъ има 6-7 кладенци. Въ всичкитъ има вода, обаче за да може да се изкара водата съ помпи поне отъ единия кладенецъ, необходими сѫ сръбства.

Министъръ Илия Кожухаровъ: Азъ напълно възприемамъ това, което предлага г-нъ Драндаревски, обаче г-нъ министърътъ на финанситъ заяви, че е съгласенъ съ 50% отъ сумата въ Вашето предложение — 50.000 л.

Минчо Драндаревски: Добре, съгласенъ съмъ.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Ще гласуваме. По § 88 отъ г-нъ Гичевъ има направени две предложения. Едното, направено заедно съ г-нъ Еню Поповъ, е за 1.780.000 л., а другото за 2.000.000 л.

Има думата г-нъ докладчикътъ.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: Г-да народни представители! Мотивитъ за искането на тая грамадна сума отъ г-нъ Гичевъ сѫ много хубави, и никой нѣма нищо противъ. Обаче г-нъ Гичевъ трѣбва да посочи и приходни източници. Г-нъ министърътъ на финанситъ не е съгласенъ съ тия предложения и азъ моля да не се гласуватъ предложенята на г-нъ Гичевъ.

Що се отнася до сумата, която иска г-нъ Драндаревски, г-нъ министърътъ на финанситъ и г-нъ министърътъ на търговията сѫ съгласни да се отпусне, за продължаване проучванията на Меричлерския изворъ, една сума отъ 50.000 л. Моля тия измѣнения да се приематъ.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Ще гласуваме. Който приема предложението на г-нъ Гичевъ — да се увеличи кредитътъ по § 88 съ 2.000.000 л. за строежъ на „Момина-бана“ въ Хисаря — моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Който приема предложението на г-нъ Минчо Драндаревски, съ което г-нъ министърътъ на финанситъ е съгласенъ, а именно да се увеличи кредитътъ по § 88 съ 50.000 л. за възстановяване на Меричлерския изворъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Който приема § 88, съ току-що приетата поправка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 89. Водоснабдяване и провеждане на минералнитъ и др. води; канализация на минерални бани, направа на резервоари, на инсталации за изстудяване на водата, поддържане на водопроводитъ; доизплащане суми за водоснабдяване на минералнитъ бани и др. — 1.200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Който приема § 89, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Търкалановъ: (Чете)

„§ 90. Изплащане на отчуждения презъ миналата бюджетна година, откупенъ по доброволно спазаряване общински имотъ около 50 декара въ с. Момина-бана, Карловско, за нуждитъ на банитъ — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Който приема § 90, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Бюджетътъ на Министерството на търговията, промишлеността и труда за 1939 бюджетна година се приема отъ Народното събрание. (Рѣкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Пристъпваме къмъ разглеждане на

БЮДЖЕТОПРОЕКТА НА ГЛАВНАТА ДИРЕКЦИЯ НА ПОШИТЪ, ТЕЛЕГРАФИТЪ И ТЕЛЕФОНИТЪ

Има думата народниятъ представител г-нъ Петъръ Стояновъ.

Петъръ Стояновъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Сложенъ е на разглеждане бюджетниятъ на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ. Вземамъ думата, за да мога да обясня значението и ролята на службитъ, които се обединяватъ въ Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ. Азъ не вѣрвамъ да се намеря между насъ нѣкой, който да отрече грамадната полза на тѣзи служби по отношение на стопанския и културния животъ. Заради туй защото, ако е вѣрно, че морето съединява най-отдалече-

нитъ страни, службитъ, които сѫ предвидени въ бюджета на Дирекцията на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ, не само че съединяватъ, сближаватъ, но даватъ и възможностъ въ едно най-късо време да могатъ известни лица да се споразумяватъ отъ най-отдалечени пунктове.

Службитъ по Дирекцията на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ сѫ раздѣлени на нѣколко категории. Първата категория е тази, която се занимава съ пощата, колетната служба и ценнитъ книжа. На второ мѣсто идва телеграфитъ, който заедно съ радиотелеграфията извършва една отъ най-важнитъ служби. Трета една група служби сѫ телефонитъ. Четвърта служба е радиослужбата. Къмъ Дирекцията на пошитъ сѫ и чековата и спестовната служба — службата на Пощенската спестовна каса. Всички тѣзи грамадни служби въ нашата страна се изпълняватъ отъ единъ персоналъ кръгло отъ 5.429 души, плюсъ 490 души раздавачи — пета степенъ чиновници.

Г-да народни представители! Като вземете предъ видъ какъвъ прогресъ направи отъ войнитъ насамъ техниката по отношение на всички тѣзи служби, вие ще дойдете до убеждението, че ежедневно би трѣбвало тия служби да бждатъ въ постояненъ контактъ съ техниката, да подготвяватъ съответенъ технически персоналъ, за да може всичката тази апаратура да ладе действително очакванитъ резултати и да оправдае задачитъ, които ѝ се възлагатъ. Ако нѣкога морзовиятъ телеграфъ бѣше една новостъ, днесъ вие виждате, че радиото, радиотелеграфията, радиотелефонията и маса други нововъведения даватъ възможностъ още въ сѣщия моментъ, когато нѣкое лице пожелае, поради нѣкакъви търговски интереси, да влѣзе въ сношение съ нѣкой далеченъ свой кореспондентъ, да могатъ да си уеднаквятъ предложенята и да извършатъ своитъ сдѣлки.

До каква степенъ се е разрасла тази служба въ последнитъ 10 години, ще ви стане ясно отъ следната статистика, съ която разполагамъ. Въ България имаме 10 първостепенни станции, 13 второстепенни, 20 третостепенни, 102 четвѣртостепенни, 442 петостепенни, 56 държавни и 70 телеграфопощенски постове на разнитъ общини. Всички станции и телеграфопощенски постове обслужватъ, даватъ услугата си, на едно население отъ 2.642.000 души кръгло, отъ които само 125 станции градски обслужватъ 1.350.000 жители. А като вземете предвидъ населението на цялата страна, вие ще видите, че повече отъ 3 и половина милиона души българско население остава далечъ отъ тази служба, не може да се ползува отъ нейнитъ услуги, поради туй, че тя е разположена далечъ. То е принудено да прибѣгва до най-близкитъ постове, или до най-близката станция. За да може да се извършва своевременно и най-безпрепятствено отправяне на всичкото кореспонденция, всички съобщения за разговори и пр., службата има своята организация. Така до 31 декември 1938 г. нашето телеграфопощенско ведомство е разполагало съ 1.256 раздавачи. На 4.785 жители въ страната се пада единъ раздавачъ. Но понеже не всички населени пунктове въ страната иматъ станция, то всѣки пощенски раздавачъ, въ селищата, които сѫ снабдени съ пощенски станции, обслужва 2.103 души кръгло. Отъ статистиката, която се държи излиза, че всѣки единъ раздавачъ сръдно дневно прави къмъ 10 км. път, за да разнесе далената му кореспонденция и да се върне обратно да получи новитъ пратки.

Числото на междуселскитъ куриери на 31 декември 1938 г. е 452, обаче 42 отъ тѣхъ се задържатъ, иматъ съвършено друго предназначение въ станицитъ. Въ такъвъ случай, значи, имаме следното: въ момента въ цялата страна ние имаме 410 междуселски участъци, които се обслужватъ както следва: ежедневно само 11 пункта; 6 пъти седмично — 53 пункта; 4 пъти седмично — 2 пункта и 3 пъти седмично — 344 пункта. Отъ това се вижда, че само 15% отъ куриеритъ обхождатъ участъцитъ 6 пъти седмично, а грамадната частъ обслужватъ участъка си само 3 пъти седмично. 376 куриери обслужватъ участъцитъ си съ коне, а 34 — пеша, поради мѣстността. При това, участъцитъ по размѣръ далечъ надхвърлятъ нормата, поедвидена въ чл. 13 отъ закона за селската телеграфопощенска служба. Отъ 4.260 села въ страната, само 2.318 се радватъ на държавна съобщителна връзка, а останалитъ 1.942 се обслужватъ отъ общински служаци, и въ момента наличниятъ персоналъ е недостатъченъ за правилното отправление на ежедневната служба. Липсата на персоналъ е особено чувствителна презъ лѣтото, при използване на отпускитъ, а така също при заболяване на служащитъ при станицитъ и презъ празниците. За смекчаване на тия нужди, въ бюджета на Главната дирекция на пошитъ редъ години е билъ предвижданъ специаленъ кредитъ за наемане на надничари за извършване на тази служба. Обаче отъ 1935 г. насамъ този кредитъ се премахна, което е влошило твърде много положението на службата. Много отъ

служаци, по липса на заместници, сж възпрепятствувани да използват почивките си, а други се заместват от низши служаци — обстоятелство, което се отразява твърде зле на службата.

За избягване на отрицателните резултати е необходимо да се предвиждат минимум 30 души резервни чиновници, които да бъдат командирвани където се окаже нужда. Също така е затруднено положението и на пощенските служители през големите празници с подаването на голем брой визитни картички и колетти. За навременното отправяне на тия пратки необходимо е да се предвижда един кредит минимум от 250.000 л. — за наемане временни надничари, опитни и честни бивши служители по това ведомство.

За да ви стане ясно колко тежка и отговорна е службата по пощите, азъ ще си позволя да ви приведа следните цифри. През 1932 г. сж пренесени и раздадени 170.845.547 писма, а през 1938 г. — 187.071.561 писма. През 1937 г. сж пренесени 1.050.517 колетти, а през 1938 г. — 1.171.563. Ценни книжа, било квитанции за събиране на суми, било разни други ценни книжа, по които се получават суми, сж отправени и разнесени през 1937 г. — 301.009, а през 1938 г. — 309.057.

По въздушната поща през 1937 г. сж пренесени 243.161 писма, а през 1938 г. — 269.352 писма.

Г-да народни представители! От тѣзи цифри и от цифрите за персонала, които ви прочетох, вие виждате колко е затруднен персоналетъ, колко той е претоварен физически. И за да може да му се помогне, ще трѣбва да се направят известни подобрения. Тѣзи подобрения, ако се правѣха системно, ако можеше своевременно да се предвиждат въ бюджетитъ, може би нѣмаше да дойдемъ до туй влошено положение, въ каквото се намираме днесъ. И затуй администрацията на пошитъ е принудена да прибѣгва къмъ извънредни кредити и къмъ заеми, за да може да подобри службата.

Единъ другъ клонъ отъ тази служба — това е телефонията. Софийската телефонна група съ нумера, не съ ржчна централа, е съ 8.060 нумера, отъ които сж заети само 7.680, а незаети — 380. За новитъ централи, автоматичнитъ: „Львовиятъ мостъ“, „Военното училище“, „Червентъ кръстъ“, „Княжево“, „Красно село“, „Бояна“, „Горна баня“, „Надежда“, „Банка“, „Малашевци“ и „Слатина“, ако проследите цифритъ, ще видите, че много бързо се заематъ постове, и ако своевременно не се взематъ мѣрки, за да може да се предвиждатъ съответнитъ помѣщения и направятъ съответнитъ поръчки, ще се дойде до такива случаи, каквито има нѣкъде — да не е възможно да бъде удовлетворена молбата на единъ гражданинъ, въпреки че предлага да предплати своя постъ, да бъде обслуженъ. Напр., Малашевската централа отъ 20 автоматични постове днесъ има само 8 свободни. Слатинската нѣма нито единъ. Тѣй че който и да пожелае, каквито и молби да употреби, никой нѣма да бъде въ състояние да може да му услужи. Така става и въ провинцията.

Въ гр. Габрово при централа инсталирана за 400 телефонни постове, днесъ нѣма нито единъ постъ свободенъ; нито единъ гражданинъ въ Габрово не може да получи телефоненъ постъ. Въ Бургасъ е монтиранъ нумераторъ съ 1.200 телефонни поста, а днесъ има на разположение само 488. Нѣма да минатъ много години, когато и тамъ ще станатъ недостатъчни. Въ Варна е инсталиранъ нумераторъ съ 1.000 поста, а има всичко на всичко свободни 34. Въ Стара Загора — 660, а всичко на всичко има свободни 211. Русе — 1.000 поста, а днесъ разполага съ 277 свободни.

Всичко туй иде да ни покаже колко нуждитъ сж напреднали, колко населението привиква къмъ услугата на телефонната служба и колко бързо се разграбватъ постове. Естествено, и приходитъ сами по себе си порастатъ. Ако проучите приходитъ на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ, ще видите, че гѣ надхвърлятъ разходитъ съ 118 милиона лева.

Казахъ въ началото, че това ведомство е повече ведомство на техниката и заради туй трѣбва да се следи и да се въвеждатъ всички нововъведения и измѣнвания. Сжествува тѣй наречената модерна телефония съ високофреквентна уредба. Какво значи това? Ако за водене единъ междуградски разговоръ досега бѣ необходимо да има отдѣлна двойка жици, посредствомъ особената високофреквентна уредба едновременно по една и сѣща двойка могатъ да се водятъ отъ три до шестъ телефонни разговори. Сега имаме вътрешна телефонна високофреквентна уредба за София—Ломъ. Тя е съ три канала. По нея, значи, едновременно могатъ да се водятъ три разговора. София—Варна и София—Хасково за сега сж само едноканални. Русе—Варна, Стара Загора—Бургасъ и Стара Загора—Русе сж сѣщо едноканални.

Обаче за международни телефонни съобщения, като имате предвидъ, че днесъ можемъ да имаме разговори почти съ всички столици въ Европа, телефонитъ трѣбва да иматъ такава уредба, която да позволи свършено сполучливо да се водятъ далечни разговори. Каналтъ София—Русе ни е даденъ за връзка между Бургасъ, Истанбулъ и Атина. Вториятъ каналъ ни е даденъ за София—Бургасъ. Имамъ триканална уредба София—Бѣлградъ: една за София—Бѣлградъ, друга за София—Будапеща и трета за Бѣлградъ—Истанбулъ. Имамъ едноканална уредба София—Бѣлградъ за директни съобщения София—Берлинъ. Имамъ триканална уредба София—Солунъ: единъ каналъ за София—Атина, втори за Бургасъ—Атина и трети за София—Солунъ. Друга триканална уредба е София—Истанбулъ: единъ каналъ за Бургасъ—Истанбулъ, втори за Истанбулъ—Бѣлградъ и трети — София—Истанбулъ. Въ този моментъ има искане отъ германската администрация за осигуряване директна телефонна връзка съ Турция — Берлинъ—Истанбулъ презъ София. Така България ще запази положението на единственъ транзитенъ центъръ на телефоннитъ разговори между Европа и Азия.

Има друга една уредба — далекопишешитъ машини. По-рано, следъ морзовия апаратъ, се въведе хюговиятъ апаратъ. Когато натиснете тукъ една буква, на приемателната станция се отпечатва сѣщата буква. Обаче днесъ има възможностъ, както ви обяснихъ преди малко, съ тѣй наречената високофреквентна уредба, на една и сѣща двойка жици, по която се води телефоненъ разговоръ, да прикачите и една такава далекопишеша телеграфна уредба, за да може много по-бързо и много по-сигурно да се предаватъ телеграмитъ. Такива уредби имаме между София—Цариградъ, София—Бѣлградъ, София—Бургасъ и София—Атина, независимо отъ телефоннитъ връзки. Ние искаме да създадемъ сѣщо такава уредба и между София—Варна, София—Бургасъ, София—Пловдивъ и София—Русе. Посредствомъ тия уредби всичкитъ тоя товари, който пада сега на една грамадна частъ отъ хюговитъ апарати, ще може да се намали, а хюговитъ апарати ще се дадатъ на други, по-второстепенни станции.

За всичко туй се иска единъ планъ. Къмъ този планъ съответната администрация е подготвена, обаче липсватъ срѣдства. Тѣзи срѣдства бавно ще трѣбва да се намиратъ, за да може да се увеличи трафикътъ и да можемъ да удовлетворимъ належащитъ нужди. Азъ самъ мога да ви заявя отъ практика, че ако поискате единъ разговоръ отъ Варна съ София, ще го получите веднага само тогава, когато имате правилно уредена служба. Днесъ, отъ Бургасъ се срѣщатъ затруднения и често пѣти онези, които иска да говори съ София, ще трѣбва да чака дълго време и и ще бъде принуденъ да иска бързъ разговоръ, който се таксува двойно. Посредствомъ новитъ уредби на „Радиотелефония“ имаме следнитъ връзки: радио-Виена — директно непосредствено, кръгло презъ всичкото време. Сѣщо имаме директна връзка съ радио-Берлинъ. Сѣщо имаме ратчовъзка София—Лондонъ. Имамъ връзка и съ Будапеща, Парижъ и Варшава. Съ Бейрутъ радиовръзка имамъ само за дадено време, поради липса на достатъчно предаватели и приемници.

Всичко туй, г-да народни представители, иде да ни докаже, че ако тѣзи уредби сж правилно и своевременно установени, ще имаме чувствителни приходи отъ такситъ за тия услуги.

При въвеждане непрекъснатото действие на всички станции се работи на сеанси. Установяването на нощи телеграфни връзки и спяното пакъ по липса на съответни апарати.

Проучванията, направени отъ ведомството, установяватъ, че има маса градски населени пунктове, където има телефонни съобщения само сутринъ отъ 8 до 12 и отъ 2 до 6 часа. И заради туй често пѣти има повикъ отъ населението да се използватъ телефоннитъ връзки и въ по-късни часове, особено въ пунктоветъ, където действително търговскитъ връзки съ други пунктове сж особено оживени. Но туй не може да стане само поради липса на срѣдства, за да бъде назначенъ съответниятъ персоналъ, защото не може единъ телефонистъ да бъде непрекъснато привързанъ къмъ апарата. Необходимо е да има смѣна, за да може да си почине, за да продължи вечеръ до късно.

Имамъ само три второстепенни станции, които иматъ ограничено действие. Всички останали сж съ кръгло действие. За да ги направимъ денонощни, както останалитъ второстепенни станции, необходимо е да бъдатъ назначени 10 души телефонисти и 6 души раздавачи, а това ще повлече увеличение на разхода съ кръгло 307.000 л.

Имаме 15 третостепенни станции, въ които, ако направим телефонното действие непрекъснато, са необходими 53 телефонисти и 30 раздавачи, а това ще увеличи разхода с 1.600.000 л. годишно. Ако се назначат 23 телефонисти и 15 раздавачи, телефонните съобщения ще траят от 8 ч. сутрин до 12 ч. през нощта. За това ще бъде необходимо увеличение на кредитите към около 700.000 л.

Казах ви и по-напред, че персоналят в телефонната служба от 5.563 души през 1934 г. е бил намален на 4.921 през 1935 г. През 1936 г. е бил увеличен на 4.997, а в 1937 г. — на 5.314. Във това число не влиза броят на раздавачите.

Една належаща задача за правилното отправление на службата в пощит и телеграфите е, преди всичко — независимо от това, че персоналят трябва да бъде дисциплиниран, и да познава добре службата си технически и практически — той да бъде поставен и при съответната обстановка, за да може правилно и добросъвестно да изпълни своето предназначение. Затова още от първия ден на създаването на службата е въведено формено облекло за някои категории чиновници. Съ течението на времето, с разрастване на службата, е намаляло обръщането на внимание върху персонала от този важен отрасъл. Във последно време службата се е убедила, че е абсолютно необходимо да се предвиди един по-голям кредит, за да може специално тия по-низши служаци, които извършват службата си във от помъщенията, да имат едно установено формено облекло и пелерини, за да може във дълго време по-спокойно да извършват своята служба.

Преди няколко години се въведе въ някои населени места, изпращаните суми чрез пощенски записи да се разнасят въ домовете на адресантите. Опитът, направен от службата, е показал, че това е от голяма полза. И заради туй въ новия бюджет ще видите, че за няколко населени пункта се правят увеличения и тази служба заема все по-голям и по-голям размер.

Независимо от всичко туй, за да може писмовната кореспонденция да изпълни своето предназначение; за да може да се достави навреме на адресантите, не е необходимо само нейното пренасяне, но и нейното по-често събиране въ различните пунктове. И заради туй Дирекцията на пощит и телеграфите е въвела моторетки, за да може не само по един път, а по три пъти, а въ някои населени пунктове и по четири пъти през деня да се събират писмата и своевременно да се отправят за тяхното предназначение. Всичко туй е направено с голями усилия, благодарение на голямите икономии и на рационалното водене на службата, без да се искат големи увеличения на съответните кредити.

Г-да народни представители! Вие виждате, че едно ведомство, чисто техническо, ще може да просперира правилно само тогава, когато не остане животът да го блъска, а когато то своевременно предвижда и взема мерки за подобрене на цялата своя служба.

Въ миналото поправката и поддържането на линиите е ставало по примитивен начин. Често пъти, когато са били скъсвани поради буря някои важни въжати или линии, персоналят е отивал до мястото на повредата и е пренасял материал с кола, а това е удължавало времето на поправката. А знаете, че само въ определено време стават телефонните разговори. През туй време си могли да дойдат приходи срещу услугите, които биха се правили, но ведомството е лишавано от тия приходи, защото не е могло да удовлетвори нуждите на населението. Въ туй отношение трябва да се признае, че службата е положила твърде големи усилия. Днес поправката, ремонтването и поддържането на повредените или нови линии става вече по един обмислен начин. Службата е снабди с съответните бързи превозни средства, за да може, с появяването на дадена повреда, въ най-скоро време персоналят да стигне на мястото на повредата, съ всички необходими материали и бързо да направи съответната поправка.

Разпределението на линиите въ цялата страна трябва да става и с оглед повредата им, въ време на война. Заради туй службата въ последните години си е дала за цел да направи едно ново устройство на всички линии въ страната по начин, да могат те да бъдат абсолютно сигурни по отношение извършване службата с тях. Ако, не дай Боже, някъде стане някоя по-голяма повреда, да има своевременно връзка по околните пъти, за да не се изолира нито въ един момент някоя пункт от връзка към центъра и да не се знае що став.

Г-да народни представители! Материята е суха. Тя може да се изясни въ съзнанието на всеки едно само тогава, когато той отиде въ пощит, когато се срещне

всички планове, когато се види всяко онова, което въ последните години е извършено. И когато го сравните с средствата, с които е извършено, вие не може по чиста съвест да не признаете, че въ това ведомство въ последните години, па ако щете и малко по-отрано, е имало един пулс на добросъвестно изпълнение на всички служби, носещи изключително благо на държавата; че това ведомство е служило изключително да запази добрите интереси както на търговци, така и на населението, за да се повдигне името на България.

Но въпреки всичкото добро желание на персонала, има известни неудобства, които се налага част по-скоро да се отстранят. Често пъти дребни работи се отразяват твърде зле върху здравето на персонала и върху самата служба. Въ миналото някак си не се е обръщало внимание на тия дребни работи. Така напр., като отидете въ една телефонна централа, ще видите, че всяка телефонистка или телефонист има на главата си една специална гарнитура и говорител пред устата. И понеже тѣзи гарнитури и говорител са били общи, имало е случаи, когато се явят епидемични заразни болести, чрез тѣзи апарати да се разнасят болестите между персонала. Трябва да отбележа, че днес въ всички почти станции всяка телефонистка или телефонист има своя гарнитура и чрез гарнитурата не може да става разнасяне на заразни болести. Това са дребни наглед работи, обаче често пъти са давали голямо отражение върху здравето на персонала.

Председателстващ Георги Марков: Извинявайте, г-н Стоянов.

Г-да народни представители! Частъ е 9. Азъ ви моля да се съгласите да продължим заседанието до приемането на бюджетния проект, тъй като следъ г-н Петър Стоянов има да говори само г-н Дончо Узунов. Други оратори се отказаха, защото ще говорят по заема от 75.000.000 л. за пощит, телеграфите и телефоните. Значи, ще можем много скоро да приемем окончателно бюджетния проект.

Които приемат да се продължи заседанието до окончателното приемане на бюджетния проект, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Продължавайте, г-н Стоянов.

Петър Стоянов: Въ последно време службата е направила твърде много усилия, за да създаде известни удобства на персонала, който обслужва телефоните. Отизи от г-да народните представители, които имаха възможност да посетят станциите въ София, можаха да се убедят въ трудността на телефонната служба, от една страна, и от друга страна, въ голямите усилия, които е положила администрацията, за да даде възможност на персонала по-спокойно, по-добросъвестно и с повече сили да изпълнява своето предназначение. Но трябва да се признае, че при гласуването на закона за пенсията не е било взето предвид положението на персонала въ пощит, за да се направи и за него онова изключение, което е направено за персонала на някои технически служби, които налагат преждевременно пенсиониране. Азъ съм длъжен да изтъкна това пред Народното събрание, което даде показателства, че оценява заслугите на всяко съсловие въ нашия обществен живот по справедливост и по съвест, и да кажа, че то ще трябва да коригира тази несправедливост, която е извършена спрямо пощенския персонал въ закона за пенсията. Отъ срамката, която направих, се вижда, че няма нито една телефонистка или телефонист, който да е работил 30 години. Когато на пощитори, на авиатори, на машинисти и огняри по желанието и др. е дадено право на пенсия след 15 изслужени години, азъ съмтам, че актъ на справедливост ще бъде да се даде такова право и на този персонал. Това желание е изказано от страна на цялата парламентарна комисия по Министерството на железниците — да се коригира тази неправда, защото действително службата въ пощит е много нервна и тежка, специално телефонната служба.

Г-да народни представители! Азъ не искам да се впускам тук въ подробности и да изтъквам цялата онази грамадна полза, която принася Дирекцията на пощит с всичките отдели. Не искам да се спирам на чековата служба, на Пощенската съществена каса, за да ви изтъквам услугите, които правят тия служби на населението. Но нека не всички, които ще гласуваме този бюджет, да признаем, че това, което се дава тази година, е малко. Въ кръга на бюджетните възможности, можаха да се удовлетворят исканията за откриване на телеграфо-пощенски станции само на 50 селища, които имат над 2.600 души жители и които са отдалечени на 10 км. от най-близката телеграфо-пощенска станция, а въ момента имаме подобни искания от 208 населени пункта, някои

отъ които наистина имат по-малко от 2.000 души население, но с центрове на няколко други населени пунктове и имат нужда от телеграфопощенска станция. Ако можем да задоволим всички тези искания, една голяма част от българското население ще може да се ползва от тия модерни съобщителни средства.

Тръбва от трибуната, от която говоря, да изкажа благодарността на всички ни към цялото ведомство, което денонощно изпълнява най-добросъвестно своята служба и — което е още по-важно — най-честно и почтено. Защото, макар и там да се извършват гражданни парични операции, злоупотребленията с пари или с ценни книжа са най-малко, в сравнение с тия в другите ведомства. (Ржкоплетскания от дясно и центъра) Това прави чест на нашия пощенец. И аз изпълнявам един дълг, като изказвам от трибуната на Народното събрание благодарността на народното представителство за добросъвестното изпълнение на тази служба.

Вървейки по този път телеграфопощенското ведомство, аз смятам, че съдействието на народното представителство ще могат да се намират своевременно нужните кредити за задоволяване належащите нужди на това ведомство. България ще заеме едно от първите места с добрата уредба на своите телеграфопощенски и телефонни служби и ще бъде сочена за пример. (Ржкоплетскания от дясно и центъра)

Председателстващ Георги Марков: Следващият записан оратор е г-н Недялко Атанасов, но не го виждаме тук, в залата.

Има думата народният представител г-н Дончо Узунов.

Дончо Узунов: (От трибуна) Г-да народни представители! Пред нас е сложен за разглеждане бюджетният проект на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните. Аз намирам за изгодно да се спирам върху техническата и цифровата постановка на самия бюджетен проект, защото тя е направена с оглед на изискванията и нуждите за правилното развитие на дирекцията, от една страна, и от друга страна, затуй защото техническата и цифровата постановка е разглеждана и от зорко и контролно око на народното представителство в бюджетната комисия. Моята задача, г-да народни представители, е твърде много улеснена поради тази свършена работа. Затова аз ще искам да спра просъветното ви внимание само върху значението на Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните за развитието на нашия обществен и стопански живот, от една страна, и от друга страна, да направя някои препоръки, които мисля, че е нужно да бъдат направени.

Г-да народни представители! Ако в една държава се замислят мислените за нейното стопанско и финансово издържане и ако е дава предимство, по-първо място на някои служби, аз мисля, че телефонът, телеграфът, радиото и пощата трябва да бъдат на предна линия. Аз не мога да си обясня, как може да се развият до такива значителни размери бюджетите на министерствата на земеделието, на търговията, на войната и на другите министерства, а да се остави на заден план бюджетът на телеграфите и телефоните, които са най-модерното съобщително средство на днешния цивилизован свят. Нужно ли е, г-да народни представители, да изтъквам голямото значение днес на телеграфа? Подавате днес сутринта телеграма във София и само след няколко часа може да получите отговор и от най-отдалечената дори столица в Европа. Днес вие имате възможност, при подобряването се от ден на ден телефонна мрежа у нас, веднага да си услугите и свършите бързо своята търговска, стопанска или каква да е друга работа.

Ето, г-да народни представители, голямото значение на пощите, телеграфите и телефоните.

Г-да народни представители! Бюджетният проект на Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните за 1939 г. възлиза към 320 милиона лева, от които половината отиват за личен състав, а другата половина за обществени разходи. Независимо от това, г-да народни представители, знаете, че има внесен в Народното събрание законопроект за отпускане заем за нуждите на пощите, телеграфите и телефоните в размер на 75 милиона лева. Аз не мога да не кажа пет думи и по него, защото той подсказва, че възможностите на държавата не позволяват телефоните и телеграфите, пощенското дело въобще, да бъдат развити така, както е необходимо. Този заем от 75 милиона лева иде да подсили възможностите на управлението да може да нареди тези служби според съвременните изисквания. Аз одобрявам напълно сключването

на този 75-милионен заем и мисля, че специално за София — вече се лансира една такава идея — ще трябва да се сключи един по-голям заем, за да бъдат задоволени хилядите искания за телефонни постове и да се създаде поне в София такава телефонна служба, каквато съм виждал в чужбина.

Г-да народни представители! Във § 120 на бюджетния проект за приходите на държавата е показан приход от радиото 20 милиона лева, за което радио още не е дадено нито един дев от държавата, защото известно е на цялото българско общество, че държавата построи една високопредавателна радиостанция, която още не е приета. Позволявам си да обърна вниманието на техническите лица, ръководители на радиослужбата, да внимават да не бъде изграна българската държава при приемането на тази високопредавателна станция и да изискат от големата европейска фирма „Телефункен“ да изпълни всички постове по договора задължения в връзка с построяването на тази високопредавателна станция, за да отговаря тя на всички съвременни изисквания. Фактът, че българското радио може да даде 20 милиона лева доход, показва, че радиото има своето назначение в българската държава и аз пожелавам на неговите ръководители с по-голяма енергия и с утроени усилия да продължат неговото развитие, за да можем да догоним в близко бъдеще по-напредналите от нас страни.

От пощенски марки и карти е предвидено да постъпят 93 милиона лева. От година на година писмовната кореспонденция у нас се развива и се развива много правилно.

От колетната служба е предвидено да постъпи приход 46 милиона лева; от такси за телеграми — 44 милиона лева и от телефонни такси 140 милиона лева.

Г-да! Позволете ми тая нескромност да ви кажа, че аз съм обиколил няколко пъти централна Европа и съм констатирал голямото удобство, което изпитва човекът, когато си служи с телефона там. Разстоянията нямат абсолютно никакво значение. Когато пожелаете може да вземете и най-отдалечения пункт, дори и в чужда държава. Това съвършенство го виждаме постигнато и у нас в българските държавни железници. Телефоните, които обслужва железопътния персонал у нас, е достигнал до това съвършенство, което има в чужбина. Аз лично наблюдавах как един шеф на служба в София взема Горна-Орховица така, както една банка в София взема телефона до друга банка пак в София — само за една минута. Това говори, че нашето телефонно дело, че нашите техници, че нашите хора, които ръководят това дело, са направили твърде много за неговото усъвършенстване.

Г-да народни представители! Аз ценя много вашето време, затова ще бъда кратък и ще кажа само още няколко думи.

Изтъквайки значението, което имат телеграфът, телефонът и радиото за общественото развитие, аз не мога да не спомена и за ония неуморни работници, които служат по този ресор. Ако има, г-да народни представители, български чиновници, които работят и в късни часове, това са българските железничари, телефонисти и телеграфисти. Аз смятам, че с тях министърът, както и ръководителите на пощите, телеграфите и телефоните трябва да се замислят за стабилизирането на чиновничеството по това ведомство, което чиновничество е вече откъснато от миналото, което го тласкаше по различни насокы и днес стои на своята служба като вървещ сражък на българската държава.

Г-да народни представители! По-специално искам да обърна вниманието ви на пощенския раздавач. На този, който разнася радостите и скърбите на българското общество. Този раздавач ще трябва да получи по-голямо удобство при изпълнение на своята служба. Аз смятам, че Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните, която аз наричам стопанска дирекция, защото, след като покрие разходите си, които са 320 милиона лева, тя всяка година дава приход на държавата — за тази година се предполага, че ще даде приход на държавата над 100 милиона лева — трябва да помисли и за благоденствието на ония, които неуморно работят и поддържат службите й.

Искам да обърна вниманието ви и още на едно. Понеже в пощите, телеграфите и телефоните се работи изключително с материали, които в големата си част се доставят от чужбина, откоето на г-н министъра и специално на техническите служби трябва да бъде много зорко, когато се доставят тези материали. Всички материали, които се доставят от чужбина, ще трябва да бъдат най-първокачествени, за да излезе веднаж завинаги лежелата, че ние купуваме най-скъпото, най-лошото, най-

старото, най-изтърганото. Азъ съмтамъ, че тукъ не може да има приложение чл. 120а отъ закона за б. о. п. и че доставките на тѣзи технически материали, нужни за пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ, трѣбва да ставатъ подъ общественъ контролъ.

Изважамъ и още едно пожелание, г-нѣ министри — мека всички български специалисти, компетентни лица, които желаятъ да дадатъ своя трудъ и своята енергия въ услуга на телеграфопощенското и телефонно дѣло, които искатъ да се отдадатъ на тая техническа служба, да бждатъ привлечени въ този ресоръ.

Г-да народни представители! За пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ може много да се говори. Азъ, обаче, се ограничихъ да кажа само тѣзи нѣколко думи, които чухте, и съ които искахъ да подчертая голѣмото значение на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за нашето обществено развитие.

Заявявамъ, че ще гласувамъ бюджетопоекта и поправките, които сѫ направени въ него, като очаквамъ отъ г-нѣ министра и отъ всички, които сѫ ангажирани въ пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ да дадатъ съята енергия и умъ, за да може телеграфното, телефонното, пощенското дѣло и радното въ България бързо да закрачатъ напредъ, за да могатъ да обслужватъ голѣмитѣ нужди на нашата нова общественостъ.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Дебатитѣ се прекратяватъ поради това, че записалитѣ се да говорятъ народни представители ще се изкажатъ при разглеждането на законопоекта за отпущане заемъ въ размѣръ на 75.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

Има думата г-нѣ министърътъ на желѣзницитѣ, пошитѣ телеграфитѣ и телефонитѣ.

Министъръ Владимиръ Аврамовъ: Уважаеми г-да народни представители! Азъ ще пощадя вашето търпение и внимание, като говоря по възможностъ най-кратко.

Благодаря на всички народни представители, които, било тукъ, било въ бюджетарната комисия, направиха критика на представения бюджетопоектъ и дадоха ценнитѣ си указания, които азъ обещавамъ, че ще имамъ предвидъ и ще ги следвамъ при изпълнението на този бюджетъ.

Г-да народни представители! За нуждитѣ на телеграфопощенското ведомство много малко е нужно да се говори, тъй като всички културни хора днесъ сѫ въ непрестаненъ контактъ съ ведомството на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ. Въ представения бюджетопоектъ, азъ мисля, че съмъ направилъ всичко възможно, което може да стане въ течение само на една година. Голѣмитѣ мѣроприятия на ведомството, които изискватъ повече време за изпълнение и по-голѣми сръдства за реализиране, сѫ отложени за по-друго време, за да може да се набавятъ съответнитѣ сръдства и за да можемъ да направимъ нуждитѣ планове за реализиране на тѣзи мѣроприятия.

Г-да народни представители! Това, което е въ бюджетопоекта, то е изложено съвършено ясно, съвършено конкретно, за да нѣма нужда отъ нѣкакви обяснения.

Ето защо, азъ моля почитаемото Народно събрание да гласува бюджетопоекта така, както той е представенъ отъ комисията. Съ това ние всички ще изпълнимъ нашия дългъ къмъ нашата хубава родина. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Дойко Петковъ: Г-нѣ министри! Не казахте нищо за стабилитета на персонала.

Министъръ Владимиръ Аврамовъ: При разискванията по 75-милионния заемъ ще взема думата и тамъ ще се изкажа по този въпросъ.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Има думата докладчикътъ, за да докладва бюджетопоекта.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„Главна дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

Глава I.

§ 1. Заплати на личния съставъ на Главната дирекция (Вижъ обяснителната таблица къмъ 29. заседание) 156.343.900 л.
Безотчетни 1.600.000 „

Всичко 157.943.900 „

Цифрата въ текста на § 1 отъ 156.343.900 става 157.217.000 л., а общиятъ кредитъ отъ 157.943.900 става 158.817.000 л.

Въ обяснителната таблица комисията направи следнитѣ промѣни:

На стр. 13, въ „Централно управление“ има печатна грѣшка въ заплатата на инспектора — вмѣсто 4.140 л. трѣбва да се чете 4.940 л.

На стр. 23 има също така една печатна грѣшка. Отпечатано е: „28. Ичера (Сливенско)“, трѣбва да се поправи на „Котелско“.

На стр. 24 има също така печатна грѣшка. Отпечатано е: „34. Мокренъ (Карнобатско)“, трѣбва да се поправи на „Котелско“.

На същата страница: „43. Тича“, пропуснато е въ скоби да се каже: „Котелско“.

На стр. 25, въ „Първостепенни станции. I. Варна“ има печатна грѣшка въ общия кредитъ за „а) Пощенска служба“: вмѣсто 880.540 да се поправи на 879.840 л.

На стр. 27, въ „17. Вълчи-долъ (Варненско)“ предвижда се единъ пощалионъ съ месечна заплата 1.730 л., а годишна 20.760 л.

На стр. 28, въ „31. Поляне (Омортагско)“ се предвижда и 1 телефонистъ съ месечна заплата 1.730 л., а годишна 20.760 л.

На стр. 29 има печатна грѣшка въ общия кредитъ за станция Враца. Вмѣсто 872.760 л. да се чете 847.560 л.

На стр. 32, въ „32. Гложене (Орѣховско)“ се прибавя единъ телефонистъ съ месечна заплата 1.730 л., а годишна 20.760 л.

На стр. 35, въ станция Неврокопъ телефониститѣ отъ двама ставатъ трима и кредитътъ за тѣхъ се увеличава отъ 41.520 на 62.280; раздавачитѣ отъ трима ставатъ четирма, а кредитътъ — отъ 49.680 се увеличава на 66.240 л.

На същата страница, въ станция Петричъ двама раздавачи се увеличаватъ на трима, а кредитътъ за тѣхъ отъ 33.120 става 49.680 л.

На стр. 37, въ общия кредитъ за станция Плевенъ има печатна грѣшка въ последнитѣ две цифри: вмѣсто 162.700 л. да се чете 162.750 л. и вмѣсто 1.958.860 л. да се чете 1.958.910 л.

На стр. 38, въ „10. Ябланица (Тетевенско)“ отъ 1 телефонистъ ставатъ двама, като кредитътъ отъ 20.760 става 41.520 л.

На стр. 45, „20. Баня (Карловско)“ — има печатна грѣшка въ кредита за заплата на „чистачка-прислужника“: вмѣсто 16.160 л. да се чете 16.560 л.

На стр. 50, „3. Бѣла“ двама раздавачи се увеличаватъ на трима; кредитътъ за тѣхъ отъ 33.120 л. става на 49.680 л.

На стр. 54, „Автоматична централа „Лъвовъ мостъ“ — „нагледвачки за избирачитѣ“ ставатъ „нагледвачки за избирачитѣ-телефонистки“. Кредитътъ не се измѣня.

На същата страница „Автоматична централа „Военно училище“ — „нагледвачи на избирачитѣ“ става „нагледвачки на избирачитѣ-телефонистки“.

На стр. 55, автоматична централа „Червенъ кръстъ“ — „нагледвачки за избирачитѣ“ ставатъ „нагледвачки на избирачитѣ-телефонистки“.

На стр. 66 — вписва се „97. София — клонъ Народно събрание“ — предвижда се единъ началникъ съ месечна заплата 2.180 л., годишно 26.160 л.

На стр. 67 пореднитѣ нумера на станциитѣ се промѣнятъ.

На стр. 69, „10. Крумовградъ“ — „1 телефонистъ“ става „2 телефониста“, като кредитътъ за тѣхъ отъ 20.760 се увеличава на 41.520 л.

На същата страница, „12. Раднево“ — „1 телефонистъ“ става „2 телефониста“, като кредитътъ за тѣхъ отъ 20.760 се увеличава на 41.520 л.

На стр. 74, „2. Габрово“, предвижда се 1 шофьоръ за събирателната служба съ месечна заплата 1.940 л., годишно 23.280 л.

На стр. 75, въ „13. Сухиндолъ (Севлиево)“, се предвижда 1 пощалионъ съ месечна заплата 1.730 л., годишно 20.760 л.

На стр. 78, „2. Техническа служба за Варненската т. т. област“ — увеличаватъ се надзорницитѣ отъ 25 на 26, като се предвижда единъ съ седалище Върбица. Кредитътъ за тѣхъ отъ 519.000 се увеличава на 539.760 л.

На стр. 80, въ „10. Техническа служба за Търновската т. т. област“ надзорницитѣ погрѣшно сѫ отпечатани, че сѫ 31 — да се чете 32. Седалище Г. Орѣховица да се чете „гара Горна Орѣховица“.

На стр. 82, „Всичко за т. п. станции, техническите служби и районните радиостанции (Б. В. Г.)“ — общият брой на служителите от 4.976 се увеличава на 4.990, а общият кредит става 112.455.990 л.

На същата страница „Всичко за централното управление на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, за т. п. станции, техническите служби и районните радиостанции (А. Б. В. Г.)“ — общият сбор на служителите от 5.410 се увеличава на 5.424, а общият кредит за тях става 126.025.390 л.

На същата страница, въ „Д. Общи служители“, телефонистите завеждащи селските телефоннопощенски постове от 55 се увеличават на 70, а кредитът за тях става 1.453.200 л.

На същата страница, въ „За откриване на 50 нови т. п. станции въ населени пунктове съ жители надъ 2.000 души“, се предвиждат 3 междуселски куриери съ месеца заплата 1.250 л.

Поради тия промѣни става съответна промѣна на съветът.

Най-накрай има една нова забележка VI: (Чете)

„Предвидените 50 нови т. п. станции се откриватъ въ следните селища:

Люляково, Айтоска околия;
Гяганица, Берковска околия;
Гушанци, Берковска околия;
Езерово, Борисовградска околия;
Копивецъ, Бѣленска околия;
Дюлгери, Бургаска околия;
Трояново, Бургаска околия;
Бѣла, Варненска околия;
Клисуря, Врачанска околия;
Гара Лакатникъ, Врачанска околия;
Лѣсово, Елховска околия;
Горно-черковище, Казанлъшка околия;
Юперъ, Кубратска околия;
Царъ-Петрово, Кулска околия;
Расово, Ломска околия;
Ковачица — Горно Линово, Ломска околия;
Прогоредецъ, Ломска околия;
Петъ-могили, Новопазарска околия;
Тодоръ Икономово, Новопазарска околия;
Голѣма Раковица, Новоселска околия;
Маноле, Пловдивска околия;
Комарево, Плѣвенска околия;
Староселци, Плѣвенска околия;
Бѣшляница, Плѣвенска околия;
Аспарухово, Провадийска околия;
Стефанъ Караджа, Провадийска околия;
Еленица, Разложка околия;
Мартенъ, Русенска околия;
Сваденикъ, Русенска околия;
Маджаре — Говедарци, Самоковска околия;
Калково — Шинманово, Самоковска околия;
Козловецъ, Свищовска околия;
Орѣшъ, Свищовска околия;
Хаджи-Димитрово, Свищовска околия;
Желю Войвода, Сливенска околия;
Бистрица, Софийска околия;
Дълбоки, Старозагорска околия;
Сърнево, Старозагорска околия;
Макариополско, Търговищенска околия;
Вълкова — Слатина, Фердинандска околия;
Смоляновци, Фердинандска околия;
Стубелъ, Фердинандска околия;
Свобода, Чирпанска околия;
Злокучене, Шуменска околия;
Кюлевча, Шуменска околия;
Бояджикъ, Ямболска околия;
Генералъ-Инзово, Ямболска околия;
Маломиръ, Ямболска околия;
Царева-Ливада, Дръновска околия;
Долно-Ботево, Хасковска околия.

Председателстващъ Георги Марковъ: Г-нъ Екимовъ има да направи предложение.

Обаждатъ се: Отказва се.

Председателстващъ Георги Марковъ: Ще гласуваме § 1, съ всичките измѣнения, които г-нъ докладчикътъ докладва.

Тия, които приематъ § 1, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„Централно управление
А. Лични възнаграждения

§ 2. Възнаграждение на лектори (и външни лица) за четене лекции и беседи въ служебни конференции, въ т. п. курсове и др. (Размѣрътъ на възнаграждението се определя съ заповѣдъ отъ министра на ж. п. и телеграфите) — 20.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

§ 3. Поддържане на помѣщенията, малки поправки (ремонти) на зданията и приспособления на сѣщитѣ: чистене, миене и дезинфекция; освѣтление и отопление (дърва, въглища, газове и електрически лампи съ принадлежностите имъ; свѣщи, газъ, електрическа енергия за освѣтление, инсталации, парни котли, печки съ принадлежностите и поправката имъ); такси за вода, сметъ, каналъ и др. — 900.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 4. Мобели и покъщнина (покупка, поправка, поддържане и пренасяне), обзавеждане на т. п. музей — 20.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 5. Канцеларски потребности и материали: купуване и поправяне на пишущи машини, пресмѣтачки, литографии и др. материали; публикационни разноси, пощенски такси за писма, телеграми и др.; купуване на хартия, мастила и други канцеларски материали за службите и за печатницата; поддържане на библиотечни и служебни книги, канцеларски и счетоводни тефтери и др. — 250.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 6. Пѣтни и дневни пари на командировани по служба длъжности лица; абонаментни карти и билети по желѣзниците и трамваите — 350.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 7. Премии за застраховки предъ Б. з. н. к. банка на зданията, машините и инвентара — 200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 8. Разходи по посрѣщане на официални лица чужденци и по служебни тържества — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„Глава III.

Телеграфопощенски станции.

А. Лични възнаграждения.

§ 9. Парични и натурални добавки къмъ заплатата:

а) километрическо възнаграждение за пътуващия персоналъ при подвижнитъ пощенски писалища по ж. п. линия по Дунава (вмѣсто пѣтни и дневни) — 1.500.000 л.

б) формено и работно облѣкло (фуражки, обуша, мушамы, престилки и други) — 4.800.000 л.

в) поддържане на облѣклото и обушата на раздавачитъ при софийскитъ, първостепеннитъ, пристанищнитъ и въ индустриалнитъ и тютюнопроизвод. градове-станции — 600.000 л.

г) възнаграждение за извънреденъ и пощенъ трудъ (чл. 66 отъ закона за държавнитъ служители) на т. п. служители които работятъ на смѣни внѣ отъ определеното отъ закона и специалнитъ нарѣдби време — 3.000.000 л.

Размѣритъ на горнитъ възнаграждения се опредѣлятъ съ заповѣдь отъ министра на ж. п. и телеграфитъ — 990.000 л.

Кредитътъ въ точка б се намалява отъ 4.800.000 л. на 4.000.000 л. и общиятъ кредитъ отъ 9.900.000 л. става на 9.100.000 л.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 9, както се докладва, съ приетитъ отъ комисията намаления, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 10. Пѣтни и дневни пари за командировани по служба длѣжностни лица, абонаментни карти и билети по желѣзницитъ и трамвантѣ — 950.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 11. Възнаграждение на временни работници: за поддържане (разширение и подобрене) съществуващитъ телеграфни и телефонни линии, инсталации и подземни мрежи внѣ и въ телеграфнитъ, телефонни и радиотелеграфни станции; по постройка на нови линии; за пренасяне, товарене, разтоварване и поправка на разни пощенски и телефонни предмети и материали въ т. п. станции и т. п. складъ; за приготвяне на пощенски и телефонни карти; за полагане кабелни; вноски 8% върху надницитъ на работницитъ снабдени съ работнически книжки и 2% върху надницитъ на тия безъ работнически книжки въ фонда „Обществени осигуровки“ — 5.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 12. Премии и други разходи по застраховкитъ при Б. з. к. банка на зданията, машинитъ и инвентара на т. п. станции и др. — 800.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 13. Възнаграждение на временни работници въ т. п. работилница и вноски 8% за фонда „Обществени осигуровки“ върху надницитъ на работницитъ — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 14. Възнаграждение до 30 л. (за София до 40 л.) дневно на временно наети лица за замѣстници на раздавачи, междуселски куриери, преносвачи, пошалоион, теле-

фонисти, прислужници и чистачки; до 50 л. на временно наети лица (бивши т. п. чиновници) за провѣрка на смѣнитъ на т. п. станции за минали години и за обслужване на т. п. станции презъ голѣмитъ празници — 1.100.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 15. Фуражни пари на междуселски куриери и надзорници за издържане на конетъ, съ които обхождатъ участъцитъ си до 300 л. и на такива, които обхождатъ участъцитъ си съ велосипеди (за издържката имъ) до 100 л. месечно; помощи при случай на смъртъ или осакатяване на конетъ имъ при изпълнение на службата; за храна на кучета-пазачи и др. — 1.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 16. Месечно възнаграждение на довърени лѣкари и консултанти за даване медицинска помощъ на длѣжностни лица по пощитъ, телеграфитъ и телефонитъ и на тѣхнитъ семейства, опредѣлено съ заповѣдь на министра на ж. п. т.; набавяне медикаменти, инструменти, мебели и др. за амбулаторията при Главната дирекция — 250.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 17. Помощи за лѣкуване на сегашни и за погребение на починали сегашни и бивши т. п. служители и на уволнени по болестъ (чл. 70 и 71) отъ закона за държавнитъ служители — 150.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 18. Помощъ и обезщетение на пострадали т. п. служители при изпълнение на службата имъ — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

„§ 19. Наемъ на помѣщения за телеграфопощенскитъ и телефонни станции и клоноветъ имъ и на такива за куриеритъ на подвижнитъ пощенски писалища — 3.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 19, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 20. Поддържане на помѣщенията: чистене, миене, дезинфекция, освѣтление и отопление на сѣщитъ (покупка и поправка на газови и електрически лампи съ принадлежноститъ имъ — свѣщи, газъ, електрическа енергия и други материали; печки, парни котли, отоплителни инсталации съ принадлежноститъ имъ; дърва, каменни вѣглича и др.); такси за вода, сметъ и каналъ — 3.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 20, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 21. Ремонтъ на държавни здания, въ които се помѣщаватъ т. п. станции и за направа въ сѣщитъ на непо-

движни рафтове, гишета, прозорци, канализация и др. — 500.000 л.“

Въ текста на параграфа най-накрая се поставя думата „подобно“.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 21, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 22. Мобили и покѣтница: покупка, поправка, поддържане и пренасяне на мобили и други необходими предмети и материали за обзавеждане на номѣщенята (маси, столове, бюра, шкафове, етажерки и др.); орѣжие за охрана — 330.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 22, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 23. Канцеларски предмети и материали: покупка и поправка на пишешни машини: публикации, покупка на хартия, мастило и др. канцеларски потрѣби и материали; подвѣрзване на библиотечни книги и на канцеларски и счетоводни тефтери и др. подобни — 1.300.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 24. Членски вноски на пощенското, телефонно и телеграфно международни бюра въ Бернъ и на Българския националенъ комитетъ за енергията и за разни книжа и публикации, издадени и получавани отъ тѣзи бюра презъ миналитъ и настоящата години; разлика въ курса, разности по превода и др. — 100.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 24, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 25. Изплащане на чуждитъ пощенски и телеграфни администрации транзитни и крайни такси за размѣнената международна пощенска, телеграфна, телефонна и радиотелеграфна кореспонденция презъ миналитъ и настоящата години, разлика въ курса и разности по преводи и др. — 3.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 25, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 26. Пренасяне на пощата по сухопѣтнитъ трактове, по параходитъ, по въздуха и съ международнитъ влакове — презъ миналитъ и настоящата години, разлика въ курса и разности по преводи; направа и поправка на рѣчни коли по пренасяне на пощата — 8.400.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 27. Обезщетение за изгубена или ограбена пощенска кореспонденция, пощенски пратки и групове и за погрѣшно изплатени или за изплатени фалшиви пощенски записи (чл. 80 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятята) презъ миналитъ и настоящата години — 85.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 27, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 28. Изплащане стойността на абониранитъ чрезъ телеграфопощенскитъ станции и чуждестраннитъ экспедиции, вестници и списания презъ миналитъ и настоящата години — 10.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 29. Изплащане на чуждитъ пощенски администрации припадающитъ имъ се такси за издаденитъ въ България, съ назначенне за стѣпство, международни записи; за изработване на телефоненъ указателъ—алманахъ (възнаграждение на специалистъ) — 70.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 30. Покупка на книги и списания по специалността на службитъ — 20.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 30, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 31. Печатане на разни образци, бланки, ведомости, книги, карти, картотеки, телефонни указатели, закони, правилници и служебни помагала; покупка на печатарска хартия и др. — 2.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 31, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 32. Телефонни стѣлбове за ремонтъ на т.п. линии и градски мрежи; транспортъ на сѣщитъ, мита и разлика въ курса — 2.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 32, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 33. Бронзова жица 1, 1½, 2, 3 и 4 м.м. и желѣзна поцинкована такава 2, 3 и 4 м.м. за удвояване на едножичнитъ съобщения и замѣняване на рѣждиви и изхабени вече жични проводници; мита и разлика въ курса — 1.000.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 33, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 34. Порцеланови изолатори №№ 1, 2 и 3 за редовно замѣняване на счупени такива и за удвояване; мита и разлика въ курса — 800.000 л.“

Въ текста думитъ „мита и разлика въ курса“ се зачеркватъ.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 34, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 35. Напрѣвичници (обикновени и такива за кръстовки) за ремонтъ на тежитъ централни и странични т.п. линии — 450.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 35, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 36. Медни маншони, бурми за подпори и обтежки, калчища, калай, солна и сѣрна киселини и други материали, необходими за ремонта на линиите; мита и разлика въ курса — 150.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 36, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 37. Оловни кабели съ гумена изолация за външни инсталации (5, 10 и 20 чифтови); въздушни оловни кабели съ книжна изолация (1, 5, 10, 20, 30 и 40 чифтови); армирани кабели съ книжно-въздушна изолация (1, 5, 10, 20, 30, 40, 50, 80, 100, 120, 160 и 320 чифтови); чугунени и оловни муфи; кабелни глави; жица — двойно изолирана — за външна инсталация; кабелни кутии за 10 и 20 чифта; вжже чиличено, тухли, пѣськъ, циментъ, гвоздеи, катранъ, безиръ, боя и други, нуждни за стабилизиране на градскитѣ мрежи и за откриване на нови телефонни постове; мита и разлика въ курса — 1.000.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 37, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 38. Двойно изолирана жица за вътрешна инсталация; оловни кабели съ памучна изолация за вътрешна инсталация; телефоненъ шнуръ, предпазители, телефонни трансформатори, лампички за телефоннитѣ нумератори, трансформатори за повиквателенъ токъ, дестилатори и др., нуждни за поддържане на инсталациите и за откриване на нови телефонни постове; разлика въ курса и мита — 300.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 38, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 39. Сурови материали и полуфабрикати за т. п. работилница по изпълнение възложенитѣ ѝ порѣчки и поправки за нуждитѣ на т. п. и т. станции уредби — 700.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 39, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 40. Електрическа енергия, за двигателна сила на телеграфнитѣ и телефонни уредби, автоматични централи и др. — 1.500.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 40, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 41. Цинкови полюси за елементи „Майдингеръ“ и „Лекланше“, агломерати и сухи елементи за токоизправители; стъклени чаши за елементитѣ „Майдингеръ“ и „Лекланше“, синь камъкъ, нишадъръ и др. за поддържане на съществуващите инсталации и за откриване на нови постове; мита и разлика въ курса — 500.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 41, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 42. Части за ревизоритѣ и механицитѣ, монтажни санѣци, кѣнки, пояси, клеши, рѣчни менгемета, осукватели, клоносечи, локи, жабки и динамометри, волтметри, брезенти, измѣрвателни инструменти, велосипеди, моторни

коли, моторни колелета съ кошове заедно съ резервнитѣ имъ части; инструментални коли, металчески метри, лопати, кирки, лостове, жалони, чукове, трамбовки и др. нуждни при ремонта и поддържане т. п. линии и инсталации; мита и разлика въ курса — 300.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 42, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 43. Високофреквентни и телефонни уредби, осцилаторни, усилвателни, модулаторни и изправителни лампи за радиотелеграфнитѣ уредби и за високофреквентнитѣ такива; кондензатори, бубини, реостати, междинни филтри, фотографически филмовъ апаратъ за броеителитѣ, филми, промиване и др.; за поддържане на съжитѣ; мита и разлика въ курса — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 43, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 44. Резервни части за телеграфни и телефонни нумератори; телефонни апарати и портативни такива; сурови материали за изработване на телеграфни и телефонни съоръжения като: стомана, желѣзо, бронзъ, ново сребро, ебонитъ, графитъ, дървенъ материалъ, жица и др.; резервни части за хюговитѣ апарати и далекопишечитѣ машини, ленти и краска за телеграф. апарати; покупка на нови такива; електрически моторчета за хюговитѣ апарати и др. части, нуждни при ремонта и поддържането на телефоннитѣ и телеграфни съоръжения; мита и разлика въ курса — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 44, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 45. Поддържане пощенската служба; печати, клейма, каси, камионетки, велосипеди, автомобили, мотоциклети, теглилки, машини за таксуване на кореспонденцията и клеймовачни такива, часовници, пощенски човали, дисаги, чанти за раздавачитѣ, амбалажна хартия, канапъ, червенъ воскъ, заключалки, пломби, брезенти, децимали, веси и др., гравирание и прегравиране на клейма и печати, ленти за апаратитѣ морзъ и хюгъ, краски за клейма и печати, мита и разлика въ курса и всички разходи по доставенитѣ материали — 2.500.000 л.“

Въ текста думитѣ: „ленти за апаратитѣ морзъ и хюгъ“ се зачеркватъ.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 45, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 46. Изплащане на злоупотрѣбени суми отъ чиновници и служащи — 10.000 л.“

Текстътъ на този параграфъ се измѣня така: „Изплащане на злоупотрѣбени суми и заплащане обезщетение за ограбени пощенски и др. пратки и материали“.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 46, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 47. Поддържане на автомобилитѣ, мотоциклетитѣ, велосипедитѣ и камионеткитѣ за превозване на пощата, поправка на съжитѣ; купуване части и други за съжитѣ; бензинъ, масло грезъ, карбитъ и др. консумативни материали за съжитѣ — 700.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 47, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 48. Плащания по изгубени процеси презъ настоящата и минали години — 50.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 48, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 49. Разни непредвидени вещевени разходи (чл. 11, алинея първа, отъ закона за б. о. и предприятията) — 10.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 49, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 50. Връщане неправилно внесени суми въ държавното съкровище по текущия бюджетъ (чл. 12, алинея втора отъ закона за б. о. и предприятията) — 50.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 50, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 51. Връщане неправилно внесени суми въ държавното съкровище по текущия бюджетъ (чл. 12, алинея втора, отъ закона за б. о. и предприятията)“.

Не се предвижда кредитъ. (Чете)

„§ 52. Запазенъ фондъ за усиляване кредититъ за вещевени разходи (чл. 11, алинея втора, отъ закона за б. о. и предприятията) — 800.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 52, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 53. Доставка на пощенски вагони и поддържане на съществуващитъ (поправки) — 1.000.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 53, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 54. Разходи по сключени бюджетни упражнения (дългове отъ минали години) — 2.500.000 л.“

ТА Б Л И Ц А

за разпредѣление на кредита по § 54 отъ 2.500.000 л. — разходи по сключени бюджетни упражнения

1. За заплати, пѣтни и дневни пари, възнаграждение за ношенъ и извършенъ трудъ и др. лични възнаграждения	1.000.000
2. За възнаграждение на пощонаематели, наеми на здания и др. вещевени разходи	1.500.000
Всичко	2.500.000

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 54, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 55. За погашение на предвиденитъ презъ 1939 г. вноски по компенсационната сдѣлка, сключена презъ 1935 г. и за погашения и лихви на заема отъ 30.000.000 л., сключенъ отъ Пощенската спестовна каса, съгласно наредбата-законъ „Държавенъ вестникъ“, брой 143, отъ 1937 г. (2.300.000 л.) — 29.196.100 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 55, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„Глава IV.

А. Радиоразпрѣскване

„§ 56. Хонорари на артисти, оркестранти, хористи, лектори, сказчици, компетентни лица и др., ангажирани при подготовката и изпълнението на радиопрограмитъ; наднично възнаграждение на нештатни говорители за радиостанциитъ въ София, Варна и Ст.-Загора (хонораритъ се опредѣлятъ по таблица, одобрена отъ министъ на ж. п. т.) — 1.700.000 л.“

Кредитътъ по § 56 е увеличенъ на 2.000.000 л.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 56, съ поправката, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 57. Записване на народнитъ пѣсни; хармонизация на съшитъ пѣсни и записвания на химни; специални композиции въ народенъ духъ и други подобни — 100.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 57, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 58. Покупка и поддържане на роялъ и пиана за радио-Варна и Стара-Загора; наемъ за пиана и на помѣщения за предаване на оркестрови, хорови и други изпълнения; покупка на грамофони, плочи, маси, игли и други уредби и помагала за радио-драматични изпълнения за тритъ радиопредавателни станции — 400.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 58, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 59. Електрическа енергия за радиопредавателитъ и студиата въ София, Вакарелъ, Варна и Стара-Загора — 3.000.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 59, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 60. Покупка на технически материали, нужни за редовното поддържане на радиослужбитъ въ София, Вакарелъ, Варна и Стара Загора: резервни радиолампи, кондензатори, съпротивители, контролни апарати, трансформатори, микрофонни уредби за предаване, усилватели, шнуръ, батерии, снемачна уредба на говоръ и музика; комплекти автомобилни репортажни коли и др.; за поддържане на съоръженията на радиостанциитъ (инсталации, кабели и др.) — 1.300.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 60, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 61. Пѣтни и дневни пари на командировани длъжностни лица въ връзка съ радиоразпрѣскването; пренасяне на апарати; наднично възнаграждение на временно наети техници и прислужници въ София, Вакарелъ, Варна и Стара Загора за организиране на предаванията и за замѣстване на отсъстващи по болестъ и въ отпускъ — 250.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Които приематъ § 61, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 62. Отопление и освѣтление на радиостанциитъ въ София, Вакарелъ, Варна и Стара Загора — 200.000 л.“
Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 62, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 63. Обзавеждане на преподавателитъ и студията, покупка на мебели, канцеларски материали; печатане на програми, картотеки, сборници, листове и др. въ връзка съ радиопросветни цели; публикационни разноси, пощенски такси за писма и телеграми; закупуване на книги, списания и вестници, нужни за подготовка на програмата и други; за такси на телефонни вериги при международни предавания; поддържане хигиената и чистотата въ преподавателитъ и студията — 200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 63, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 64. Членски вноски въ Международния радиоразпръсквателенъ съюзъ; за трамвайни карти на органи на радиоапаратурата и контролна служба; служебно работно облекло и др. — 100.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 64, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 65. Организиране на радиооркестри, хонорари за оркестри — 200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 65, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 66. Поддържане на автомобилни коли (бензинъ, масла и др.) — 150.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 66, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„Б. Т. п. помѣщения.

„§ 67. Изплащане доставката и монтажа на часовниковитъ инсталации; изплащане отчужденитъ мѣста за път на радиостанцията въ Варна; за извършени работи презъ миналитъ и настоящата години въ сѣщитъ; поддържане градинитъ и парковетъ при т. п. палати и радиостанциитъ — 200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 67, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„В. Лѣчебно-почивни станции.

„§ 68. Довършване, подобрене, разширение и пристрояване на здания за почивни станции, включително ограждането имъ благоустрояване на парковетъ и двороветъ, водоснабдяване, ремонти на сградитъ и инвентара, заосяване и др.; закупуване и поддържане на библиотечни книги; покупка на кухненски принадлежности, мобили, велосипеди, канцеларски материали, гориво и др.; поддържане и обзавеждане на станциитъ, застраховка на сѣщитъ и инвентара имъ; за наемъ на здания за временни почивни станции — 700.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 68, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 69. Отпечатване марки „Санаториумъ“ и за премии на конкурси за проекти на пощенски марки и други знаци, уреждане изложби на марки — 200.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 69, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 70. Наднично възнаграждение на временни пазачи, прислужници, работници по парковетъ и на надзиратели по постройкитъ; за подобрене храната на лѣтовницитъ; билети по желѣзницитъ и др. превозни такси по отиване и връщане на лѣтуващитъ (броятъ на надничаритъ, както и размѣрътъ на надничитъ се опредѣлятъ съ заповѣдь отъ министра на ж. п. т.) — 800.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 70, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 71. Лѣкарства и медицинска помощ на заболѣли телеграфопощенски служители; обзавеждане на амбулатории при почивнитъ станции — 500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 71, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 72. За пѣтни и дневни пари на командировани длѣжностни и частни лица — 20.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 72, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 73. Разходи, извършени презъ минали години по сѣщитъ фондове — 100.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателстващ Георги Марковъ: Които приемат § 73, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: Всичко по гл. IV — 10.420.000 л.

Председателстващ Георги Марковъ: Прочетете редакцията на новия § 74.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„Глава V.

Строежи.

„§ 74. Довършване постройката на сградата за централното управление въ София, изработване планове, чертежи, скици, обзавеждане и мобилировка и др., плащане конкурсни премии и награди по проекти, възнаграждение и надници на надзиратели, наемъ на здания за временни помѣщения на службитъ (презъ настоящата и минали години) — 37.000.000 л.“

§ 74 получи следната нова редакция отъ бюджетарната комисия: (Чете)

„Довършване постройката на сградата за централното управление въ София: а) довършване на строителнитъ работи, инсталации, изработване съответнитъ планове, чертежи и скици, включително възнаграждението на архитектитъ, съгласно договора съ последнитъ — 30.880.000 л.; б) надници за надзиратели при постройката до завършването ѝ — 120.000 л.; в) наемъ на здания за временни помѣщения за службитъ до завършване постройката — 2.000.000 л.; г) обзавеждане на зданието, като: столове, закачалки, маси, бюра, гишета, рафтове, сортировачни шкафове, картотечни уреди, кафови прегрални приспособления, автоматични уреди за обслужване публиката, постелки, пердета, покривки и пр. отъ този родъ — 4.000.000 л.“

Председателствувашъ Георги Марковъ: Които приематъ § 74 така, както се докладва отъ г-нъ докладчика, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 75. Довършване постройката на сграда за т. п. палата въ Пловдивъ, изработване планове, чертежи, скици и др., плащане конкурсни премии и награди по проектитъ, възнаграждение и надници на надзиратели, наемни на здания за временни помъщения на службитъ (презъ настоящата и минали години) — 11.000.000 л.“

Бюджетарната комисия измъни редакцията на § 75, както следва: (Чете)

„Довършване постройката на сграда за т. п. палата въ Пловдивъ: а) довършване на строителнитъ работи, инсталации и изработване съответнитъ планове, чертежи и скици, включително възнаграждението на архитектитъ, съгласно договора съ последнитъ — 8.970.000 л.; б) надници за надзиратели при постройката до завършването ѝ — 30.000 л.; в) обзавеждане на зданието, като: столове, закачалки, маси, бюра, гинета, рафтове, сортировачни шкафовъ, картотечни уредби, касови преградни приспособления, автоматични уреди за обслужване публиката, постелки, пердета, покривки и пр. отъ този родъ — 4.000.000 л.“

Председателствувашъ Георги Марковъ: Които приематъ § 75, както се докладва отъ г-нъ докладчика, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„§ 76. За доставка, монтажъ и преустройство на високофреквентнитъ уреди София—Българъ, София—Берлинъ, София—Солунъ, София—Пловдивъ, София—Бургасъ, филтри и др. съоръжения за сѣтитъ; радиоприемници за къщи и дълги вълни, кварцови стабилизатори, вълномъри, предавателни мѣста, инструменти, уреди и др. за радиоработилницата; жици, стълбове, изолатори, напрѣвичници, кълчища и др. линейни материали; токоснабдяване, шнуръ, кабели, гръмотовди, дози, кутии, лампички, токоизправители и др.; постройка на здания за т. п. станции въ Каолово съ обзавеждане; наемане на работници съ дадено възнаграждение (надница) за строежа на телеграфни и телефонни линии (съгласно съ текста на наредбата-законъ за разрешаване извънреденъ бюджетенъ кредитъ отъ 30.000.000 л., обнародвана въ „Държавенъ вестникъ“, брой 187, отъ 27 августъ 1937 година) — 12.500.000 л.“

Безъ измѣнение.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Които приематъ § 76, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Боянъ Абаджиевъ: (Чете)

„Забележка I. Разрешава се да се взематъ отъ сѣткитъ:

а) „Постройка и поддържане зданията на централното управление на Пощенската спестовна каса и клоновѣтъ ѝ“, образувана възъ основа на чл. 19 отъ закона за Пощенската спестовна каса, и

б) „Резервенъ фондъ на чековата служба“, образуванъ възъ основа на чл. 10, аалия последна отъ закона за пощенскитъ чекови служби, общо нови 15.000.000 л., която сума да се отнесе на приходъ по § 131 и 132 отъ бюджета на държавата за 1939 бюджетна година и да послужи за покриване на частъ отъ разходитъ, предметъ на гл. V—строежи, разпредѣлени: по § 74—12.000.000 и по § 75—8.000.000 отъ бюджета на Гл. дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ за 1939 б. г. въ сѣщия размѣръ. Въ разрешенитъ кредити за тия разходи сѣ включени и остатѣнитъ отъ кредититъ, разрешени съ наредбитъ-закони, обнародвани съ укази № 169 въ „Д. в-къ“, бр. 99, отъ 7. V. 1936 г., и 273 въ „Д. в-къ“, бр. 152, отъ 10. VII. 1936 г.,

както и остатѣтъ отъ разрешенитъ 24.000.000 л. по забележка I, буква б, следъ § 74 на бюджета на Гл. дирекция на п. т. т. за 1938 бюдж. година.

Забележка II. Разходитъ по § 74, 75 и 76 ще се покриватъ отъ приходитъ, посочени въ наредбитъ-закони, обнародвани въ „Държавенъ вестникъ“, броеве 99 и 152, отъ 1936 г., и 187 отъ 1937 г. и въ забележка I, буква б, следъ § 74 на бюджета на Гл. дирекция на п. т. т. за 1938 бюдж. година, като необходимитъ суми за изплащането на визиранитъ отъ Върховната сѣтна палата платежни заповѣди се внасятъ на приходъ въ държавното съкровище по съответнитъ приходни параграфи едновременно съ изплащането на платежнитъ заповѣди отъ Б. н. банка; сѣшитъ разходи се произвеждатъ по този редъ до окончателното изчерпване на заемитъ отъ пош. сп. каса“.

Забележитъ сѣ приети безъ измѣнение.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Които приематъ забележитъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Бюджетопроектътъ на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ е приетъ съ тѣзи измѣнения, които Народното събрание гласува. (Ржксплѣскания)

Петъръ Стояновъ: Г-нъ председателю! Моля да се докладва и забележката, която Ви дадохъ, къмъ объяснителната таблица на § 1.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Да, извинявамъ се.

Направено е отъ народния представител г-нъ Петъръ Стояновъ предложение за нова забележка седма, къмъ § 1 съ следното съдържание: (Чете)

„Забележка VII. Министерътъ на желѣзницитъ, пошитъ и телеграфитъ ще открива т. п. станции въ гореноброенитъ селища само при условие, че съответнитъ заинтересувани общини изпълнятъ постановленията на чл. 5, букви а, б, в и г, и на чл. 7 отъ закона за селскитъ пощенски, телеграфни и телефонни съобщения. („Държавенъ вестникъ“, брой 227, отъ 11 януарий 1921 г.)

Въ тѣзи отъ горепоменатитъ селища, респективно общини, които отказватъ да изпълнятъ постановленията на чл. 5, букви а, б, в и г, и на чл. 1 отъ споменатия законъ, т. п. станции не се откриватъ; такива се откриватъ въ други селища, които изпълнятъ тия постановления. Това откриване става съ заповѣдъ на министра на ж. п. и т. Общиятъ брой на открититъ т. п. станции не може да бѣде повече отъ 50“.

Атанасъ Каишевъ: Освентъ за пограничнитъ общини.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Текстътъ на предложената забележка е обясненъ отъ г-нъ министра и той го приема. Моля, които приематъ къмъ § 1 да се прибави докладваната забележка, предложена отъ г-нъ Петъръ Стояновъ, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема и тази забележка.

Г-да народни представители! Пристъпваме къмъ определяне дневния редъ за следващото заседание, което ще се състои въдруги день, 3 ч. следъ пладне.

Председателството, въ съгласие съ правителството, предлага дневниятъ редъ за петъкъ да остане дневниятъ, безъ изчерпанитъ въ дневното заседание въпроси.

Които приематъ този дневенъ редъ, моля да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Нѣкой отъ дѣсно: Кой бюджетопроектъ остава да се разглежда въ петъкъ?

Председателствувашъ Георги Марковъ: Бюджетопроектътъ на Министерството на правосъдието.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 21 ч. и 50 м.)

Подпредседателъ: Г. МАРКОВЪ

Секретари: М. ЯНЧУЛЕВЪ
С. ПОПОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ